Gárdonyi Géza Katolikus

Általános Iskola

és

Óvoda

Nevelési Programja

Miskolc, 2016. szeptember 01.

Készítette: Harasztiné Kádár Ágnes

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETŐ 5
1. AZ ISKOLA HIVATALOS NEVE ÉS CÍME 5
2. TÖRVÉNYI HÁTTÉR 6
2.1.Az országos szintű (központi) szabályozás dokumentumai 6
3. KÜLDETÉSNYILATKOZAT 7
II. NEVELÉSI PROGRAM 9
1. Nevelési alapelvek, a katolikus nevelés 9
1.1. Erkölcsi elvárások 10
1.2. Az intézmény vallási élete, ünnepei 10
ÓVODA 13
1. BEVEZETÉS 13
1.1. Az Egyházi nevelésre irányuló alapelvek 13
2. KATOLIKUS GYERMEKKÉP, KATOLIKUS ÓVODAKÉP 14
2.1. Katolikus gyermekkép 14
2.2. Katolikus óvodakép 14
2.3. Az egészséges életmód alakítása – „ép testben ép lélek” 15
2.4. A hitre nevelés 15
2.5. Játék és tanulási tevékenység 17
2.6. A fejlesztésünk tartalma, rendszere 20
3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA 25
4. *TÁRSAS, KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉG* 25
4.1. Módszertani alapelvek 28
4.2. Kapcsolat más nevelési területekkel 28
4.3 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére 30
4.4. Kapcsolat más nevelési területekkel 30
4.5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére 32
4.6. Az óvoda kapcsolatai 32
NAPIREND 33
5. A TEVÉKENYSÉGEK JAVASOLT SZERVEZETI FORMÁI 34
5.1. Hitre nevelés 34
5.2. Játék 35
5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 35
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka 36
5.5. A külső világ tevékeny megismerése 37
5.6. Társas, közösségi tevékenység 38
5.7. Módszertani alapelvek 40
5.8. Kapcsolat más nevelési területekkel 41
6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE 43
7. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK 43
8. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYBŐL EREDŐ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSÉT SZOLGÁLÓ SPECIÁLIS FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEK 44
8.1 Általános céljaink, alapelveink 44
8.2. Nevelési gyakorlatunk 45
8.3. Fejlesztő program 45
9. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS 46
9.1. Társas, közösségi tevékenység 50
9.2. Játék 53
9.3. Munka 56
9.4. Szabadidős tevékenységek 58
9.5. Anyanyelv 60

9.6. Matematika ... 62
9.7. Természet - Társadalom - Ember ... 64
Születéstől – felnőttkorig ... 64
9.8. Mese - vers, bábjáték ... 67
9.9. Ének-zene, énekes játékok ... 68
A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ FELSZERELÉSEK ÉS ESZKÖZÖK JEGYZÉKE ... 70
ISKOLA ... 78
1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ ÉS OKTATÓ MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSA ... 78
1.1. Pedagógiai alapelveink ... 78
1.2. Nevelő - oktató munkánk céljai ... 78
1.3. Nevelő-oktató munkánk feladatai ... 79
1.4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok ... 83
1.5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok ... 85
1.6. Az osztályfőnöki munka lehetőségei ... 86
1.7. A személyiségfejlesztéssel és a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok ... 87
Megvalósításának színterei ... 87
1.7.1. Tanulói jogviszony ... 87
1.7.2. Tanítási órák ... 88
Kötelező tanórai foglalkozások ... 88
Választható tanórai foglalkozások ... 88
1.7.3.A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek ... 90
1.7.4. Tanórán kívüli foglalkozások ... 91
1.7.5. A számonkérés követelményei és formái ... 94
1.7.6. A tanulók ellenőrzése és értékelésének elvei ... 94
1.7.7. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése, az iskola mérési rendszere ... 95
A magatartás és szorgalom értékelése ... 98
2. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG ... 99
2.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló: ... 99
2.2. Céljaink, feladataink: ... 100
2.3. Eszközeink, módszereink a megvalósítás érdekében: ... 100
2.4. A kijelölt feladatok megvalósulásának színtere: ... 101
3. TEHETSÉGONDOZÁS ... 101
3.1. Feladataink a tehetséggondozás területén ... 101
3.2. Eszközeink, módszereink a megvalósítás érdekében: ... 102
3.3. A kijelölt feladatok megvalósulásának színtere: ... 103
4. AZ ISKOLA GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGE ... 103
4.1. A hátrányos helyzet meghatározása ... 103
4.2. Gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ... 103
5. A TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAMOK ... 104
5.1. Előidéző okok ... 104
5.2. Sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása ... 104
5.3. A fejlesztés lépései ... 104
6. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK ... 105
6.1. Tanulási esélyegyenlőség biztosítása ... 105
6.1.2.A roma tanulók felzárkóztatása ... 110
6.1.3. Szociális juttatások, kedvezmények biztosítása ... 111
7. A SZÜLŐ, A TANULÓ ÉS AZ ISKOLAI PEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI ... 111
7.1. Kapcsolat a szülőkkel ... 111
7.2. Kapcsolat a tanulókkal ... 113

7.3. A szülő, a tanuló és az iskolai pedagógusok együttműködésének továbbfejlesztésének lehetőségei ... 113
A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ FELSZERELÉSEK ÉS ESZKÖZÖK JEGYZÉKE . 114
III. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM ... 122
1. Belső személyi erőforrások ... 122
2. Külsőforrások ... 123
3. Jövőkép - alapelvek, célok ... 124
4. Az iskolai környezeti nevelés szemlélete ... 124
5. A környezeti nevelés szinterei ... 127
5.1. A környezeti nevelés a tantárgyi keretek közt ... 127
5.2. Tanórán kívüli foglalkozások ... 129
6. Módszerek ... 129
7. Taneszközök ... 129
8. Kommunikáció ... 130
9. Ellenőrzés, értékelés, minőségfejlesztés ... 130
10. Pedagógus-továbbképzés ... 131
11. Konkrét célok, feladatok ... 132
12. A környezeti nevelés tartalma az alsó tagozaton ... 134
12.1. Környezetismeret ... 134
12.2. Testnevelés ... 138
12.3. Ének-zene ... 139
13. A környezeti nevelés tartalma a felső tagozaton ... 139
IV. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM ... 149
1. Bevezetés: ... 149
2. Az iskola egészségnevelési célja, feladatai ... 150
3. Fejlesztési követelmények: ... 151
4. Az iskola elhelyezkedéséből, tárgyi felszereltségéből adódó egészségjavító célok, feladatok ... 153
5. Az egészséges életmód fejlesztő programjai ... 153
6. Az egészséges életmódra nevelés keretei ... 155
7. Drog prevenció ... 156
8. Módszerek az egészségnevelésben ... 157
9. Összesített iskolai egészségnevelési program ... 157
10. Kapcsolatépítés, együttműködés az egészségvédő szervekkel ... 158
Külső kapcsolatok ... 158
11. Ellenőrzés, értékelés az egészségnevelés terén ... 159
V. FOGYASZTÓVÉDELEM ... 160
1. A fogyasztóvédelmi oktatás célja ... 160
2. A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban ... 161
3. A tanulók fizikai állapotának mérése ... 162
3.1.A felmérés célja: ... 162
3.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fejlesztése ... 163
VI. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK ... 163

I. BEVEZETŐ

Az iskola rövid története

Miskolc egyik legrégibb intézménye. Iskolánk első alapítólevele 1770-ből származik. Ebbe az iskolába járt rövid ideig Gárdonyi Géza 1873-ban. Mai épületében 1920-tól van tanítás, bővítésére 1956-ban és 1969-ben került sor. 1999-ben a felújításnak köszönhetően megújult az épület.

Az iskola helye és épülete

Iskolánk sajátos környezeti adottságú. Miskolc peremterületén, Hejőcsabán helyezkedik el, amely 1945-től kapcsolódik Miskolchoz. Azóta a település jellege megváltozott, mert a területén megépített cementgyárhoz lakótelep is épült, majd sorházak. A családi házak között megtaláljuk az új, modern épületeket és a leromlott házakat egyaránt.

1. AZ ISKOLA HIVATALOS NEVE ÉS CÍME

Gárdonyi Géza Katolikus Általános Iskola és Óvoda

3529 Miskolc, Szeretet u. 5.

Az iskola neve:	Gárdonyi Géza Katolikus Általános Iskola és Óvoda
Székhelye:	3529 Miskolc Szeretet u.5.
Telephelye:	3529 Miskolc Mész u.
Az iskola alapítója és fenntartója:	Egri Főegyházmegye
Az alapító neve, címe:	Főegyházmegyei Hatóság Eger
Címe:	3301 Eger, Széchenyi u. 1. sz.
Az intézmény alaptevékenysége a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény szerint:	Többcélú intézmény: Óvodai alapozó szakasz, integrált óvodai fejlesztés Általános műveltséget megalapozó alapfokú nevelés-oktatás. Ennek keretén belül az angol nyelv tantárgyból emelt szintű oktatás.
Kiegészítő tevékenységek:	Napközi-otthonos ellátás,
Az intézmény gazdálkodási jogállása:	Önállóan gazdálkodó egyéb szervezet
Szakmai Felügyelet:	Magyar Katolikus Püspöki Kar Oktatási Bizottsága
Az iskola működési területe:	Miskolc város közigazgatási területe és vonzáskörzete

<u>Alaptevékenysége:</u> óvoda működtetése, katolikus fiatalok keresztény szellemű oktatása-nevelése, napközi otthonos ellátás, szervezett étkeztetés, tanórán kívüli tehetséggondozás, iskolakönyvtár, diáksportkör.

2. TÖRVÉNYI HÁTTÉR

Az országos szintű (központi) szabályozás dokumentumai

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
Törvények
A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és érvényben lévő módosításai

Egyházi Törvénykönyv
II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény [MK 2012/172. (XII. 18.)]
Magyarország 2013. évi központi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCVI. törvény [MK 2012/170. (XII. 15.)]
A gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai 1997. évi XXXI. törvény
A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházról 1990. évi IV. törvény
A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény [MK 2012/164. (2012. XII.7.)]
Az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXV. törvény [MK 2012/180. (XII. 27.)]
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
A 243/2003 (XII. 17.) Kormányrendelet a Nemzetei alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról./2003.(VIII. 19.) OM. rend. A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000.(IX. 21.) OM. rendelet módosításáról.

Rendeletek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központról szóló 202/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról 30/2012.(IX. 28.) EMMI- rendelet
http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet

A pedagógiai szakszolgálatokról (jelenleg még) 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet

3/2012. (VI.8.) EMMI - rendelet a 2012/2013. tanév rendjéről

Az 1/1998. (VII. 24.) OM rendelethez 7. számú melléklet a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelethez Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről és módosításai

Kormányhatározat
Az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok felülvizsgálatáról 1357/ 2011. (X.28,)

Továbbá a fenntartói és a helyi (önkormányzati) rendeletek

3. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

A keresztény nevelésnek arra kell segítenie a fiatalokat, hogy megérjenek a szabadság felelős használatára, érzékük legyen az igazi értékek iránt, megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot, felülemelkedjenek a középszerűségen, ne fáradjanak bele a folytonos önképzésbe és önnevelésbe, és egyre jobban elkötelezzék magukat az Egyházon belül Isten és az emberek szolgálatára.

Az oktatás fő célja az általános emberi értékek továbbadása. Az intézménynek értékhordozónak kell lennie. Ha nincsenek normák, melyeket fölismer az ember, nincs mihez viszonyítani a cselekvést. Nem egyszerűen tudást ad az egyházi intézmény, hanem világképet, emberképet.

Felébresztjük tanítványainkban a szeretetre, jóságra való törekvés igényét. Feladatunk, hogy minden gyermekben elültessük a hit csíráit, lehetőség szerint a családdal együttgondolkodva, tevékenyen, játékos formában.
A reggeli elcsendesedések alkalmával „napindító kör”, továbbá (óvoda), az iskolai hittanórákon megismertetjük a gyermekekkel Jézus életét, az egyházi ünnepek jelentőségét, a bibliai történeteket, a szentek életét.
Ha ismerik a Katolikus Egyház tanításait, hiteles képet kaphatnak a Jézus tanításairól.
A liturgiákba való bekapcsolódás kicsi kortól kezdve sokféle képességet fejleszt, és lehetőséget teremt a tanultak alkalmazására.
A gyermekek katolikus hitre nevelésében segítőtársaink a Hejőcsabai Plébánia vezetője, a hitoktatók.

Hitvallásunk és értékrendszerünk érvényesítése érdekében létfontosságú, hogy a gyermekek hiteles személyiségekkel találkozzanak az intézményekben. Ezért tudatosan vállaljuk nevelőmunkánkban a *példaadás* alapvető és meghatározó szerepét.
Munkánkat úgy szeretnénk végezni, hogy eredményeképpen nevelő és nevelt egyaránt növekedjék emberségében és hitéletben.

„Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet,… Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végéig.” (Mt 28,19-20b)

A katolikus intézmény küldetése a társadalom felé

Az Egyház Krisztustól kapott parancsa a misszionálás. Az emberek Isten felé vezetése, üdvösségre segítése alapvető magatartása, lelkisége kell, hogy legyen a Krisztust követő embernek (Mt 5,11–16). Bár az Egyház 2000 éves, ezt a feladatot minden embernél újra kell kezdenie.

Az Egyház küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, vagyis kinyilvánítsa mindenki előtt az üdvösség örömhírét. Jézus Krisztus evangéliumában egészen kifejezetten megvan az az igény, hogy belegyökerezzék a hívek lelkébe és életébe. Éppen ez a célja a katolikus óvodai, iskolai nevelésnek is.
A katolikus közoktatás tudatosan arra kötelezi el magát, hogy az egész ember kifejlesztésén munkálkodjék, hiszen Krisztusban a tökéletes emberben, minden emberi érték teljesen kibontakozik, és egymásba fonódik. Ez adja a katolikus iskolák legsajátosabb katolikus jellegét, és ebben gyökerezik az a kötelessége, hogy tisztelje az emberi értékeket, érvényre juttatva azt az autonómiát, amely megilleti őket, s közben betöltve saját küldetését, amely minden ember szolgálatára kötelezi.[1]
A misszionálás egyik eszköze a katolikus óvoda, iskola melyben a nevelés, a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése és a tanulás megalapozása folyik.
Korunk nélkülözi a stabil értékrendet. Az egyházi óvoda, iskola a krisztusi tanítás fényében felismerve az ember alapvető küldetését, az egészséges személyiség és a hit alapjait egyszerre kívánja megvetni. (Az ember számára megfelelő erkölcsi nevelés szükséges, amelyre azután ráépülhet a hit.)
A családokkal való kapcsolattartás folyamán a katolikus óvoda remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására. Éppen ezért a katolikus intézmény nyitott mindazon családok számára, akik elfogadják az óvoda katolikus szellemiségét. Más felekezetből érkező családoknál tiszteletben tartja saját vallási szokásaikat.

A katolikus intézmény küldetése a pedagógus felé

Az Egyházban a katolikus óvoda szerepe egyre nagyobb. „A nevelés eszközei közül a krisztushívőknek különösen nagyra kell értékelniük az iskolákat (óvodákat), amelyek kiemelkedő segítséget nyújtanak a szülőknek nevelési feladatuk teljesítésében.”[2]
„A katolikus iskolában az oktatásnak és a nevelésnek meg kell felelnie a katolikus tanítás elveinek; az oktatóknak pedig ki kell tűnniük helyes tanításukkal és becsületes életükkel.”[3]
Mint minden nevelési és oktatási intézmény, a katolikus óvoda is pedagógusfüggő. Céljait csak akkor érheti el, ha az óvodapedagógusokat, a nevelőmunkát segítő dolgozókat, az egész alkalmazotti közösséget is áthatja a katolikus küldetéstudat. A munkatársak a fenntartó által megfogalmazott erkölcsi elvárásokkal azonosulnak, munkájukat aszerint végzik.
Hangsúlyozni kell, hogy intézményeink nem csupán keresztény intézmények, hanem azon belül katolikus lelkiséggel és szellemiséggel rendelkeznek. Van, kell, hogy legyen katolikus pedagógia is!

A katolikus intézmény küldetése a gyermek felé

A Teremtő öröktől fogva ismer minden embert. Szellemi, lelki, testi értékeket helyezett el a gyermekben, amelyeket a neveléssel kell felszínre hozniuk azoknak, akik a gyermekért felelősek. A szülőnek és a pedagógusnak a mennyei Atya gyermekkel kapcsolatos szándékát kell kifürkésznie és a megvalósulásában segíteni.

[1] Katolikus Iskolák Magyarországon, 7,8,14.
[2] Egyházi Törvénykönyv (C.I.C. 796.1. kánon)
[3] Egyházi Törvénykönyv (C.I.C.803.2. kánon)

II. NEVELÉSI PROGRAM

1. Nevelési alapelvek, a katolikus nevelés

A katolikus intézményben a nevelés és az oktatás szoros egységben van. "Az intézmény azért tanít, hogy neveljen, vagyis belülről alakítsa az embert." (Kat.Isk.29.) Minden tudás, amely mögött nem áll biztos erkölcsi háttér, holt tudássá lesz.
Mint tudjuk, a hitre nevelés nem annyira szavakkal történik, mint inkább az életünkkel, ahogyan a hétköznapokon viselkedünk és gondolkodunk. A gyermek azt az életstílust sajátítja el, amit a közvetlen környezetében lát (otthon a szülőktől, az óvodában, iskolában a tanároktól, dolgozóktól).

Intézményeinkben a szabadság nem annyit jelent, hogy a gyermek bármit megtehet, hanem hogy megvan a szabadsága arra, hogy azzá váljon, amivé adottságai, képességei alapján válhat.

A hitéletre nevelés megalapozásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, befogadó képességüket. Elsősorban a személyes példamutatásra törekszünk, hiszen a gyermek (óvodás, iskolás) utánozva sajátítja el a dolgokat.

Értékeink a következők:

- a keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a családba;
- a Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése;
- a katolikus vallási élet eszközei: Egyház, egyházi év, liturgia, szentek tisztelete;
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés
- Az élet védelme. A természet és a közvetlen környezet óvó- gondoskodó szeretete.
- Az emberi szabadságjogok tisztelete (A felelős szabadságé és nem a szabadosságé).
- A szeretet és az összetartozás értéke (Önzetlenség, áldozatkészség, segítőkészség).
- A közösségi életet szabályozó erkölcsi értékek. (Egyéni és közösségi érdek összhangja, harmónia, biztonságérzet, becsületesség, őszinteség, igazság és igazságosság).
- Az egyéni értékek, a belső törvényszerűségek érvényesítése (Az önismeret, az önfegyelem az önértékelés összhangja az önnevelés képességének kialakítása érdekében, a helyes ítélőképesség és dönteni tudás, kitartás- állhatatosság, a kötelesség - és felelősségtudat).
- A tolerancia erénye (Türelem, megértés, az emberi méltóság tisztelete).
- A helyes magyarságtudat etikai értékének elfogadtatása.

A nevelésünk célja, hogy a gyermekek személyisége helyes irányban fejlődjön, alakuljon. E munka során egyes tulajdonságokat erősíteni kell, míg másokat lefaragni, helyére tenni. Minden gyermekben más értéket lehet felfedezni, mást kell kibontani. Így az általános emberi értékeken túl mindig szem előtt tartjuk a csak arra a gyermekre, fiatalra jellemző értékeket is.

- a hitre, reményre, szeretetre nevelés.
- a mások felé való nyitottság, befogadóképesség,
- a saját akaratunkról való lemondás mások érdekében,
- a szelídség, az alázat, a türelem, az alaposság, mértékletesség,
- a bűnbánat, a megbocsátás,
- a belső csendre, elmélyülésre való igény,
- hűség Istenhez és embertársainkhoz,
- felelősség magunk, mások és a teremtett világ iránt.
- A gyermek megismerése és fejlesztése a szabad játék által
- A szülőföldhöz való ragaszkodás

- A spontán tanulás biztosítása a játék által, mely tapasztalatszerzésre épít
- A családdal való szoros együttműködés, együttnevelés

A mai világban sokszor pont az ellenkező tulajdonságok teszik sikeressé, korszerűvé az embert. A nevelés nagy feladata, hogy a hamis értékeket valóban negatívvá tudja tenni, és a gyermekek természetes becsvágyát, sikerre törekvését átitassa a keresztény szellemmel és a helyes irányba terelje. Nem gyökerestül kell kiirtani a rossz irányba vivő tulajdonságokat, hanem átalakítva a jó szolgálatába kell állítani.

1.1. Erkölcsi elvárások

- Az intézményekben minden olyan pedagógus taníthat, aki elfogadja annak katolikus voltát, nem dolgozik a hitvallásos nevelés ellen.

  Elvárások a diákoktól

  Alapvető, hogy elfogadják és befogadják az óvoda, iskola üdvösségre és felelős tudásra irányuló tevékenységét, és ezt tudatosan ne akadályozzák.
  Tartsák be az emberi kapcsolatok szabályait.
  Részvétel a vallásának megfelelő (katolikus, protestáns) egyházi programokban.
  Tiszteletteljes, szép beszéd tanárral, társakkal egyaránt.
  Mindenki testi, lelki egészségének megőrzése, biztosítása.
  Alapos, rendszeres és pontos munka.
  A rábízott feladatok lelkiismeretes elvégzése.
  A házirend betartása.

- Minden intézmény létét, szükségességét a mögötte álló szülők társadalma igazolja. A szülők joga és kötelessége, hogy hitüknek megfelelő óvodába, iskolába járassák gyermeküket, illetve ennek hiányában igyekezzenek ilyen intézményt alapítani. (v.ö. C.I.C.796-800§, Grav.Ed.2. és 6.) Az intézmény igazán egyházi szelleme csak akkor születhet meg, ha a szülők is közösséget alkotnak, hiszen "a keresztény hit is egy közösség ölén születik és növekszik." (Kat. Isk.53.**)**

  A szülőktől is elvárjuk, hogy elfogadják az óvoda, iskola katolikus jellegét, ne neveljenek, tegyenek ellene. Igyekszünk mindjobban megismertetni intézményeink szellemiségét, nevelési alapelveit. Ezt a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartással próbáljuk elérni. Ennek formái a szülői értekezletek, szülői fórumok, (szülői levelek), szülői lelki napok, ahol egy-egy témát a nevelők és a szülők közösen megvitathatnak és természetesen a személyes beszélgetés.

1.2. Az intézmény vallási élete, ünnepei

Az ünnepek örömet, szépséget, értelmet, derűt nyújtanak. Vallásos életünknek három tengelye van: a közös ünneplés, a közös imádság és a Szentírás megismerése. Az ünneplés mindennapi életünk velejárója. Annak az embernek az életéből, aki nem tud ünnepelni, hiányzik valami, ami az embert emberré teszi. A gyermek vallási életének fejlődésében az ünnepeknek nagy jelentősége van. Az egyes ünnepeket úgy kell megülnünk, hogy az ünnep valóban ünnep legyen, mélyítse el a nap titkának mondanivalóját, s hagyjon mély, maradandó nyomot a gyermek lelkében.

Katolikus óvodánk, iskolánk feladata, hogy a gyermek elsajátítsa a lélekből fakadó ünneplést, megemlékezést, hagyományteremtést, ahol a hangsúly nem az anyagi javakat tükröző külsőségeken van. Fontos, hogy életkoruknak megfelelő szinten tapasztalják meg az ünnepek

tartalmát (történelmi múlt, bibliai történetek, szentek élete). Törekednünk kell az ismeretek komplex feldolgozására, hiszen az akkor rögzül igazán, ha minél sokoldalúbban élhetik át. Ezáltal várható, hogy az ünnepek hagyománnyá válnak, erősítik egész óvodai, iskolai közösségünk keresztény magyarságtudatát, megerősítik gyermekeinket.

Az ünnepek tervezésénél teljes mértékben figyelembe vesszük életkori sajátosságaikat. Tervező munkánkban helyet biztosítunk azoknak a vidám, egyben szórakozást is nyújtó együttléteknek, melyek örömet okoznak a gyermekeknek, egymás iránti barátságra, a közösség összekovácsolására, látókörük kitágítására, beszédkészségük fejlesztésére is felhasználhatók.

A tanév jeles napjai évről évre visszatérnek az intézményeink életében. Megünneplési módjuk szokásrendet, hagyományt alakít ki. Ezek kereszténységünk elmélyítésében és magyarságtudatunk kialakításában jelentős szerepet játszanak: megtanítanak az ünnep szerepére, az ünneplés módjaira, megerősítik gyökereinket, a folytonosság tudatát, és stabilitást adnak.

A tanév jeles napjai

VENI SANCTE
TE DEUM
lelki napok, lelki gyakorlatok gyónási alkalmak
farsang, óvoda- iskolanapok
az óvoda, iskola névadójának
ballagás
anyák napja
egyházmegyei iskolanap
elsőáldozás
gyermeknap
név- és születésnapok

Egyházi ünnepek

szept. 08. Kisboldogasszony- Mária születése – diósgyőri búcsú
szept. 12. Mária neve napja
okt. 8. Magyarok Nagyasszonya
nov. 1. Mindenszentek
nov. 2. Halottak napja
nov. 19. Árpád házi Szent Erzsébet
dec. 6. Szt. Miklós
dec. 8. Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása
dec. Adventi gyertyagyújtások, KARÁCSONY
jan.6. Vízkereszt
febr. 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony
febr. 3. Szt. Balázs
febr.-márc. NAGYBÖJT, HÚSVÉT
márc. 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony
PÜNKÖSD
aug. 15. Nagyboldogasszony
aug.20. Szt. István

Állami ünnepek

okt. 6. Aradi vértanúk
okt. 23. az 1956-os forradalom és szabadságharc – nemzetei ünnep
jan. 22. A magyar kultúra napja
jan. 27. Holokauszt emléknap
feb. 25. kommunizmus áldozatainak emléknapja
márc. 15. Az 1848-as forradalom és szabadságharc – nemzeti ünnep

jún. 04. Nemzeti összetartozás napja

Az ünneplés módjai

Megemlékezés (tanítási órán, osztályfőnöki órán, iskolai szinten)
Óvodai- iskolai ünnepély

Az ünnepek megtartásának módja

- Az év kiemelt egyházi ünnepeire lelki nappal készülünk, az ünnep napján szentmisén veszünk részt, óvodai csoportokban, iskolai vagy osztálykeretben ünneplünk (vetélkedő, akadályverseny, film).
- A lelki napokat az év kiemelt ünnepe előtt ADVENT, NAGYBÖJT idejére tervezzük tanulóknak és nevelőknek egyaránt.
- Törekszünk arra, hogy havonta biztosítsunk gyónási alkalmat azokban a hónapokban, amelyekben nincs lelkigyakorlat, vagy lelki nap.
- A nevelőknek az év bevezetését, előkészítését szolgálja az intézményi 2 napos és az egyházmegyei 1 napos lelkigyakorlat.

ÓVODA

„Bizony mondom nektek,
amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek,
velem tettétek!”
(Mt 25,40)

1. BEVEZETÉS

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
A gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Szüleinek olyan kincse, amelynek értékét gyakran kevéssé ismerik, s a katolikus óvoda evangelizáló munkája során ez a kincs a szülő számára fokozatosan föltárul.
Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők) életpéldájából tapasztalja meg Isten szeretetét.
Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjúkorig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyre érzékenyek.
Az óvodai nevelés az Óvodai nevelés országos alapprogramjával harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

1.1. Az Egyházi nevelésre irányuló alapelvek

Az Egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során főként azokkal az eszközökkel él, amelyeket maga Jézus Krisztus bízott rá. De fölhasználja azokat az eszközöket is, amelyek különböző korokban és különféle kultúrákban alkalmaztak arra, hogy természetfölötti céljához közelebb segítsék, és előmozdítsák az emberi személy kibontakozását. Az Egyház azért hozza létre iskoláit, intézményeit, mert egészen különleges eszközt lát bennük a teljes ember kiformálására (C.I.C. 794-795. kánon).
A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai közül különösen a Gravissimum Educationis Momentum kezdetű leszögezi a katolikus nevelés jelentőségét, amikor ezt írja: „Az egyháznak is feladata a nevelés, sajátos okból: először is azért, mert el kell ismernie, hogy nevelésre képes közösség. Legfőképpen pedig azért, mert kötelessége hirdetni az üdvösség útját minden embernek. A hívők számára át kell adni Krisztus életét és állandó szorgoskodással segíteni kell őket, hogy ennek az életnek teljességére eljussanak.”[4]
A katolikus óvoda, iskola része az Egyház üdvözítő küldetésének, különösen a hitre való nevelés területén. Az Egyház a katolikus óvoda, iskola által, mely fölkínálja korunk embereinek a maga nevelési elgondolását, sajátos módon részt vállal a kulturális párbeszédben, s ezzel elősegíti a valóságos fejlődést, amely az ember személyiségének teljes

[4] II. Vatikáni Zsinat „Gravissimum Educationis Momentum” (G.E.3.)

kibontakozásához vezet.
Amikor a katolikus nevelésről szólunk – Jézus által adott küldetésről van szó –, szükséges megfontolni:
a Szentírás tanítását, belőle Jézus tanítói és nevelői magatartását, az apostoli küldetést;
az Egyházi Törvénykönyv rendelkezéseit;
a zsinati dokumentumokat és a pápai megnyilatkozásokat.

2. KATOLIKUS GYERMEKKÉP, KATOLIKUS ÓVODAKÉP

2.1. Katolikus gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A katolikus gyermekkép kialakulását az alábbiak segítik:
Keresztény szemlélet hassa át az óvodai nevelés pedagógiai alapelveit.
Az óvodai nevelés gyermekközpontú, az egész személyiséget fejleszti:
a megfelelő személyi és tárgyi környezettel,
a vallási neveléssel, keresztény értékek hordozásával, megismertetésével,
az egészséges életmód alakításával,
az érzelmi neveléssel,
az erkölcsi neveléssel,
a közösségi neveléssel,
az anyanyelvi neveléssel,
az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő, tevékenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel,
a testi és lelki szükségletek kielégítésével.

2.2. Katolikus óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
A katolikus óvoda a katolikus köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, amely kiegészítője a családi nevelésnek a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció, melynek megvalósulása során a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak, módszereknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével hozzájárul az emberi értékek közvetítéséhez.
Az intézmény történeti áttekintése
Óvodaarculat (óvoda védőszentje)
A katolikus óvodai nevelésben megjelenítendő értékek:
a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosítása,
a gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, a szeretet, a megbecsülés és a bizalom légköre,
a nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések,
a keresztény pedagógia megjelenítése a gyermek személyiségének alakításában,
a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása,

a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységek biztosítása, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékra,
a játékon és tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítése,
a nemzetiséghez tartozó, valamint a migráns gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése, átörökítése.

2.3. Az egészséges életmód alakítása – „ép testben ép lélek”

A kereszténység nagyra értékeli az emberi testet. Testünk a Szentlélek temploma. A keresztény nevelés az egész embert szolgálja, „egész” – ségre irányul.
Óvodánk feladata, hogy az otthon biztonságát adó környezetet megteremtse.
Kiemelt feladatunk: az egészséges életvitel igényének kialakítása, - a fizikai állapot védelme, edzése, - az összerendezett nagy és kismozgások (finommotorika) fejlesztése, az egészséges életmód szokásainak megalapozása, a prevenciós és korrekciós testi fejlesztés.

A testápolás tevékenységei között alapvető a meleg környezet. Testi nevelésünk alapja az a szociális öl, melynek anyai szeretet a neve. A gyermekkel való valamennyi tevékenységeink során tájékozódunk a gyermek testi, lelki, szellemi állapotáról. Miközben alakítjuk, a szokásrendet a gyermekek lassan magukévá teszik azt, egyre önállóbbak lesznek, és kellő biztonságot szerezve, utánozzák a felnőttet, társaiknak segítőivé válnak. A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életünket átszövi. A mozgások fejlesztése fontos helyet foglal el az egész személyiség alakításában, hat a szervezet működésére, meghatározza a vérkeringést, a légzés és emésztőrendszer tevékenységét, fokozza az anyagcserét, elősegíti a központi idegrendszer fejlődését.

A testi nevelés szervezetünk egészségének megóvására, gondozására és fejlesztésére történik, így személyiségük szolgálatára formálja azt.

Az emberi test minden tevékenységünk lényeges tényezője, eszköz az életfeladatok teljesítésére, fontos, hogy minél készségesebb, jobb eszköz legyen. Ezért szükséges a testtartás, az edzés és az egészségvédelem.

Az egészséges életfeltételek biztosítása érdekében néhány szempont, amelyre különösen figyelünk:

- Az egészségügyi követelményeknek megfelelő szellőztetés, hőmérséklet, megvilágítás
- A helyes, változatos, mértéktartó táplálkozás
- A megfelelő öltözködés
- A tisztaság
- Alvás, pihenés
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása

2.4. A hitre nevelés

A hitéletre nevelés megalapozásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, befogadó képességüket. Elsősorban a személyes példamutatásra kell törekedni, hiszen az óvodáskorú gyermek utánozva sajátítja el a dolgokat. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek vallásos nevelését élő hitű, vallásos pedagógusok vállalják fel.
Mindennapi életünk során megjelenik a katolikus életszemlélet, a teremtett világra való nyitás, rácsodálkozás, az isteni kegyelem tudatos befogadása. Erkölcsi alapokra helyezzük vallásos óvodai nevelésünket, a gyermekekben felébresztjük a szeretetre, jóságra való törekvés igényét. Feladatunk, hogy minden gyermekben elültessük a hit csíráit, játékos formában.

A reggeli elcsendesedések alkalmával meg kell ismertetni a gyermekekkel Jézus életét, az egyházi ünnepek jelentőségét, a bibliai történeteket, a szentek életét.
Mindennapjaink során mindenütt jelen van a vallásos nevelés, így ébresztgetjük a gyermekekben az erkölcsi normákat, a hit világát.
A vallásos élet jelképei körülveszik a gyermeket, természetessé válik számukra, hogy a templomban és az óvodában is találkozik ezekkel.

A hitre nevelés erősítése:

- A katolikus embereszmény, Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása;
- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben;
- a keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a családba;
- a katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során;
- a Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése;
- a katolikus vallási élet eszközei: Egyház, egyházi év, liturgia, szentek tisztelete;
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség, stb.).

2.4.1. Érzelmi nevelés, szocializáció – keresztény erkölcs

A szeretetről minden gyermeknek van fogalma, hiszen az óvodás korosztály szeretetre, gondoskodásra szorul. A kisgyermek igen mélyen érez. Igényli, hogy ne csak őt szeressék, hanem ő is szerethessen. A szeretet légkörében érzi biztonságban magát és ez védettséget, kiegyensúlyozottságot teremt benne. Nevelni csak szeretettel lehet! A kisgyermek sok mindent nem tud. Tud azonban szeretni, a szeretett személyhez ragaszkodni. Érzelmi nevelésünkben uralkodnia kell a szeretetteljes, meleg, gyengéd viselkedésnek minden emberi kapcsolatban, és kifelé sugárzóan is meghatározónak kell lenni!
Az óvónő biztosítja, hogy minden gyermek egyénileg is nagyon fontos legyen az egész közösségnek, kiemelkedhessen személyiségének pozitív vonásai, gyógyulhassanak azok az érzelmi megnyilvánulások, melyek a gyermek testi – lelki erejét csökkentik. A szeretetközösség hozzájárul ahhoz, hogy kialakuljon a gyermekben a derűs, nyugodt, tevékeny óvodai élethez szükséges szokások elsajátítása. Arra törekszünk, hogy érzelem gazdag, biztonságos légkör vegye körül a gyerekeket az óvodában, melyben az óvodapedagógus – gyermek, a dajka – gyermek, a gyermek – gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemez.

Katolikus nevelésünk alapja a közösség. A gyermek óvodába lépésével egy tágabb közösség kapuját lépi át. Az átélt élmények, tapasztalatok megalapozzák kreativitását, gondolatainak megosztását, a másikra figyelés képességét, a másik ember gondolatainak meghallgatását. A közös élmények erősítik akaratát, kitartását, a másikhoz való igazodását, alkalmazkodását.

Felébresztjük a gyermekekben a mások iránti figyelmességet, hogy a rajta kívül állók jelenlétének a megtapasztalását is lehetővé tegyük.

Fontos:

A teremtő Isten gondoskodásának megélése;
a gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt kapcsolatának pozitív attitűdje;
a gyermeki jellem alakítása;
türelem, szociális érzékenység, szolidaritás, igazságosság formálása;

az érzelmek megjelenítésének formái, önkifejező és önérvényesítő törekvések segítése;
a bizalom, szeretet, féltés, félelem kifejezése;
az önfegyelem, fegyelem udvariasság elsajátíttatása;
szokás- és normarendszer megalapozása;
szocializáció, társadalmi elvárások tudatosítása, a különbözőség elfogadása és tisztelete;
az eltérő képességű gyermekek elfogadó szeretete,
a természetes társas kapcsolatok alakítása, segítése;
hagyományaink ápolása, jeles napok feldolgozása, a szülőföldhöz való kötődés alapozása;
az egyházi, világi ünnepek megélése.

A gyermek egészséges fejlődéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket.

A napirend a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségletéhez igazodik, és tekintettel van a helyi szokásokra és igényekre. A rendszeresség, a folyamatosság és rugalmasság érzelmi biztonságot teremt. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntető szerepét. E célt szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő feladatokkal, komplex módon érvényesülő tevékenységekkel érjük el, amelyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

2.5. Játék és tanulási tevékenység

- ***Játék***

  A 3-7 éves gyermek alapvető, mindennapjait átszövő, legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

  A játék komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógus tudatosan használ fel a gyermek sokrétű fejlesztése érdekében, mely eredményeként közvetlen ismeretek, tapasztalatok birtokába jut a környező világról, a világegyetem egészéről. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Az óvodás gyermek társas kapcsolatának és játéktartalmának alakulása az óvodába lépéstől az iskolába lépésig tart. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesítését. A játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia a napirendben, időbeosztásban, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is.

A játék során:
a pedagógus utánozható mintát ad, majd bevonható társ marad,
indirekt játékirányítás módszerével alakítsa a szabad játékot, amely
hosszantartó és zavartalan kell, hogy legyen,
jelenlétével tegye lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok alakulását,
váljék a játék a pszichikumot, kreativitást fejlesztővé, erősítővé és élményt
adóvá,
az óvodapedagógusok feladata az élményszerzés lehetőségének megteremtése,
amely alap a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus
játékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz,
a játékhoz a helyi adottságoknak megfelelően kialakított helyre és egyszerű, alakítható, a
gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség,
a játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív,

feladatokat értő és megtartó gyermek nevelése a katolikus óvodapedagógus feladata,
jelenjen meg az anyanyelvi nevelés,
alakuljon a társas kapcsolatok szintje, minősége,
erősödjenek a katolikus magatartásformák és szokások.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
Feladatok:
az él hangsúlyos magyar beszéd erősítése,
érzelmi nevelés az ölbeli játékoktól az énekes népi játékokig,
zenehallgatás,
egyházi zene, vallásos tartalmú dalok,
a gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok megismertetése,
fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztása,
ismerkedés a hangszerekkel,
ritmusérzék fejlesztése,
éneklési készség fejlesztése

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázoló tevékenységek az egész nap folyamán a tér és a változatos eszközök meglétével biztosítottak.
Feladatok:
érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenysége iránt,
szokásrendszer alakítása,
az alkotás örömének megtapasztalása, önkifejezésre ösztönzés,
esztétikai élmények befogadása, a környezet esztétikai alakítása,
vallásos témák megjelenítése,
térbeli tájékozódás, szín és formavilág gazdagítása,
a finommotorika fejlesztése,
érzelmek, gondolatok megjelenítése a gyermeki alkotásokban.

Mozgás

A rendszeres napi egészségfejlesztő testmozgás a pszichomotoros készségek és képességek fejlesztését szolgálja. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.
Feladatok:
mozgásigény kielégítése, mozgásöröm átélése az óvodai nevelés minden napján,
baleset-megelőzés a megfelelő környezet biztosításával,
erkölcsi nevelés,
egészséges életmód kialakítása,
tudatos mozgásfejlesztés szabad levegőn is,
mozgásos játékok beépítése,
testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése,
harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba.

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony kialakítása, az emberi alkotásokhoz, a természethez.

Környezeti nevelési elvek megfogalmazása
Feladatok:
rácsodálkozás a teremtett világ szépségeire, annak megismerése, megszeretése és védelme (öröm, hála);
ismerkedés a természeti és társadalmi környezettel, a változások folyamatos megfigyelése;
ismerkedés a szülőföld és a közvetlen környezet hagyományaival, szokásaival és a családi, tárgyi kultúrával;
megfigyelő séták, kirándulások szervezése;
ismeretek gyűjtése tapasztalati úton (évszakok, jelenségek, növények, állatok);
a természetsarokban történő változások folyamatos megfigyelése;
környezettudatos magatartás alapozása, alakítása;
a közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására nevelés;
a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása;
ismerkedés épített környezettel, kiemelten egyházi épületekkel, műalkotásokkal;
ismerkedés egyházi helyiségekkel, eszközökkel, viselkedési szabályokkal;
részvétel egyházi ünnepeken;
matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése és alkalmazása a tevékenységekben;
téri tájékozódás alakítása,
mennyiségi, alaki, tér és síkbeli fogalmakkal való ismerkedés, tájékozódás,
ítéletalkotás és mennyiségszemlélet alakítása, segítése.

Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a cselekvő tapasztalatszerzés. A környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok kialakítás, példamutatás.
Feladatok:
Az önkiszolgálás;
öltözködés,
testápolási teendők,
étkezéssel kapcsolatos tevékenységek.
A közösség érdekében végzett munka;
a naposi tevékenység,
csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok.
Az alkalomszerű munkák és egyéni megbízatások;
a környezet rendjének biztosítása,
segítés a felnőttnek, egymásnak és a kisebbeknek,
egyéb megbízatások teljesítése.
Az évszakoknak megfelelő tevékenységek;
csoportszobában,
udvaron,
az óvoda környezetében.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett, természetes és szimulált környezetben szervezeti és időkeretben megvalósuló tevékenység. A tanulás nemcsak társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése.
Feladat:
elsődleges a tevékenységhez kötött tanulás, az egyéni adottságok figyelembevétele, az optimális terhelhetőség és a motiválás;
a vizuális, akusztikus, kinesztetikus észlelés és érzékelés képességének, a verbális emlékezet fejlesztésének játékos megvalósítása, melyet az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtésével ér el;
építsen a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire;
fontos a felfedezés lehetőségeinek biztosítása, a kreativitás erősítése, a spontán szerzett játékos

tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, egymásra épülése;
a gyermekek kompetenciájának fejlesztése;
a tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez igazodóan egyéni felzárkóztatás, fejlesztés szükséges;
tehetségígéretre utaló tulajdonságok megléte esetén nagyobb figyelem, egyéni fejlesztés szükséges;
az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel kell, hogy segítse a gyermek

- ***Tanulás***

Az óvodában a tanulás folyamatos, utánzásos, spontán tevékenység, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A nevelési folyamat egészében komplex, kezdeményezett tevékenységi formákon keresztül szerez tapasztalatokat a világról, kezd kialakulni belső motiváltsága a tanulás iránt, amely az iskolai tanuláshoz való viszonyok alapja lesz. Az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kialakítását.

A tanulás az óvodai programunk minden nevelési területét átfogja.

2.5.1. Szabadidős tevékenység

A szabadidős tevékenységek az óvodai élet aktív időszakában, felhasználási lehetőségek közötti szabad választás, melynek alapja a tevékenységek és a döntés.

Segíti a gyermeket, hogy megtanuljon gazdálkodni az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel, segíti a szabad, autonóm egyéniségek kialakulását.

2.6. A fejlesztésünk tartalma, rendszere

- ***Anyanyelvi nevelés***

A nyelv a társadalomban élő emberek beszédtevékenységét szolgáló eszközöknek rendszert alkotó állománya, mely a valóság tükrözésére alkalmas jelekből áll. Az anyanyelv sokrétű, árnyalt rendszer, amelyet a gyermek minden tevékenysége közben a felnőttekhez és a társaihoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.

A beszédmegértés és a beszéd alapfeltétele a magán- és mássalhangzók pontos hallása és tiszta képzése. Az anyanyelv az a nyelv, amelyet az ember legjobban és legszívesebben beszél, s rendszerint az, amelyet gyermekkorában főként az anyjától tanult.

Az anyanyelv a gondolkodás közvetlen eszköze, átfogja nemcsak minden tudatos, hanem valamennyi tudattalan tevékenységünket is. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét. Anyanyelvét korának megfelelő szókinccsel, nyelvi beszédfordulatokkal használja, mely alapját képezi az iskolai életnek.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Verselés, mesélés
A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához és anyanyelvi neveléséhez.
Feladatok:
mindennapos mondókázás, verselés, mesélés,
mesetudat erősítése, a belső képalkotás folyamatának elősegítése,
irodalmi élmény nyújtása, népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveken keresztül,
érzelmi, esztétikai nevelés,
közösségi élmény erősítése, személyiségfejlesztés a néphagyomány őrzésével a nemzetiségi és migráns gyermekek esetében is,
bábozás, dramatizálás:
óvodapedagógus bábjátéka,
kommunikáció,

bábkészítő tevékenység,
esztétikai élménynyújtás,
személyiségjegyek tükröződése,
metakommunikáció,

önálló versmondásra, mesélésre ösztönzés,
nemzeti, keresztényi tudat erősítése,
bibliai történetek hallgatása,
ünnepek értékének növelése,
a könyv szeretetére, olvasóvá nevelés,
saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással, ábrázolással történő kifejezésére ösztönzés.

2.6.1.Külső világ tevékeny megismerése

- ***Matematikai nevelés***

  Matematikai nevelés lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. Hatására a gyermek előrejut az önálló tapasztalatszerzésben, tud véleményt mondani, kapcsolatot teremteni társaival, felnőttekkel, növekszik türelme, kitartóbbá válik, nő figyelme tartóssága, erősödik akarata, önfegyelme.

  Matematikai nevelés meghatározó szerepet kap a gyermek képességeinek fejlesztésében elsősorban a következő területeken:

  - tapasztalás
  - emlékezés
  - megértés
  - konstruálás
  - ítélőképesség

- ***Természet - társadalom – ember***

  A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A gyermek olyan tapasztalatokat szerez az őt körülvevő és a tágabb természeti, társadalmi környezetről, mely segít tájékozódásában. A gyermek megismeri a világot, közvetlen

megfigyelés és tapasztalatszerzés útján. Ismerkedik szülőföldjével, a nemzeti kultúra hagyományaival.

- ***Mese-vers, dramatizálás, bábozás***

  Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek fontos eszközei. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. A mese belső képvilágot jelenít meg, s ez a gyermeki élményfeldolgozás legfontosabb formája. A mese-vers emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését, oldja a szorongást. Bábjátékban a gyermek közvetlenül nyilvánul meg, vizuális élményt jelent számára.

- ***Vizuális tevékenységek***

  A kézimunka különböző fajtái: gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás.

  Segítik a gyermek képi-plasztikai kifejezőképességét, komponáló, térbeli tájékozódó képességek alakulását. Fejleszti képi gondolkodását, esztétikai érzékenységét. Megismerteti a gyermeket a különböző anyagokkal, technikai alapelemekkel.

- ***Ének-zene, énekes játék***

  A gyermeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődését, formálja ízlését. Megszeretteti az énekes játékokat, fejleszti zenei hallását, ritmusérzéküket. Az énekes játék mozgáskultúrájának bővítését is elősegíti.

- ***Mindennapi testnevelés***

  Fejleszti a testi képességeket, kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét. A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek „én” határának, mások észlelésének, önfegyelmének, alkalmazkodásának elősegítése.

  Fontos szerepe van a mozgás megszerettetésében, az egészség megőrzésében. Kiegészíti az egészséges életmódra nevelés hatását. Hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez.

2.7. Kapcsolataink

Óvodai nevelőmunkánk eredményességét meghatározza, hogy kapcsolattartásunk kiegyensúlyozott és kezdeményező. Együttműködésünk egyenrangú nevelőtársi kapcsolatban valósuljon meg a családi nevelésre épülve.

- ***Család***

  A társadalom mindennapi életében természetes, magától értetődő jelenség a család, amely együtt változik a társadalommal. A család az elsődleges szociális csoport, amelybe az egyén beleszületik, gondoskodik a gyermek testi, érzelmi, értelmi, és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.

  A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak. Az óvoda feladata a családon belüli szemléletformálás, a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek elkerülése érdekében. A gyermek szabadon kifejlesztheti személyes képességeit, szabad választási lehetőséggel bír, anélkül,

hogy szigorú nemi szerepek által meghatározott korlátozások vonatkoznának rá.

A család érzelmi légköre meghatározóvá válik a gyermek egész életére.

- ***Környezetvédelemre és természetszeretetre nevelés***

A környezetszennyezés és a természet pusztítása olyan méreteket öltött, hogy a kiutat a gyökeres szemléletváltásban találhatjuk.

Már óvodás korban alapozzunk meg egy olyan természetszemléletet, amely a természetet tisztelő, elfogadó, annak törvényeit tiszteletben tartó, jelzéseit befogadó személyiség sajátja.

A gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása.

Környezetvédelmi Világnapok megünneplése:

- Madarak, Fák napja
- Föld napja
- Állatok világnapja
- Víz Világnapja
- Környezetvédelmi Világnap

- ***Egészséges életmódra nevelés***

Az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

A gyermek testi fejlődésének elősegítése érdekében fontos:

  - a gyermek gondozása, testi szükségleteinek és mozgásigényének kielégítése
  - az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegség megelőzés, az egészség megőrzés szokásainak alakítása
  - a gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése
  - a testi képességek fejlődésének segítése
  - a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet
  - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.

- ***Érzelmi nevelés***

Az érzelmi nevelés áthatja és alapja az egész óvodai életnek.

Világunk tele van erőszakkal, a felnőttek nem mindig mutatnak jó példát egymás tiszteletére, megbecsülésére. Az óvodás jellemzője a magatartás érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen a szeretetteljes légkör megteremtése, a pozitív érzelmi viszony kialakítása.

Az óvodapedagógusok és nem pedagógus alkalmazottak modell értékű viselkedése, segíti a különbözőségek elfogadását is. Erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, kitartás, akarat, feladat és szabálytudat, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, stb.) fejlődéséhez a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer biztosítása szükséges. Tiszteletünk a gyermek iránt megtanítja őket mások (felnőttek és társaik) tiszteletére, megbecsülésére. A közös tevékenységek nagy jelentőségűek a szocializáció szempontjából.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Feladat:

- a teremtő Isten gondoskodásának megélése;
- gyermek – gyermek, gyermek – felnőtt (alkalmazotti közösség), felnőtt – felnőtt kapcsolatának pozitív attitűdje;
- az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, a gyermeki jellem alakítása;
- a türelem, szociális érzékenység formálása;
- az érzelmek megjelenítésének formái, önkifejező és önérvényesítő törekvések segítése;
- a bizalom, szeretet, féltés, félelem kifejezése;
- az önfegyelem, fegyelem udvariasság elsajátíttatása;
- a szokás- és normarendszer megalapozása;
- a szocializáció, társadalmi elvárások tudatosítása, a különbözőség elfogadása és tisztelete;
- a kiemelt figyelmet igénylő (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nehezen szocializálható, valamint kiemelkedő képességű) gyermekek elfogadó szeretete, szükség esetén segítése megfelelő szakemberek közreműködésével;
- a természetes társas kapcsolatok alakítása, segítése;
- a természetben és az emberi környezetben jelenlévő jóra és szépre való rácsodálkoztatás, mindezek megbecsülésére nevelés;
- a hagyományaink ápolása, jeles napok feldolgozása közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásával;
- a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapozása;
- az egyházi, világi ünnepek megélése.

3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi nevelés és fejlesztés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat. Az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van a beszélő környezet, a nevelőközösség mintaadó, példaadó beszédkultúrája, szabályközvetítése.

Feladat:

- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés;
- beszélő és meghallgatni tudó környezet alakítása;
- a gyermekek kommunikációra ösztönzése, metakommunikáció fejlesztése;
- a tapasztalatok, élmények verbális kifejezésére nevelés;
- a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére ösztönzés.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítja a gyermekeknek a változatos tevékenységeket.

Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása a fejlődést elősegítő környezetben.

További feladat:

- spontán és tervezetten szerzett tapasztalatok, ismeretek tapasztalati úton történő bővítése, rendszerezése;
- gyakorlás különböző tevékenységekben és élethelyzetekben az életkori sajátosságokra, élményekre és tapasztalatokra építve;
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet, kreativitás, alkotóképesség) fejlesztése;
- az egyéni fejlődési ütemnek megfelelően az ismeretek, jártasságok, készségek alapozása.

4. *TÁRSAS, KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉG*

Feladatok

Az óvónő

1* Biztosítsa az elfogadó érzelmi alapokra épített kellemes óvodai légkört.

2* Tegye lehetővé a gyermek és társai közötti, valamint a gyermek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételt.

3* Biztosítsa annak lehetőségét, hogy a felnőttekkel és a társakkal szembeni, s a társadalmilag elfogadott viselkedési szokás- és normarendszereket elsajátítsa a gyermek.

4* Tegye lehetővé az elfogadott viselkedési módok természetes szituációkban történő gyakorlását.

5* A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségének oldása.

6* Segítse elő a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttdolgozás képességének kialakulását, az élményekben gazdag környezet járuljon hozzá, hogy a gyermekek befogadóvá, elfogadóvá, segítőkésszé váljanak. Legyen természetes számukra a különbözőség.

7* Segítse a közvetett iskolai beilleszkedést a pozitív énkép önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

8* HHH és az SNI gyermekek speciális fejlesztése szükség szerint, testi-, lelki-, és szociális érettség megalapozása az iskolai munkához.

9* Tegye képessé a gyermeket arra, hogy az adódó esetleges konfliktusokat önállóan próbálják egymás között megoldani.

10*Segítse elő a társakért, a csoportért érzett felelősség kialakulását a gyermeki tevékenység folyamatos értékelése által.

11*Biztosítsa, hogy a gyermek társai irányában mindig megértést tanúsítson. Tisztelje társai másságát.

12*Tegye lehetővé a csoport életét színesítő visszatérő hagyományok éltetését.

13*Állítson a csoport elé távlatokat, melyek a közös tevékenységekkel a gyermekek fejlődésének serkentői.

14*Biztosítson alkalmat a baráti kapcsolatok kialakulására. Állandósulását tegye lehetővé közös tevékenységek, élményszerzések biztosításával.

15*Környezettudatos magatartás megalapozása, érzelmi viszonyulásuk alakítása a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.

Tevékenységek

A gyermek

16*Megtanulja tevékenység közben a másokkal való érintkezést és együttműködést.

17*Ismeri és alkalmazza társas kapcsolataiban az alapvető társadalmi és erkölcsi normákat.

18*Törekszik a felmerülő konfliktusok önálló megoldására és ez által szocializálódik.

19*Baráti kapcsolatokat alakít ki - ezekben tevékenykedik. Közösesen tervezget több napra szóló játékot.

20*Eljut az „én”-től a „mi” tudatig.

21*Alárendeli saját akaratát másokénak.

22*Formálja önfegyelmét, önkifejező, önérvényesítő képességét, ezáltal szabálytudata magasabb szintre jut.

23*Társainak segítségére siet – tolerálja a különbözőséget.

Tevékenységek

A gyermek

24*Saját személyével kapcsolatos tevékenységeket végez, öltözködik, étkezik, tisztálkodik, környezetét rendben tartja.

25*Naposi munkát végez, segédkezik az étkezésnél, rendbe rakja a játékokat, részt vesz a teremrendezésben, kisebb megbízatásokat teljesít.

26*A foglalkozási eszközök előkészítésében, kiosztásában, elrakásában, tisztántartásában közreműködik.

27*Alkalomszerű munkákat végez, segít a csoportszoba díszítésében, ajándékot készít.

28*Segédkezik az ágyak berakásában, a foglalkoztató átrendezésében.

29*Részt vesz a játékszerek tisztításában, javításában, babaruhák mosásában.

30*Meghatározott időközökben nagytakarítást végez a játéksarokban.

31*Természet gondozásában, ápolásában tevékenykedik.

32*Ünnepekre ajándékokat készít.

33*Ősszel részt vesz a kertbe ültetett növények felszedésében, feldolgozásában.

34*Segít az óvónőnek magvak, gyökerek csíráztatásánál, hajtatásánál.

35*Közreműködik a falevelek összegereblyézésében, az udvari járdák tisztántartásában.

36*Előkészített ágyásokba az évszaknak megfelelő virágokat, magvakat, palántákat ültet. Folyamatosan részt vesz ezek gondozásában.

37*Télen részt vesz a hó eltakarításában.

38*A napos önállóan, esztétikusan terít, feltálalja az ételt, étkezés után leszedi az asztalt, rendet rak, takarít.

39*Játékelrakás után, ha szükséges esztétikusan elhelyezi a tárgyakat.

40*Figyelemmel kíséri az udvari játékok elpakolását.

41*Vigyáz a mosdó, öltöző, csoportszoba rendjére.

42*Locsolja a szobanövényeket, eteti a kisállatokat az óvónő irányításával.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, természetes teendőként látja el, képes mindennapi szükségletei önálló kielégítésére.
- Önállóan tevékenykedik, észreveszi elvégezhető feladatait, és segítséget nyújt társainak, valamint a felnőtteknek.
- Örömmel és önként vállal megbízatásokat és munkatevékenységeket, azokat önállóan végrehajtja.
- A gyermek képes önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.

- A munkát felelősségteljesen végzi el, felfogja eredményét, örül a sikeres végrehajtásnak.
- A munkaeszközöket önállóan elővészik, használják, rendben tartják, elteszik.
- Észreveszik a rendetlenséget, felszólítás nélkül felveszik a szemetet, elteszik a kint felejtett eszközöket.
- Folyamatosan részt vesz a növények gondozásában, megállapítja az elvégzendő műveletek sorrendjét, indokolja egy-egy feladat elvégzésének szükségességét vagy feleslegességét.

4.1. Módszertani alapelvek

Az óvónő

43*Tartsa szem előtt a munka játékkal megegyező sajátosságait, így a gyermek szívesen azonosul a munka céljával, természetesnek tartja annak szükségességét, élvezi annak eredményét.

44*Érvényesítse a munkafolyamatok bevezetésénél a fokozatosságot, állandósággal és folyamatossággal erősítse a gyermekekben a munka szükségességének felismerését.

45*Ösztönözze a gyermekek önkéntes munkavállalását, tényleges aktivitását, önértékelésének alakulását, igényszintjének növekedését.

46*A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építés. Spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése.

4.2. Kapcsolat más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

47*a játékkal, mert a munka játékos elemekkel átszőve jelentkezik és a legtöbb játékhoz munkavégzésre van szükség. Mindkettő önkéntes és szabadon választott tevékenység, s mindkettő sajátja az eredmény feletti öröm;

48*a gondozással, mert itt tapasztalja meg közvetlenül a munka értelmét, a felnőttek elismerő szavára örömmel teljesíti a kapott megbízatásokat, ennek hatására alakul ki a gyermekben a munkavégzés készsége és szokása. Igényességre neveli a gyermeket, és ezen a fokon a munka egyéni indítékai társadalmi indítékká lépnek elő;

49*a közösségi neveléssel, mert a munkaközösségért végzett tevékenység. Hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömének felfogásához, átéléséhez.

50*elősegíti a kapcsolatok színesebbé, belsőségesebbé válását, fejlődik általa a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés, és a közösségi értékelés alakulása;

51*a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése a beszélő környezettel, spontán beszédszituációkban a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések mondatba foglalása;

Feladatok

Az óvónő

52*Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keressen lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermeknek.

53*Biztosítsa a választásra felkínált tevékenységek listájának bővítését, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.

54*Biztosítsa egyszerű, saját maga és a gyermek készítette eszközökkel a gyermek fantáziájának fejlődését.

55*Délelőtt és délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermek egyéni kéréseinek teljesítésére.

56*Biztosítson megfelelő időt és helyet a gyermeknek a tevékenységekhez az épületen belül és kívül egyaránt.

57*Tegye lehetővé, hogy a tevékenységek során a gyermek újabb ismereteket szerezzen a világról, a tárgyakról, ezek tulajdonságairól.

58*Biztosítsa a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztését a tevékenységek által.

59*Tegye lehetővé, hogy a gyermek eljusson az önálló döntéshez.

60*Segítse elő, hogy a tevékenységi formák során elsajátíthassa a gyermek a társadalmi és az egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket.

61*Tegye lehetővé a szabad választás lehetőségét, az egyik tevékenységi csoportból a másik csoportba való átlépést is.

62*Tegye lehetővé, hogy a tettrekészség, a beállítódás hatására a gyermek újabb és újabb célokat fogalmazzon meg, elsősorban olyanokat, amelyek a gyermek mindennapi életével kapcsolatosak.

63*Iskolai beilleszkedés közvetett segítése.

Tevékenységek

A gyermek

64*ünnepi előkészületekkel kapcsolatos tevékenységeket végez;

65*süteményt, salátát, szendvicset stb. készít;

66*környezetét tisztán tartja;

67*barkácsol;

68*szabadidőben vizuális tevékenységet végez;

69*csíráztat, rügyeztet;

70*évszakonként az udvari munkálatokba besegít;

71*játékokat tisztít;

72*a foglalkozásokon elkezdett, megismert tevékenységeket folytatja;

73*dramatizáláshoz, bábozáshoz eszközt készít.

4.3 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

74*Képessé válik arra, hogy önként válasszon az óvónők által felkínált lehetőségek közül.

75*Kitágul a gyermek élet- és mozgástere.

76*Tevékenyen részt vesz az őt körülvevő tér berendezésében, képes a tárgyak térbeli kiterjedésének, főbb formai jellemzőinek megnevezésére.

77*Biztonsággal alkalmazza a megismert technikákat, bátran használja a különböző anyagokat.

78*Formaábrázolása változatos, tagoltságot mutat, témáiban a részleteket is ábrázolja.

79*Képes kiemelni a megkülönböztető jegyeket, szín- és formabeli tulajdonságokat, hangulati elemeket, változatosan alkalmazza a színeket.

80*Emberábrázolásában megjeleníti a részformákat, próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzésével.

81*Emlékek alapján és megfigyelései felhasználásával tud formákat mintázni.

82*Díszítő-tervező feladatokat végez önállóan változatos elemekkel, színekkel, technikákkal.

83*Önállóan és csoportosan is készít játékokhoz egyszerűbb eszközöket, barkácsol kellékeket, bábokat.

84*Ismeri a népi kézműves technikák alapjait (szövés, fonás, agyagozás), kis segítséggel alkalmazza is azokat.

85*Szívesen vesz részt óvodai környezete szépítésében.

86*Alkotásaiban mindinkább kifejezésre juttatja, megjeleníti a témával kapcsolatos érzelmeit.

87*Az esztétikai élmények pozitív érzelmeket váltanak ki belőle.

88*Finom motorikus mozgása eléri azt a szintet, mely alkalmassá teszi az írástanulásra.

4.4. Kapcsolat más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

89*a játékkal, mert a munka játékos elemekkel átszőve jelentkezik és a legtöbb játékhoz munkavégzésre van szükség. Mindkettő önkéntes és szabadon választott tevékenység, s mindkettő sajátja az eredmény feletti öröm;

90*a gondozással, mert itt tapasztalja meg közvetlenül a munka értelmét, a felnőttek elismerő szavára örömmel teljesíti a kapott megbízatásokat, ennek hatására alakul ki a gyermekben a munkavégzés készsége és szokása. Igényességre neveli a gyermeket, és ezen a fokon a munka egyéni indítékai társadalmi indítékká lépnek elő;

91*a közösségi neveléssel, mert a munkaközösségért végzett tevékenység. Hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömének felfogásához, átéléséhez.

92*elősegíti a kapcsolatok színesebbé, belsőségesebbé válását, fejlődik általa a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés, és a közösségi értékelés

alakulása;

93*a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése a beszélő környezettel, spontán beszédszituációkban a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések mondatba foglalása;

Feladatok

Az óvónő

94*Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keressen lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermeknek.

95*Biztosítsa a választásra felkínált tevékenységek listájának bővítését, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.

96*Biztosítsa egyszerű, saját maga és a gyermek készítette eszközökkel a gyermek fantáziájának fejlődését.

97*Délelőtt és délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermek egyéni kéréseinek teljesítésére.

98*Biztosítson megfelelő időt és helyet a gyermeknek a tevékenységekhez az épületen belül és kívül egyaránt.

99*Tegye lehetővé, hogy a tevékenységek során a gyermek újabb ismereteket szerezzen a világról, a tárgyakról, ezek tulajdonságairól.

100* Biztosítsa a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztését a tevékenységek által.

101* Tegye lehetővé, hogy a gyermek eljusson az önálló döntéshez.

102* Segítse elő, hogy a tevékenységi formák során elsajátíthassa a gyermek a társadalmi és az egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket.

103* Tegye lehetővé a szabad választás lehetőségét, az egyik tevékenységi csoportból a másik csoportba való átlépést is.

104* Tegye lehetővé, hogy a tettrekészség, a beállítódás hatására a gyermek újabb és újabb célokat fogalmazzon meg, elsősorban olyanokat, amelyek a gyermek mindennapi életével kapcsolatosak.

105* Iskolai beilleszkedés közvetett segítése.

Tevékenységek

A gyermek

106* ünnepi előkészületekkel kapcsolatos tevékenységeket végez;

107* süteményt, salátát, szendvicset stb. készít;

108* környezetét tisztán tartja;

109* barkácsol;

110* szabadidőben vizuális tevékenységet végez;

111* csíráztat, rügyeztet;

112* évszakonként az udvari munkálatokba besegít;

113* játékokat tisztít;

114* a foglalkozásokon elkezdett, megismert tevékenységeket folytatja;

115* dramatizáláshoz, bábozáshoz eszközt készít.

4.5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

116* Képessé válik arra, hogy önként válasszon az óvónők által felkínált lehetőségek közül.

117* Kitágul a gyermek élet- és mozgástere.

118* Tevékenyen részt vesz az őt körülvevő tér berendezésében, képes a tárgyak térbeli kiterjedésének, főbb formai jellemzőinek megnevezésére.

119* Biztonsággal alkalmazza a megismert technikákat, bátran használja a különböző anyagokat.

Formaábrázolása változatos, tagoltságot mutat, témáiban a részleteket is ábrázolja.

120* Képes kiemelni a megkülönböztető jegyeket, szín- és formabeli tulajdonságokat, hangulati elemeket, változatosan alkalmazza a színeket.

121* Emberábrázolásában megjeleníti a részformákat, próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzésével.

122* Emlékek alapján és megfigyelései felhasználásával tud formákat mintázni.

123* Díszítő-tervező feladatokat végez önállóan változatos elemekkel, színekkel, technikákkal.

124* Önállóan és csoportosan is készít játékokhoz egyszerűbb eszközöket, barkácsol kellékeket

4.6. Az óvoda kapcsolatai

Az óvodapedagógus a kapcsolattartás során vegye figyelembe a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködés során érvényesítse az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
A katolikus óvodákban az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:
kiemelt fontosságú a szülőkkel való szoros kapcsolattartás, evangelizálás,
a fogadóóra, a megbeszélések a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomon követését szolgálja,
internetes kapcsolattartás, elektronikus levelezés lehetőségei,
szülői értekezletek szervezése,
játszónapok, foglalkoztató tevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtése,
közös kulturális programok szervezése,
kirándulás katolikus hitünkhöz kapcsolódó helyekre,
közös szentmisén való részvétel.
Kapcsolat az óvodába lépés előtti intézményekkel:
a bölcsődével,

Kapcsolat az óvodai élet során:
az intézmény fenntartójával,
a társintézményekkel,
a Gyermekjóléti Szolgálattal,
a Családsegítő Központtal,
a gyermekvédelmi ügyintézővel,
a Pedagógiai Szakszolgálat intézményeivel,
a Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal,
a Kormányhivatalokkal és a Tankerületekkel,
az egészségügyi szervezetekkel,

Kapcsolat az óvodai élet után:
az iskolákkal,

NAPIREND

Időtartam *	**Tevékenység**

7.00-12.00	• Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)
	• Szabad játék, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban
	• Hitre nevelés, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése
	• Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen szervezett mozgás (teremben, tornateremben, vagy a szabadban)
	• Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán és tervezetten szervezett formában
	• Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn
	• Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességei-hez igazodó műveltségtartalmak közvetítése
	• Tevékenységekben megvalósuló tanulás
	  ○ Verselés, mesélés
	  ○ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
	  ○ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
	  ○ Mozgás
	  ○ A külső világ tevékeny megismerése
	  ▪ Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

12.00-15.00	• Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Pihenés
15.00-17.00	• Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a szülők érkezéséig

* Az Alapító Okiratban meghatározott óvodai nyitva tartás figyelembevételével!

5. A TEVÉKENYSÉGEK JAVASOLT SZERVEZETI FORMÁI

Tervezetten szervezett tevékenységek	**Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységek szervezése**
• Hitre nevelés • Mozgás • Mozgásos játék (mindennapos mozgás)	• Játék • Verselés, mesélés • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka • Mozgás • A külső világ tevékeny megismerése • Matematikai tartalmú tapasztalatok

5.1. Hitre nevelés

A hit Isten ajándéka
A hit hallásból ered, azonban szükséges a példa is:
megtapasztalás,
érzelmi biztonság,
szerető, elfogadó légkör, bizalom,
az összetartozás élménye,
iskolába lépés idején a hit tovább élése.

Az óvoda missziós feladatai:
a családok bekapcsolása az egyházközség életébe,
a közös imádság, a közös munka és a közös szórakozás megtartó erő.

A hitre nevelés átszövi az óvodai élet egészét:
a köszönési módban,
a mindennapos lelki beszélgetés során,
az étkezés előtti és utáni imádságban,
a templomlátogatások során,
a játékban,
a tevékenységekben megvalósuló tanulásban,
a délutáni pihenés előtti imában, fohászban,
a hazamenetel előtti imában, fohászban.

A liturgikus év eseményei:
karácsonyi ünnepkör,
húsvéti ünnepkör (az ünnepekre készülve jócselekedetek gyűjtése),
templomlátogatás, ismerkedés a liturgia eszközeivel,
templomlátogatás során a helyes viselkedési szokások megismertetése,
közös szentmise-látogatás a családokkal,
imádságok tanulása.
Az erkölcsi nevelés (közösségi és egyéni nevelés, családi nevelés, keresztény erények) átszövi az óvodai élet egészét:
a közös élményeket nyújtó tevékenységek során,
az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása közben (együttérzés, segítőkészség,

önzetlenség, figyelmesség, akarat),
a biztonságérzet erősítése során (feltétel nélküli szeretet, elfogadottság, bizalom élménye).
A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodában dolgozók kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Ünnepek és megemlékezések
Feladat:
az ünneplés jelentőségének megéreztetése,
az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése,
az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből,
az ünnep előkészítése és lezárása.

5.2. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Az óvodás gyermek társas kapcsolatának és játéktartalmának alakulása az óvodába lépéstől az iskolába lépésig tart. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesítését. A játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia a napirendben, időbeosztásban, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is.

A játék során:
a pedagógus utánozható mintát ad, majd bevonható társ marad,
indirekt játékirányítás módszerével alakítsa a szabad játékot, amely hosszantartó és zavartalan kell, hogy legyen,
jelenlétével tegye lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok alakulását,
váljék a játék a pszichikumot, kreativitást fejlesztővé, erősítővé és élményt adóvá,
az óvodapedagógusok feladata az élményszerzés lehetőségének megteremtése,
amely alap a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz,
a játékhoz a helyi adottságoknak megfelelően kialakított helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség,
a játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermek nevelése a katolikus óvodapedagógus feladata,
jelenjen meg az anyanyelvi nevelés,
alakuljon a társas kapcsolatok szintje, minősége,
erősödjenek a katolikus magatartásformák és szokások.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
Feladatok:
az él hangsúlyos magyar beszéd erősítése,
érzelmi nevelés az ölbeli játékoktól az énekes népi játékokig,
zenehallgatás,
egyházi zene, vallásos tartalmú dalok,
a gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok megismertetése,
fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztása,
ismerkedés a hangszerekkel,
ritmusérzék fejlesztése,
éneklési készség fejlesztése

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az ábrázoló tevékenységek az egész nap folyamán a tér és a változatos eszközök meglétével biztosítottak.
Feladatok:
érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenysége iránt,
szokásrendszer alakítása,
az alkotás örömének megtapasztalása, önkifejezésre ösztönzés,
esztétikai élmények befogadása, a környezet esztétikai alakítása,
vallásos témák megjelenítése,
térbeli tájékozódás, szín és formavilág gazdagítása,
a finommotorika fejlesztése,
érzelmek, gondolatok megjelenítése a gyermeki alkotásokban.

Az ábrázoló tevékenységek az egész nap folyamán a tér és a változatos eszközök meglétével biztosítottak.

Feladatok:
érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenysége iránt,
szokásrendszer alakítása,
különböző anyagok, változatos technikák, eljárások, eszközök kipróbálása, megismertetése,
az alkotás örömének megtapasztalása, önkifejezésre ösztönzés,
esztétikai élmények befogadása, a környezet esztétikai alakítása,
vallásos témák megjelenítése,
térbeli tájékozódás, szín és formavilág gazdagítása,
a finommotorika fejlesztése,
érzelmek, gondolatok megjelenítése a gyermeki alkotásokban,
műalkotás-elemzés, ismerkedés népművészeti elemekkel.

Mozgás

A rendszeres napi egészségfejlesztő testmozgás a pszichomotoros készségek és képességek fejlesztését szolgálja. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.
Feladatok:
mozgásigény kielégítése, mozgásöröm átélése az óvodai nevelés minden napján,
baleset-megelőzés a megfelelő környezet biztosításával,
erkölcsi nevelés,
egészséges életmód kialakítása,
tudatos mozgásfejlesztés szabad levegőn is,
mozgásos játékok beépítése,
testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése,
harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba.

- ***Mindennapi testnevelés***

  Fejleszti a testi képességeket, kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét. A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek „én” határának, mások észlelésének, önfegyelmének, alkalmazkodásának elősegítése.

Fontos szerepe van a mozgás megszerettetésében, az egészség megőrzésében. Kiegészíti az egészséges életmódra nevelés hatását. Hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez.

5.5. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony kialakítása, az emberi alkotásokhoz, a természethez.

Környezeti nevelési elvek megfogalmazása
Feladatok:
rácsodálkozás a teremtett világ szépségeire, annak megismerése, megszeretése és védelme (öröm, hála);
ismerkedés a természeti és társadalmi környezettel, a változások folyamatos megfigyelése;
ismerkedés a szülőföld és a közvetlen környezet hagyományaival, szokásaival és a családi, tárgyi kultúrával;
megfigyelő séták, kirándulások szervezése;
ismeretek gyűjtése tapasztalati úton (évszakok, jelenségek, növények, állatok);
a természetsarokban történő változások folyamatos megfigyelése;
környezettudatos magatartás alapozása, alakítása;
a közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására nevelés;
a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása;
ismerkedés épített környezettel, kiemelten egyházi épületekkel, műalkotásokkal;
ismerkedés egyházi helyiségekkel, eszközökkel, viselkedési szabályokkal;
részvétel egyházi ünnepeken;
matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése és alkalmazása a tevékenységekben;
téri tájékozódás alakítása,
mennyiségi, alaki, tér és síkbeli fogalmakkal való ismerkedés, tájékozódás,
ítéletalkotás és mennyiségszemlélet alakítása, segítése.

Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a cselekvő tapasztalatszerzés. A környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok kialakítás, példamutatás.
Feladatok:
Az önkiszolgálás;
öltözködés,
testápolási teendők,
étkezéssel kapcsolatos tevékenységek.
A közösség érdekében végzett munka;
a naposi tevékenység,
csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok.
Az alkalomszerű munkák és egyéni megbízatások;
a környezet rendjének biztosítása,
segítés a felnőttnek, egymásnak és a kisebbeknek,
egyéb megbízatások teljesítése.
Az évszakoknak megfelelő tevékenységek;
csoportszobában,
udvaron,
az óvoda környezetében.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett, természetes és

szimulált környezetben szervezeti és időkeretben megvalósuló tevékenység. A tanulás nemcsak társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése.
Feladat:
elsődleges a tevékenységhez kötött tanulás, az egyéni adottságok figyelembevétele, az optimális terhelhetőség és a motiválás;
a vizuális, akusztikus, kinesztetikus észlelés és érzékelés képességének, a verbális emlékezet fejlesztésének játékos megvalósítása, melyet az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtésével ér el;
építsen a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire;
fontos a felfedezés lehetőségeinek biztosítása, a kreativitás erősítése, a spontán szerzett játékos tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, egymásra épülése;
a gyermekek kompetenciájának fejlesztése;
a tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez igazodóan egyéni felzárkóztatás, fejlesztés szükséges;
tehetségígéretre utaló tulajdonságok megléte esetén nagyobb figyelem, egyéni fejlesztés szükséges;
az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel kell, hogy segítse a gyermek személyiségének kibontakozását, tanulását.

5.6. Társas, közösségi tevékenység

Feladatok

Az óvónő

125* Biztosítsa az elfogadó érzelmi alapokra épített kellemes óvodai légkört.

126* Tegye lehetővé a gyermek és társai közötti, valamint a gyermek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételt.

127* Biztosítsa annak lehetőségét, hogy a felnőttekkel és a társakkal szembeni, s a társadalmilag elfogadott viselkedési szokás- és normarendszereket elsajátítsa a gyermek.

128* Tegye lehetővé az elfogadott viselkedési módok természetes szituációkban történő gyakorlását.

129* A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségének oldása.

130* Segítse elő a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttdolgozás képességének kialakulását, az élményekben gazdag környezet járuljon hozzá, hogy a gyermekek befogadóvá, elfogadóvá, segítőkésszé váljanak. Legyen természetes számukra a különbözőség.

131* Segítse a közvetett iskolai beilleszkedést a pozitív énkép önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

132* HHH és az SNI gyermekek speciális fejlesztése szükség szerint, testi-, lelki-, és szociális érettség megalapozása az iskolai munkához.

133* Tegye képessé a gyermeket arra, hogy az adódó esetleges konfliktusokat önállóan próbálják egymás között megoldani.

134* Segítse elő a társakért, a csoportért érzett felelősség kialakulását a gyermeki

tevékenység folyamatos értékelése által.

135* Biztosítsa, hogy a gyermek társai irányában mindig megértést tanúsítson. Tisztelje társai másságát.

136* Tegye lehetővé a csoport életét színesítő visszatérő hagyományok éltetését.

137* Állítson a csoport elé távlatokat, melyek a közös tevékenységekkel a gyermekek fejlődésének serkentői.

138* Biztosítson alkalmat a baráti kapcsolatok kialakulására. Állandósulását tegye lehetővé közös tevékenységek, élményszerzések biztosításával.

139* Környezettudatos magatartás megalapozása, érzelmi viszonyulásuk alakítása a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.

Tevékenységek

A gyermek

140* Megtanulja tevékenység közben a másokkal való érintkezést és együttműködést.

141* Ismeri és alkalmazza társas kapcsolataiban az alapvető társadalmi és erkölcsi normákat.

142* Törekszik a felmerülő konfliktusok önálló megoldására és ez által szocializálódik.

143* Baráti kapcsolatokat alakít ki - ezekben tevékenykedik. Közösesen tervezget több napra szóló játékot.

144* Eljut az „én”-től a „mi” tudatig.

145* Alárendeli saját akaratát másokénak.

146* Formálja önfegyelmét, önkifejező, önérvényesítő képességét, ezáltal szabálytudata magasabb szintre jut.

147* Társainak segítségére siet – tolerálja a különbözőséget.

Tevékenységek

A gyermek

148* Saját személyével kapcsolatos tevékenységeket végez, öltözködik, étkezik, tisztálkodik, környezetét rendben tartja.

149* Naposi munkát végez, segédkezik az étkezésnél, rendbe rakja a játékokat, részt vesz a teremrendezésben, kisebb megbízatásokat teljesít.

150* A foglalkozási eszközök előkészítésében, kiosztásában, elrakásában, tisztántartásában közreműködik.

151* Alkalomszerű munkákat végez, segít a csoportszoba díszítésében, ajándékot készít.

152* Segédkezik az ágyak berakásában, a foglalkoztató átrendezésében.

153* Részt vesz a játékszerek tisztításában, javításában, babaruhák mosásában.

154* Meghatározott időközökben nagytakarítást végez a játéksarokban.

155* Természet gondozásában, ápolásában tevékenykedik.

156* Ünnepekre ajándékokat készít.

157* Ősszel részt vesz a kertbe ültetett növények felszedésében, feldolgozásában.

158* Segít az óvónőnek magvak, gyökerek csíráztatásánál, hajtatásánál.

159* Közreműködik a falevelek összegereblyézésében, az udvari járdák tisztántartásában.

160* Előkészített ágyásokba az évszaknak megfelelő virágokat, magvakat, palántákat ültet. Folyamatosan részt vesz ezek gondozásában.

161* Télen részt vesz a hó eltakarításában.

162* A napos önállóan, esztétikusan terít, feltálalja az ételt, étkezés után leszedi az asztalt, rendet rak, takarít.

163* Játékelrakás után, ha szükséges esztétikusan elhelyezi a tárgyakat.

164* Figyelemmel kíséri az udvari játékok elpakolását.

165* Vigyáz a mosdó, öltöző, csoportszoba rendjére.

166* Locsolja a szobanövényeket, eteti a kisállatokat az óvónő irányításával.

5.6.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, természetes teendőként látja el, képes mindennapi szükségletei önálló kielégítésére.
- Önállóan tevékenykedik, észreveszi elvégezhető feladatait, és segítséget nyújt társainak, valamint a felnőtteknek.
- Örömmel és önként vállal megbízatásokat és munkatevékenységeket, azokat önállóan végrehajtja.
- A gyermek képes önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.
- A munkát felelősségteljesen végzi el, felfogja eredményét, örül a sikeres végrehajtásnak.
- A munkaeszközöket önállóan elővészik, használják, rendben tartják, elteszik.
- Észreveszik a rendetlenséget, felszólítás nélkül felveszik a szemetet, elteszik a kint felejtett eszközöket.
- Folyamatosan részt vesz a növények gondozásában, megállapítja az elvégzendő műveletek sorrendjét, indokolja egy-egy feladat elvégzésének szükségességét vagy feleslegességét.

5.7. Módszertani alapelvek

Az óvónő

167* Tartsa szem előtt a munka játékkal megegyező sajátosságait, így a gyermek szívesen azonosul a munka céljával, természetesnek tartja annak szükségességét, élvezi annak eredményét.

168* Érvényesítse a munkafolyamatok bevezetésénél a fokozatosságot, állandósággal és folyamatossággal erősítse a gyermekekben a munka szükségességének felismerését.

169* Ösztönözze a gyermekek önkéntes munkavállalását, tényleges aktivitását, önértékelésének alakulását, igényszintjének növekedését.

170* A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építés. Spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése.

5.8. Kapcsolat más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

171* a játékkal, mert a munka játékos elemekkel átszőve jelentkezik és a legtöbb játékhoz munkavégzésre van szükség. Mindkettő önkéntes és szabadon választott tevékenység, s mindkettő sajátja az eredmény feletti öröm;

172* a gondozással, mert itt tapasztalja meg közvetlenül a munka értelmét, a felnőttek elismerő szavára örömmel teljesíti a kapott megbízatásokat, ennek hatására alakul ki a gyermekben a munkavégzés készsége és szokása. Igényességre neveli a gyermeket, és ezen a fokon a munka egyéni indítékai társadalmi indítékká lépnek elő;

173* a közösségi neveléssel, mert a munkaközösségért végzett tevékenység. Hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömének felfogásához, átéléséhez.

174* elősegíti a kapcsolatok színesebbé, belsőségesebbé válását, fejlődik általa a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés, és a közösségi értékelés alakulása;

175* a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése a beszélő környezettel, spontán beszédszituációkban a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések mondatba foglalása;

Feladatok

Az óvónő

176* Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keressen lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermeknek.

177* Biztosítsa a választásra felkínált tevékenységek listájának bővítését, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.

178* Biztosítsa egyszerű, saját maga és a gyermek készítette eszközökkel a gyermek fantáziájának fejlődését.

179* Délelőtt és délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermek egyéni kéréseinek teljesítésére.

180* Biztosítson megfelelő időt és helyet a gyermeknek a tevékenységekhez az épületen belül és kívül egyaránt.

181* Tegye lehetővé, hogy a tevékenységek során a gyermek újabb ismereteket szerezzen a világról, a tárgyakról, ezek tulajdonságairól.

182* Biztosítsa a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának,

feladattudatának fejlesztését a tevékenységek által.

183* Tegye lehetővé, hogy a gyermek eljusson az önálló döntéshez.

184* Segítse elő, hogy a tevékenységi formák során elsajátíthassa a gyermek a társadalmi és az egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket.

185* Tegye lehetővé a szabad választás lehetőségét, az egyik tevékenységi csoportból a másik csoportba való átlépést is.

186* Tegye lehetővé, hogy a tettrekészség, a beállítódás hatására a gyermek újabb és újabb célokat fogalmazzon meg, elsősorban olyanokat, amelyek a gyermek mindennapi életével kapcsolatosak.

187* Iskolai beilleszkedés közvetett segítése.

Tevékenységek

A gyermek

188* ünnepi előkészületekkel kapcsolatos tevékenységeket végez;

189* süteményt, salátát, szendvicset stb. készít;

190* környezetét tisztán tartja;

191* barkácsol;

192* szabadidőben vizuális tevékenységet végez;

193* csíráztat, rügyeztet;

194* évszakonként az udvari munkálatokba besegít;

195* játékokat tisztít;

196* a foglalkozásokon elkezdett, megismert tevékenységeket folytatja;

197* dramatizáláshoz, bábozáshoz eszközt készít.

198* Képessé válik arra, hogy önként válasszon az óvónők által felkínált lehetőségek közül.

199* Kitágul a gyermek élet- és mozgástere.

200* Tevékenyen részt vesz az őt körülvevő tér berendezésében, képes a tárgyak térbeli kiterjedésének, főbb formai jellemzőinek megnevezésére.

201* Biztonsággal alkalmazza a megismert technikákat, bátran használja a különböző anyagokat.

202* Formaábrázolása változatos, tagoltságot mutat, témáiban a részleteket is ábrázolja.

203* Képes kiemelni a megkülönböztető jegyeket, szín- és formabeli tulajdonságokat, hangulati elemeket, változatosan alkalmazza a színeket.

204* Emberábrázolásában megjeleníti a részformákat, próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzésével.

205* Emlékek alapján és megfigyelései felhasználásával tud formákat mintázni.

206* Díszítő-tervező feladatokat végez önállóan változatos elemekkel, színekkel, technikákkal.

207* Önállóan és csoportosan is készít játékokhoz egyszerűbb eszközöket, barkácsol kellékeket, bábokat.

208* Ismeri a népi kézműves technikák alapjait (szövés, fonás, agyagozás), kis segítséggel alkalmazza is azokat.

209* Szívesen vesz részt óvodai környezete szépítésében.

210* Alkotásaiban mindinkább kifejezésre juttatja, megjeleníti a témával kapcsolatos érzelmeit.

211* Az esztétikai élmények pozitív érzelmeket váltanak ki belőle.

212* Finom motorikus mozgása eléri azt a szintet, mely alkalmassá teszi az írástanulásra.

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A kisgyermekek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, belép abba az állapotba, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
Feladatok:
a rugalmas iskolakezdéshez figyelembe kell venni az életkoron túl az egyéni fejlettségi szintet;
az iskolakezdéshez testi, lelki és szociális értettség szükséges, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges az eredményes iskolai munkához;
a testi fejlettség szintje (alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség),
a lelki képességek szintje (lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait, a tanuláshoz szükséges képességek fejlettsége, szándékos bevésés és figyelem megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról, a környezetéről),
a szociális képességek szintje (szociális érettség, elfogadás, együttműködés, kapcsolatteremtés, alkalmazkodóképesség, feladattudat kialakulóban, az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte),
ötéves kortól (2014. szeptember 1-től 3 éves kortól) kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata, a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése;
a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka szükséges;
a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A gyermek- és ifjúságvédelem célja: a prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

Az óvodás gyermek családi helyzetének évenkénti felméréséhez szükséges szempontok:
az óvodások száma összesen,
ebből a veszélyeztetettek száma,
kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű) száma,

három- vagy többgyermekes családban élők száma.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:
családi környezet,
családon kívüli környezet.

Feladatok:
az ismeretek birtokában a szükséges lépések megtétele, balesetvédelem,
gyermekvédelmi felelős segíti az óvodapedagógusok körültekintő gyermekvédelmi munkáját, baleset-megelőzését,
a gyermekvédelmi felelős munkáját megbízás alapján végzi,
évente kötelező a gyermekvédelmi program elkészítése, gyermekvédelmi ismeretek bővítése,
rendszeres konzultáció, kapcsolattartás a óvodapedagógusokkal, az intézményvezetővel, a gyermekjóléti szolgálattal, esetmegbeszélések, szupervízió szervezése,
családlátogatások, fogadóórák szervezése,
támogatások megszervezése, lebonyolítása.

8. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYBŐL EREDŐ HÁTRÁNYOK CSÖKKENTÉSÉT SZOLGÁLÓ SPECIÁLIS FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Sajátos nevelési igényű gyermek:
Az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

a) testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,
b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd. (Ktv. 121§ 29.)

Különleges gondozási igény: a gyermek életkori sajátosságának fogyatékosság által okozott részleges vagy teljes körű módosulása.

Óvodánk vegyes életkorú csoportjaiban vállaljuk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését az Alapító Okiratban megjelölt szakfeladatnak megfelelően.

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése: a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan akadályozott, a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, valamint a beszédfogyatékos és az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelése, fejlesztése.

8.1 Általános céljaink, alapelveink

Sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérülés arányában ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, önállóságra való törekvésnek, együttműködésnek.

Figyelünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

Az egyes fogyatékossági típusnak megfelelően más - más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A fejlesztés elemeit, felépítését a gyermekek fejlettségi szintje, fejlődési üteme alapján határozzuk meg.

A fejlődés során a különböző funkciók fejlődését sok tényező befolyásolja, módosítja.

Az óvodai napirendben törekszünk arra, hogy a fejlesztő foglalkozások mellett a közösségben szervezett tevékenységekben és a szabad játékban minél több lehetőségük legyen kipróbálni önmagukat.

Fejlesztő tevékenységünk során nagy figyelmet szentelünk a transzferhatásra és arra, hogy lehetőleg minél több sikerélménnyel, pozitív elfogadással találkozzon a sérült gyermek.

Alternatív lehetőségeket biztosítunk a tevékenységek megválasztásában, melyekben személyiségük kiteljesedhet.

Mindezeket szem előtt tartva a sokoldalú tapasztalatszerzésre és a többszöri visszatérő gyakorlásra fektetjük a hangsúlyt.

8.2. Nevelési gyakorlatunk

Óvodánk inkluzív nevelést folytat, ugyanis a beiratkozott gyermekek között a nevelési folyamatban is kiderülhet, hogy van, aki sajátos nevelési igényű.
Ebben az esetben a pedagógiai módszereket, fejlesztési eljárásokat az ő problémájához igazítjuk azzal a céllal, hogy sérülése alapján az óvodáskor végére a sérüléstípusának megfelelő iskolatípusba kerülhessen. Abban az esetben, ha a Szakértői Bizottság szakvéleményében úgy ítéli meg, akkor beiskolázása integrált módon történhessen meg.

8.3. Fejlesztő program

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésénél az alábbi képességterületek hangsúlyosak:

8.3.1.Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek fejlesztése

8.3.2.Mozgás

A nagymozgás fejlesztése az intézményen kívül mozgásterápiák (Ayres, Alapozó terápia), intézményen belül Mozgáskotta módszer alkalmazásával mikrocsoportos foglalkozások keretében történik.

A finommotorika és a grafomotorium fejlesztése kiscsoportos és egyéni foglalkozás keretében valósul meg gyurmázás, fűzés, csipeszelés, kézimunka, gyöngyözés, tépés, ragasztás és a Frostig-program segítségével.

8.3.3. .Észlelés, emlékezet, figyelem fejlesztése

	Vizuális	**Auditív**	**Idői**	**Téri**	**Olfaktoros**	**Taktilis-kinesztéziás**
Észlelés	Differenciálás: -különbségek keresése -mi változott meg -Frostig-program	Differenciálás: -hallasz-e különbséget? (szavak, tárgyak)	-környezet változásainak megfigyelése (évszakok, napszakok)	-távolságok megfigyeltetése -téri irányok gyakorlása -bal-jobb erősítése	-jellegzetes illatok ismerete -a négy alapíz megkülönböztetése	-különböző tapintású és súlyú tárgyak tulajdonságának megfigyeltetése
	Alak-háttér: -egymásra másolt ábrák -labirintusok -Frostig-program	Alak-háttér: -párhuzamos beszédből, zajból információ kiemelése				

Emlékezet	-mi tűnt el? -párkeresők	-„papagáj-játék” -szólánc -különböző hangot adó tárgyak meg-szólalási sorrendje				
	-eseményhez kötött: mi történt a közelmúltban? (naponta, csoportos beszélgetés formájában)					
Figyelem	-figyelem szándé-kolt irányítása -fontos inger kie-melése, követése tekintettel -szem-kéz koord. pontosítása	-súgós játékok -mi zörög az asztal alatt?				-mit rajzolok a bőrödre? -hol érintettelek meg? -milyen helyzetben vannak a végtag-jaid? (viz. kontroll kizárása)

8.3.4..Beszéd, kommunikáció

A beszéd, a gondolkodás és a személyiségfejlődés kölcsönhatásának ismeretében munkánkban a beszéd fejlesztése a fejlesztő nevelőmunka minden területén központi jelentőséggel bír.
Feladatunk a beszédértés –beszédfigyelem– a közölni kívánt gondolatok szóbeli közlésének kialakítása, fejlesztése.

A beszédfejlesztés során célzott szókincs-bővítés (elsősorban fogalmi), a grammatikai hibák javítása és a kifejezőkészség, mondatalkotás elősegítése (képolvasás, meseszövés) történik a rendszeres logopédiai foglalkozások mellett.

Óvodai

9. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

Gondozás

Feladatok

Az óvónő:

- Feltétele az összes nevelési hatások érvényesülésének, hozzájárul a gyermek, egész személyiségének alakulásához.
- Biztosítsa az óvoda helyiségeiben a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges környezetet.
- Óvodába lépésnél az új környezet különböző tüneteket válthat ki. Kísérje figyelemmel, és gondozza a gyermekeket türelemmel, szeretettel.
- Kérje az orvos, védőnő tanácsát, segítségét. Tartson kapcsolatot velük, és folyamatosan konzultáljon probléma esetén.
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni sajátosságait a gondozás során.
- Gondozással, védje a gyermekek egészségét, előzze meg a betegségek kialakulását, gyakori szellőztetéssel, megfelelő fűtéssel, edzéssel, higiénikus eszközökkel, az esetleg megbetegedett gyermek elkülönítésével.
- Tájékoztassa a szülőket az óvoda gondozási feladatairól, követelményeiről, hívja fel a figyelmet a következetes megtartás fontosságára.

Az óvoda udvarán:

- Az óvoda udvarán teremtse meg a lehetőséget változatos játéktevékenységek végzésére. Gondoskodjon megfelelő felszerelési tárgyakról. Legyen az udvaron burkolt rész, valamint füvesített virágos és veteményes kert.

Az óvoda helyiségeiben:

- Teremtse meg a szükséges feltételeket az öltöző kialakításánál, berendezése, világítása feleljen meg a kényelmes öltözködésnek.
- Alakítsa ki a csoportszobákat úgy, hogy legyen elegendő hely és felszerelés a gyermeki tevékenységek számára.
- Gondoskodjon róla, hogy az erős napsugárzás ellen legyen sötétítő, vagy reluxa az ablakon, a természetes megvilágítás domináljon.
- Fordítson gondot a többszöri 5-10 perces szellőztetésre, különösen étkezés után, alvás alatt és mozgásos tevékenység közben.
- Ügyeljen arra, hogy 20-22 C fokos hőmérséklet legyen a csoportszobában.
- Teremtse meg a feltételeket, hogy a mosdóban mindennek legyen meg a helye (fésű, fogmosó, törülköző), tisztántartásukról rendszeresen gondoskodjon.
- Tartsa távol, illetve távolítsa el a balesetet okozható tárgyakat.

Egészséges életmódra nevelés:

- Ismerje meg a család és a gyermek szokásait.
- Segítse elő az egészséges életmód kialakulását.
- Alakítsa ki a testápolás, táplálkozás, életritmus, mozgás, pihenés, és az ehhez kapcsolódó tevékenységek helyes szokásait a gyermek egyéni adottságainak figyelembe vételével, egyéni példamutatással.
- Szoktassa a gyermeket az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítására.
- Rögzítse napirendben az egészséges életmód ritmusát, időbeosztását, a tevékenységek váltakozását.

Testápolás:

- Alakítson ki személyes bensőséges kapcsolatot a testápolási, gondozási műveletek során.
- Hívja fel a szülők figyelmét a hetenkénti hajmosás fontosságára, a körmök tisztántartására, amely betegségek forrása is lehet.
- Segítse elő a papír zsebkendő használatát, a helyes orrfújás gyakorlását.
- Biztosítsa naponta legalább 1 alkalommal a fogmosás lehetőségét.
- Igényelje a tisztaságot és rendet, vetesse észre a rendetlenséget, és megszüntetésébe vonja be a gyermeket is. Érje el, hogy ez a gyermek belső igényévé váljon.

Táplálkozás:

- Étkezés terén szervezzen az étkezéshez kulturált körülményeket, mindig tiszta, ép edényeket használjon.
- Biztosítsa a megfelelő időt az önkiszolgálás szokásainak kialakítására, fokozatosan, tapintatosan végezze azt.

- Érje el, hogy a gyermek csak a saját evőeszközével és saját tányérjából fogyassza az ételt, ösztönözze annak elfogyasztására.
- Vegye figyelembe, milyen összetételű étrendre van szüksége a fejlődő szervezetnek, nyújtson segítséget annak összeállításában.
- Teremtsen lehetőséget az egész nap folyamán folyadék fogyasztására.
- Alakítsa ki a napirendben, hogy azonos időpontban történjen az étkezés, így megerősödnek a táplálkozás feltételes reflexei.
- Segítse elő az új ízek megismerését, megkedveltetését.

Öltözködés:

- Kísérje figyelemmel, hogy megfelelő váltócipőt biztosítsanak a szülők a gyermek számára a lúdtalp megelőzése érdekében.
- Az óvónő irányítsa a gyermekek figyelmét a helyes öltözködés fontosságára, egészségvédelmük érdekében.
- Érje el, hogy a gyermek naponta váltson fehérneműt, harisnyát.
- Biztosítsa, hogy a gyermek a lehető legkevesebbet várakozzon felöltözve a fűtött helyiségben.
- Kérje a szülőket, hogy legyen tartalék fehérnemű, nadrág stb.
- Javasolja a szülőknek a gyermekek többrétegű öltöztetését.
- Biztosítsa, hogy a gyermek bátran öltözhessen, vetkőzhessen a hőmérséklet változásának megfelelően.

Mozgás:

- Szervezzen minél több szabadban és csoportszobában végezhető mozgásos tevékenységet, a gyermek mozgásigényének kielégítésére és fejlesztésére.
- Biztosítson a gyermek számára kirándulási lehetőséget is, amely a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt nyújt.
- Tájékozódjon a kirándulás előtt a helyszínről, a megközelítés módjáról, a hely balesetmentességéről, ösztönözze a gyermeket a környezet tisztaságának megóvására.
- Segítse elő, hogy a gyermek változatos mozgással tapasztalhassa, mire képes, adjon módot arra, hogy új és újabb mozgásformákat próbáljon ki, és gyakorolja a már megszerzett mozgáskészségüket.
- Juttassa a gyermeket öröm és sikerélményhez a mozgás segítségével.
- Az óvónő növelje a gyermek ellenálló képességét a szabad levegőn való rendszeres tartózkodással.
- Biztosítsa, hogy a lehető legtöbb időt töltsék a szabadban.
- A csoportszobában gondoskodjon a mozgásos játékok alkalmával friss levegőről, kellemes hőmérsékletről.
- Teremtse meg a lehetőséget a légfürdőzésre és napfürdőzésre az évszaknak megfelelően, és a fokozatosság elvének megtartásával.
- Nyáron használja ki a víz edző hatását is permetező zuhanyozással, lábfürdővel.
- Biztosítson a lehetőségek függvényében egyéb edző hatású tevékenységeket: kerékpározás, úszás, labdázás, rollerezés.
- Kedveltesse meg változatos tevékenységekkel a testmozgást.

Pihenés:

- Pihenés, alvás idején az óvónő biztosítsa a gyermeknek a nyugodt alvás körülményeit, az alvásigényhez szükséges időt, segítse elő az elalvás előtti nyugalmi állapotba kerülést dúdolással, meséléssel.
- Ügyeljen arra, hogy a korábban ébredők ne zavarják a még alvókat.
- Ne erőszakolja a mozdulatlanságot, az alvást.
- Biztosítsa a levegőcserét alvás alatt is.
- Kisebb rendellenességek megelőzése, korrekció érdekében segítse elő a gyermek fejlődését megfelelő szakemberek bevonásával a prevenciós és korrekciós nevelési feladatok ellátásánál.
- Ismerje fel a veleszületett rendellenességet, neurotikus tüneteket, nevelési hibákat, amely lehetővé teszi a mielőbbi korrekciót.

- Ügyeljen arra, hogy a gyermek megszokja a helyes testtartást a gerincoszlop és mozgásszervi elváltozások megelőzése érdekében, nyugalmi és mozgásos állapotok gyakran váltakozzanak a nap folyamán.
- Javítsa a testtartást fejlesztő mozgással, a lábboltozatot erősítő speciális gyakorlatokkal segítse a lúdtalp korrigálását.

Tevékenységek

A gyermek

- Elvégzi a saját személyével kapcsolatos feladatokat (testápolás, öltözködés, étkezés stb.) pihen, alszik, játszik, mozog.
- A pihenés, alvás egyéni szükséglete eltérő, de nem zavarják egymást a gyermekek.
- Igény szerint használja a zsebkendőt.
- Érzi, ha melege van, fázik, öltözködik le-fel.
- Segít a csoportszoba rendjének helyreállításában, a tisztaság fenntartásában.
- Önmaga is kezdeményez mozgásos játékot a csoportban és a szabadban.
- Egyéni ötletei alapján alkot játékszabályokat.
- Sétál, kirándul, ez alatt lég- és napfürdőzik.
- Változatos mozgásokkal erősödik, differenciálódik mozgása.
- Megismerkedik eddig ismeretlen ételekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Önállóan mosakodik, törülközik, kezet mos, amikor szükséges. Ruhája ujját feltűri, fogat mos, fogápoló szereket tisztán tartja. Haját rendben tartja.
- Helyesen fújja az orrát.
- Tüsszentéskor a szája elé tartja a zsebkendőt.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látja el.
- Segítkezik a foglalkoztató átrendezésében.
- Segítséget nyújt társainak és a felnőttnek.
- Étkezés közben kulturáltan viselkedik. Igényli az asztal esztétikai rendjét.
- Helyesen használja az evőeszközöket.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik.
- Ruháját hajtogatja.
- Cipőfűzőjét megköti, cipőjét szükség esetén letisztítja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.
- Az eszközökkel óvatosan bánik.
- A rendetlenséget megszünteti.
- Óvja maga és társai testi épségét.

Módszertani alapelvek

Az óvónő

- Törekedjen a család és az óvoda gondozási szokásainak összehangolására, erősítse a helyes egészséges életmód szokásainak kialakulását.
- Törekedjen személyes példamutatással a helyes testápolás, étkezés, öltözködés, mozgás elsajátítására.
- Tudatosan irányítsa a gyermek mozgástevékenységét a csoportban és szabadban egyaránt, testi fejlesztése, megfelelő terhelése érdekében.

Kapcsolat más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- a testi neveléssel, mert biztosítja az egész nap folyamán a mozgásigény kielégítését, segíti izomrendszere erősítését, mozgásformái begyakorlását. A szabad levegőn tartózkodással edzi a gyermek szervezetét.
- az érzelmi neveléssel, mert bensőséges kapcsolat kialakításával segíthetjük a testápolási, gondozási műveletek végzését. A személyes példamutatás, a „szeretett" személy utánzása érzelmi telítettségű, melynek hatására óvodáskor végére természetes a személyi higiéne szokásainak elsajátítása;
- a környezeti neveléssel, mert séták, kirándulások alkalmat adnak a tapasztalatszerzésre, légfürdőzésre, napfürdőzésre. Személyük, érzékszerveik, testük, környezetük tisztántartása, ápolása mindennapi teendő;
- az anyanyelvi neveléssel, mert a különböző tevékenységek során bővül szókincsük,
- esztétikai neveléssel, mert a terítés és a csoport rendbetétele fejleszti esztétikai fogékonyságát.

Óvodánk speciális tevékenysége az egészséges életmódra nevelés, prevenció terén

Az óvónő

- Ismerje a gyermek betegségének fajtáit, tüneteit.
- Tudja mikor mit kell tenni, ha a betegség jelentkezik (gyógyszer adása, spray befújása).
- Biztosítsa a csoportszoba jó levegőjét, pormentességét.
- Teremtse meg a feltételeit a kiegészítő terápiáknak (úszás, gyógytorna).
- Segítse elő, hogy a gyermek ne érezze hátrányban magát egészséges társaival szemben.
- Biztosítsa, hogy hetente egyszer vegyenek részt szakember irányításával úszáson, gyógytornán.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- a testneveléssel, mert a víz edző hatása jótékonyan hat a gyermek szervezetére, a legallergénmentesebb közeg az úszás megmozgatja egész testét, edzi, erősíti szervezetét;
- a környezeti neveléssel, mert a tiszta környezet megteremtésével, ennek fontosságának a megismertetésével megelőzhető, illetve javítható a gyermek közérzete, egészségi állapota.
-

9.1. Társas, közösségi tevékenység

Feladatok

Az óvónő

- Biztosítsa az elfogadó érzelmi alapokra épített kellemes óvodai légkört.
- Tegye lehetővé a gyermek és társai közötti, valamint a gyermek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételt.

- Biztosítsa annak lehetőségét, hogy a felnőttekkel és a társakkal szembeni, s a társadalmilag elfogadott viselkedési szokásokat elsajátítsa a gyermek.
- Tegye lehetővé az elfogadott viselkedési módok természetes szituációkban történő gyakorlását.
- Segítse elő a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttdolgozás képességének kialakulását. Gyakoroltassa azokat változatos tevékenységek megszervezésével.
- Tegye képessé a gyermeket arra, hogy az adódó esetleges konfliktusokat önállóan próbálják egymás között megoldani.
- Segítse elő a társakért, a csoportért érzett felelősség kialakulását a gyermeki tevékenység folyamatos értékelése által.
- Biztosítsa, hogy a gyermek társai irányában mindig megértést tanúsítson. Tisztelje társai másságát.
- Tegye lehetővé a csoport életét színesítő visszatérő hagyományok éltetését.
- Állítson a csoport elé távlatokat, melyek a közös tevékenységekkel a gyermek fejlődésének serkentői.
- Biztosítson alkalmat a baráti kapcsolatok kialakulására. Állandósulását tegye lehetővé közös tevékenységek, élményszerzések biztosításával.

Tevékenységek

A gyermek

- Megtanulja tevékenység közben a másokkal való érintkezést és együttműködést.
- Ismeri és alkalmazza társas kapcsolataiban az alapvető társadalmi és erkölcsi normákat.
- Törekszik a felmerülő konfliktusok önálló megoldására és ez által szocializálódik.
- Baráti kapcsolatokat alakít ki – ezekben tevékenykedik. Közösen tervezve több napra szóló játékot.
- Eljut az „én”-től a „mi” tudatig.
- Alárendeli saját akaratát másokénak.
- Formálja önfegyelmét – szabálytudata magasabb szintre jut.
- Társainak segítségére siet – tolerálja a másságot.
- Véleményt mond társairól, tevékenységeikről, környezetéről.
- Önként részt vesz a közös munkavégzésekben, a csoportszoba formálásában – csoport illetve óvodai közös programokban.
- A népi hagyományok ápolásában tevékenyen részt vesz – pld. Luca napi búzát ültet, komafát cserél, Kisze bábot készít stb. E közös élmények hatására erősödik a csoport közösségéhez, valamint az óvodai közösséghez való kötődése, s ez által formálódik magyarságtudata.
- Programokat szervez rövidebb és hosszabb távú célok szerint.
- Felfedezi szűkebb lakóhelyét, séták, kirándulások alakalmával irányított megfigyelések által megismerkedik szülővárosa nevezetességeivel, ezáltal kialakul benne az együvé tartozás érzése.
- Az óvónők által szervezett közös programokban részt vesz. Melynek során megtanulja a szülők, felnőttek tiszteletét, az iránt uk való figyelmességben jártasságot szerez.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek hozzájárul a csoportszoba szebbé és otthonosabbá tételéhez, figyel az óvónőre,végrehajtja a kapott feladatokat.
- Megköszöni, ha kap valamit, kezd segíteni másoknak, szívesen játszik együtt.
- A kívánt játékszert elkéri társától, használja az udvarias beszédmód kifejezési formáit.
- Betartja a kulturált étkezés szokásait.

- Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival. Köszönti a csoportba érkező vendéget.
- Kezd eligazodni a csoport életében, a napirendben. A korábban kialakult szokásokat önállóan alkalmazza. Érti a szabályok lényegét és törekedik is azok betartására. Tevékenységeiben egyre önállóbb.
- Szívesen játszik együtt, érdeklődik társai iránt, segíti őket öltözködés, séta stb. közben. Önállóan keresi a segítségadás megfelelő formáit. Bízik önmagában és társaiban. Számba veszi a csoport tagjait.
- Keresi a közös tevékenység lehetőségét. Jelzi, ha közölni valója van.
- Tudatosodik benne, hogy egy összetartó csoport része, ezáltal együtt érez társaival, türelmes irántuk, figyelmesen hallgatja meg őket, örül a közösen elért sikernek. Átérzi a csoportért végzett tevékenység fontosságát. A megkezdett tevékenységet befejezi. Elfogadja az adott tevékenység által megkívánt magatartásformát.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység, képes saját akaratát alávetni másokénak. Tűrő és konfliktusmegoldó képessége magasabb szintre jut. Vállalkozik önálló véleményalkotásra. Alakul a csoport közvéleménye.
- Kapcsolatot alakít ki a többi csoportba járó gyermekkel.

Módszertani alapelvek

- Az óvónő tartsa szem előtt a társas kapcsolatok alakulását elősegítő nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtését, amelyben szívesen és önként tevékenykedik a gyermek egyéni fejlettségi szintjének megfelelően.
- Állítson távlatokat a csoport elé, mely a „holnap örömével” serkenti a gyermek fejlődését.
- Érvényesítse a gyermek társas kapcsolataiban azt, hogy az egyéni, a csoportos és az óvodai ünnepek előkészítésében minden gyermek tevékenyen vegyen részt.
- Ösztönözze a barátságok kialakulását.
- Értékelésével érje el, hogy a gyermek a megkezdett tevékenységet fejezze is be.
- Erősítse a közösségi szellemet, a pozitív jellemvonások kialakulását, a kulturált viselkedésmódok gyakorlására ösztönözze a gyermeket.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- a játéktevékenységgel, azért, mert a gyermek alapvető tevékenysége a teljes nevelési folyamatot átfogja. Ezzel lehetőséget teremt a közösen végzett tevékenységben a tulajdonságok, képességek, társas és közösségi kapcsolatok kibontakoztatására, az egyéniség és a személyiség széleskörű fejlesztésére;
- az anyanyelvi neveléssel, mert a gyermek megfelelő anyanyelvi kommunikációs szint hiányában nem képes a társakkal való együttműködésre, együttgondolkodásra, a közös élmények feldolgozására, azaz a kooperációra;
- az érzelmi- erkölcsi neveléssel, mert az óvónőhöz illetve a felnőttekhez való kötődésének kialakulásával, baráti kapcsolatok létrejöttével szert tesz elemi szocializációs képességekre, mely segíti a gyermeket a társadalmi elvárásoknak való megfelelésben.

9.2. Játék

Feladatok

Az óvónő

- *T*eremtse meg a feltételeke és helyzeteket, melyek hatással vannak a játékra, s melyek a gyermekvilágról szerzett tapasztalatainak, ismereteinek állandó bővítésére, elmélyítésére,pozitív élmények kialakulására adnak lehetőséget.
- Biztosítsa a játékhoz a megfelelő légkört, a játékkedv fokozásával, az együttjátszás igényének felébresztésével, serkentse a közös játék kibontakozását, fejlődését.
- Biztosítsa a gyermek önállósulásának fejlődését a játék folyamán, hogy a különböző élethelyzetekben és tevékenységekben is növekedjen önállósága.
- Alakítson ki (szükség szerint a gyermek közreműködésével, vagy nélkül) állandó és ideiglenes játszóhelyeket.
- Biztosítson elegendő időt a minél hosszabb és megszakítás nélküli játékra, a nap minden időszakában.
- Teremtse meg a gyakorló játékhoz szükséges elegendő helyet és eszközöket, tanítsa meg annak használatára a gyermeket.
- Kísérje állandóan figyelemmel a gyermek játéktevékenységét, segítse hozzá, hogy tartalmat keressen gyakorló játékához, hogy tapasztalatait gyakorolhassa, képességeit kibontakoztathassa, sikerélményhez jusson.
- Segítse ötleteivel a gyakorlójáték magasabb szintre jutását, a szerepjáték kifejlődését.
- Biztosítson minél több élményt, ismeretet (mese, séták, foglalkozások, kirándulások stb. kapcsán) a szerepjáték tartalmi gazdagodásához.
- Segítse elő a szerepvállalást, törekedjék arra, hogy minden gyermek szerepjátéka egyéni képességeinek szintjén bontakozzon ki, gyakorolhassák a konfliktusok önálló, megnyugtató megoldását.
- Teremtse meg annak a feltételeit, hogy a játék tartalma folyamatosan gazdagodhasson eszközökkel, élményekkel, elmélyültté váljon.
- Biztosítsa az átélt irodalmi élmények dramatizálását, a bábozás lehetőségét.
- Nyújtson lehetőséget az ehhez szükséges eszközök elkészítéséhez, barkácsoláshoz, teremtsen ösztönző, nyugalmat adó légkört a szereppel való azonosuláshoz.
- Biztosítson változatos anyagokat, eszközöket, konstrukciós elemeket az építő, konstruáló játékhoz.
- Tanítsa meg őket a konstrukciós eszközök használatára, segítse, hogy a gyermek tapasztalatai segítségével a spontán alkotástól a sikerélmények hatására eljussanak a meghatározott céllal végzett építéshez.
- Vegye figyelembe a szabályjátékok kiválasztásánál a gyermek fejlettségét, segítse a szabályok betartását.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermek a szabadon választott játékban is megtartsa az általánosan elfogadott viselkedési szabályokat.
- Biztosítsa valamennyi gyermek számára a zavartalan, változatos, elmélyült játéktevékenységeket a csoportban, az udvaron, a kertben, a kirándulások alkalmával.
- Éreztesse, hogy bármikor igényli a gyermek, kész a velük való együttjátszásra, számíthatnak a segítségére.

Tevékenységek

A gyermek

- Gyakorló játékai során különböző képességeit gyakorolja.
- Játékosan gyakorolja a beszédet, a különböző eszközök rakosgatása során megismeri azok tulajdonságait, megtanulja használatát.
- Elemi, statikai, térbeli, formai ismereteket szerez, megismeri az anyagok tulajdonságait.
- A szerzett tapasztalatok alkalmazásakor sikerélményhez jut, s így mer bonyolultabb feladatokra vállalkozni.
- Szerepjátékai során általánosított formában, képzelete segítségével, a felnőttek által használt tárgyak játékeszközzel történő helyettesítésével újra alkotja a felnőttek tevékenységét.
- Megtanulja a játékszabályok elfogadását, megtartását, a társakkal való együttműködést.
- A szereppel való azonosuláskor kijátsza feszültségeit, szorongásait, elsajátítja a társadalmi normák alapjait, a helyes viselkedési magatartási szokásokat.
- Dramatizálás, bábozás alkalmával újra éli az irodalmi élményeket saját elgondolásai, a benne kiváltott élményei alapján.
- A bábozásban közvetlenül nyilvánul meg játéktevékenysége, a környezethez való viszonya, az átélt cselekvés vagy történés általa fölfogott tartalma.
- A barkácsolás alkalmával a gyermek új eszközöket készít saját ötletei, céljai, elgondolásai szerint, melyet felhasznál játékában, közben megtanulja az eszközök használatát, alkalmazza eddigi tapasztalatait, problémamegoldó gondolkodása fejlődik, átéli az alkotás örömét.
- Különböző tárgyakból, eszközökből, változatos anyagokból épít, konstruál, homokból várat épít stb.
- Szabályjátékok játszásával önként vállalva a szabályok betartását, elsajátítja az eredményre törekvést, a mértéktartást, a felelősségtudatot, fejlődik közösségi érzése.

A fejlődés jellemzői

3- 4 évesek

- Érzelmileg erősen kötődik a játékszerephez, tárgyi cselekvésének tartalma saját személyével és közvetlen környezetével kapcsolatos tapasztalatokat tükrözi.
- Tevékenységét a gyakorlójáték és a szerepjátékból kiemelt művelet jellemzi. A gyakorlójáték keretei között már ekkor kialakulnak a szerep és konstruáló játék elemei.
- Szavakat, szótagokat, rövid mondatokat, dallamokat játékos szabály szerinti ismételget. Ismétlés közben a ritmushoz mozgásformákat kapcsol. Maguk alkotta szabályok szerint rakosgatja az eszközöket, játékszereket. Az építés, konstruálás során maga a tevékenység a fontos.
- Elsajátítja és már be is tartja a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat.
- Szívesen játszik egyedül, egymás mellett, vagy 2-3 gyermekből álló csoportban.
- Szerepjátékában még csak olyan szerepeket játszik, melyek egyszerű cselekvéseket tartalmaznak, s a résztvevők jellegzetes műveleteket végeznek.
- Barkácsolásban csak szemlélődőként vesz részt, esetleg az eszközök odaadásánál segít.
- Bábozásnál elsősorban a báb mozgása kelti fel a gyermek érdeklődését, számára még a cselekvés kifejezőbb, mint a szó.
- Ebben a korban csak azt a szabályjátékot játsza szívesen, melynek szabályai egyszerűek, s elsősorban mozgásszükségleteit elégíti ki, és nincs szükség az egész csoporthoz való igazodásra.

4- 5 éves korban

- A gyakorlójáték már csak a konstrukciós és szerepjáték elemeként jelentkezik, vagy, ha egy új játékszer, eszköz használatát még nem ismeri.
- Tartósan kisebb-nagyobb csoportokban játszik együtt. Mozgása, értelmi és érzelmi fejlődése eljut arra a szintre, hogy képes környezete egyszerűbb jelenségeit megérteni és játékukban újraalkotni.
- Az eszközökhöz való ragaszkodást felváltja a szerephez való kötődés. A játékszerekkel és eszközökkel végzett cselekvés a szereplők magatartása megfelel a szerep kívánalmainak.
- A játék témájának megfelelően képes egyszerűbb közös játék megszervezésére, a szükséges játékszerek kiválasztására.
- Szívesen segítkezik az óvónőnek a játékok megjavításában.
- Az óvónővel közösen készít bábokat, melyeket közös bábozáshoz fel is használnak.
- Konstruáló, építő játékelemekből már előre eltervezett építményeket készít, az építés, konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik, az építmény egyre jobban hasonlít a valóság tárgyaihoz, vagy egyszerű modellekhez.
- A szabályjátékokban már egyéni kívánságait képes egyeztetni, alárendelni társai érdekeinek, közösen őrködnek a szabályok betartása felett.

5-6-7 éves korban

- Gyakorlójáték ebben a korban már csak a fejlődésben lemaradt, szegényes élményű gyermeknél jelentkezik tartósan.
- A szerepjáték ekkorra kerül a legfejlettebb fokra. Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, melyekben a szerepből következő játékszabályok megtartása válik fontossá, és a valóság minél pontosabb visszaadása.
- Közösen őrködnek a játékszabályok pontos megtartásán. A szerepjáték tehát a szabályjátékba olvad, mindinkább a valóság logikáját követi.
- Az óvodáskor vége felé megjelennek a szabályokat különösképpen igénylő társasjátékok is.
- A barkácsolás a szerepjáték, a bábozás természetes eszköze, a gyermek maga kezdeményezi, és a létrehozott eszközöket felhasználja játékában, dramatizálásában.
- Önként, saját kezdeményezéssel bábozik, játsza újra a hallott, vagy látott mesét, történetet.
- Konstrukciós játékukat az alkotó fantázia motiválja, egyre bonyolultabb alkotásokat hoznak létre önállóan, sok egyéni ötlet alapján, különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazásával.

Módszertani alapelvek

Az óvónő

- Tartsa szem előtt a gyermeki szabadságot és kezdeményezést, hogy a gyermek játékaiban szabadon nyilvánulhasson meg fantáziája, hangulata, érzelmei, élményei, tevékenységválasztása.
- Vegye figyelembe a játék fejlődésének általános tendenciáin túl a fejlődés egyéni sajátosságait is, ezért igazodjék az adott fejlettségi szinthez, segítse elő, hogy a gyermek - egyéni lehetőségeinek megfelelően - magasabb szintre jusson.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- az anyanyelvvel, mert a játékot kísérő pozitív érzelmek közlési vágyat ébresztenek. Fokozódik a gyermek beszédkedve, fejlődik nyelvi kommunikációs készsége, s ez által gondolkodása is;
- a közösségi neveléssel, mert a játék során fejlődnek, alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, mely által szocializálódik, a kezdeti egymás mellett játszástól eljut az együttjátszásig;
- a környezet tevékeny megismerésével, mert a gyermek a játék útján ismerkedik a világgal, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, s tapasztalatait, élményeit a játékban hasznosítja;
- a testneveléssel, mert fejleszti a gyermek mozgását, segíti új mozgásformák kialakulását, növeli önállóságukat, kitartásukat.

9.3. Munka

Feladatok

Az óvónő

- Biztosítsa, hogy a gyermek munkatevékenysége játékos jellegű maradjon, de erősítse és fejlessze a munka sajátos, játéktól eltérő vonásait is.
- Teremtse meg mindenfajta munkában és minden korcsoportban életkorukhoz és erejükhöz mért önálló munkavégzés és öntevékenység lehetőségét.
- Biztosítson napirenden belül a munkára megfelelő időt.
- Biztosítson olyan munkalehetőséget, ami a gyermekek számára elfogadható, amihez kedvük van, elvégzése megerőltetés és testi épségük veszélyeztetése nélkül megvalósítható.
- Biztosítsa, és folyamatosan bővítse a munkatevékenységhez szükséges, a gyermek számára megfelelő munkaeszközöket.
- Biztosítson helyet a munkaeszközök számára, ahol a gyermek bármikor elérheti és használhatja a szükséges eszközöket.
- Teremtse meg a kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört.
- Segítse elő a munka által az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését.
- Érje el, hogy a gyermek szívesen, örömmel dolgozzék, a felnőttek munkáját becsülje meg, és felelősséget érezzen a közösség munkájáért.
- Keltse fel a gyermek tevékenységi vágyát, a felnőttek utánzása és a felnőttekhez hasonulás igényét.

Tevékenységek

A gyermek

- Saját személyével kapcsolatos tevékenységeket végez, öltözködik, étkezik, tisztálkodik, környezetét rendben tartja.
- Naposi munkát végez, segítkezik az étkezésnél, rendbe rakja a játékokat, részt vesz a teremrendezésben, kisebb megbízatásokat teljesít.
- A foglalkozási eszközök előkészítésében, kiosztásában, elrakásában, tisztántartásában közreműködik.
- Alkalomszerű munkákat végez, segít a csoportszoba díszítésében, ajándékot készít.
- Segítkezik az ágyak berakásában, a foglalkoztató átrendezésében.

- Részt vesz a játékszerek tisztításában, javításában, babaruhák mosásában.
- Meghatározott időközökben nagytakarítást végez a játéksarokban.
- Természet gondozásában, ápolásában tevékenykedik.
- Ünnepekre ajándékokat készít.
- Ősszel részt vesz a kertbe ültetett növények felszedésében, feldolgozásában.
- Segít az óvónőnek magvak, gyökerek csíráztatásánál, hajtatásánál.
- Közreműködik a falevelek összegereblyézésében, az udvari járdák tisztántartásában.
- Előkészített ágyásokba az évszaknak megfelelő virágokat, magvakat, palántákat ültet. Folyamatosan részt vesz ezek gondozásában.
- Télen részt vesz a hó eltakarításában.
- A napos önállóan, esztétikusan terít, feltálalja az ételt, étkezés után leszedi az asztalt, rendet rak, takarít.
- Játékelrakás után, ha szükséges esztétikusan elhelyezi a tárgyakat.
- Figyelemmel kíséri az udvari játékok elpakolását.
- Vigyáz a mosdó, öltöző, csoportszoba rendjére.
- Locsolja a szobanövényeket, eteti a kisállatokat az óvónő irányításával.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, természetes teendőként látja el, képes mindennapi szükségletei önálló kielégítésére.
- Önállóan tevékenykedik, észreveszi elvégezhető feladatait, és segítséget nyújt társainak, valamint a felnőtteknek.
- Örömmel és önként vállal megbízatásokat és munkatevékenységeket, azokat önállóan végrehajtja.
- A gyermek képes önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.
- A munkát felelősségteljesen végzi el, felfogja eredményét, örül a sikeres végrehajtásnak.
- A munkaeszközöket önállóan előveszik, használják, rendben tartják, elteszik.
- Észreveszik a rendetlenséget, felszólítás nélkül felveszik a szemetet, elteszik a kint felejtett eszközöket.
- Folyamatosan részt vesz a növények gondozásában, megállapítja az elvégzendő műveletek sorrendjét, indokolja egy-egy feladat elvégzésének szükségességét vagy feleslegességét.

Módszertani alapelvek

Az óvónő

- Tartsa szem előtt a munka játékkal megegyező sajátosságait, így a gyermek szívesen azonosul a munka céljával, természetesnek tartja annak szükségességét, élvezi annak eredményét.
- Érvényesítse a munkafolyamatok bevezetésénél a fokozatosságot, állandósággal és folyamatossággal erősítse a gyermekekben a munka szükségességének felismerését.
- Ösztönözze a gyermekek önkéntes munkavállalását, tényleges aktivitását, önértékelésének alakulását, igényszintjének növekedését.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- a játékkal, mert a munka játékos elemekkel átszőve jelentkezik és a legtöbb játékhoz munkavégzésre van szükség. Mindkettő önkéntes és szabadon választott tevékenység, s mindkettő sajátja az eredmény feletti öröm;
- a gondozással, mert itt tapasztalja meg közvetlenül a munka értelmét, a felnőttek elismerő szavára örömmel teljesíti a kapott megbízatásokat, ennek hatására alakul ki a gyermekben a

munkavégzés készsége és szokása. Igényességre neveli a gyermeket, és ezen a fokon a munka egyéni indítékai társadalmi indítékká lépnek elő;
- a közösségi neveléssel, mert a munkaközösségért végzett tevékenység. Hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömének felfogásához, átéléséhez.
- Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, belsőségesebbé válását, fejlődik általa a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés, és a közösségi értékelés alakulása.

9.4. Szabadidős tevékenységek

Feladatok

Az óvónő

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keressen lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermeknek.
- Biztosítsa a választásra felkínált tevékenységek listájának bővítését, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Biztosítsa egyszerű, saját maga és a gyermek készítette eszközökkel a gyermek fantáziájának fejlődését.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermek egyéni kéréseinek teljesítésére.
- Biztosítson megfelelő időt és helyet a gyermeknek a tevékenységekhez az épületen belül és kívül egyaránt.
- Tegye lehetővé, hogy a tevékenységek során a gyermek újabb ismereteket szerezzen a világról, a tárgyakról, ezek tulajdonságairól.
- Biztosítsa a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztését a tevékenységek által.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek eljusson az önálló döntéshez.
- Segítse elő, hogy a tevékenységi formák során elsajátíthassa a gyermek a társadalmi és az egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket.
- Tegye lehetővé a szabad választás lehetőségét, az egyik tevékenységi csoportból a másik csoportba való átlépést is.
- Tegye lehetővé, hogy a tettrekészség, a beállítódás hatására a gyermek újabb és újabb célokat fogalmazzon meg, elsősorban olyanokat, amelyek a gyermek mindennapi életével kapcsolatosak.

Tevékenységek

A gyermek

- ünnepekre készülődve bevásárol;
- süteményt készít;
- környezetét tisztán tartja;
- barkácsol;
- szabadidőben vizuális tevékenységet végez;
- csíráztat, rügyeztet;
- évszakonként az udvari munkálatokba besegít;
- játékokat tisztít;
- ünnepek előtt dekorációt készít;
- a foglalkozásokon elkezdett, megismert tevékenységeket folytatja;

- dramatizáláshoz, bábozáshoz eszközt készít.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Képessé válik arra, hogy önként válasszon az óvónők által felkínált lehetőségek közül.
- Kitágul a gyermek élet- és mozgástere.
- Egyéni fantáziája alapján saját készítésű eszközöket gyárt.
- Sokféle választási lehetőség újabb és újabb gyakorlásra készteti a gyermeket - dönteni lesz képes.
- Az azonos érdeklődésű gyermekek mikro csoportjában optimálisan fejlődik speciális egyéni képességük.
- Megtanul gazdálkodni az önmaga számára felszabaduló idővel.
- Képessé válik belülről önmaga által irányított emberré válni.
- Elsajátítja a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket.
- A gyermek által szabadon választott tevékenységek befejezésével értéket teremt önmaga és társai számára egyaránt.
- Megismeri a csoportnál nagyobb közösséget, sőt segít azok létrejöttében is.

Módszertani alapelvek

Az óvónő:

- Törekedjen, hogy a gyermek aktív, öntevékeny legyen.
- Tartsa szem előtt, hogy a gyermek önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhessen.
- Ösztönözze a gyermek kezdeményező készségének és döntési képességének kifejlődését.
- Erősítse a gyermekben felismert speciális képességek fejlesztését, segítse elő a differenciált készségfejlesztést.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- a játékkal, mert a játék a gyermek legfőbb tevékenysége, a változatos és önállóan választott tevékenységek gyakorlása közben fejlődik teljes személyisége;
- az anyanyelvi neveléssel, mert a tevékenységek során a gyermek kommunikál, ezáltal fejlődik a beszédmegértő és kifejező képessége;
- a vizuális neveléssel, mert segíti a gyermek tér-, forma- és színképzeteinek kialakulását, gazdagodását, szépség iránti vonzódását és értékelő képességének alakulását;
- a közösségi neveléssel, mert a gyermek fejlődése társas kapcsolatai alakulása, maga a közösségi élet a tevékenységek rendszerében valósul meg.

9.5. Anyanyelv

Feladatok

Az óvónő

- Teremtsen biztonságot adó szeretetteljes, beszéltető légkört az egész nap folyamán, amelyben a gyermek szívesen megnyilatkozik.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve, életszerű helyzetekben beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja.
- Mindig találjon időt, hogy válaszoljon a gyermek kérdésére, ne vegye el a kedvét állandó javítással, figyelmeztetéssel, dicsérje ha szépen fogalmazza meg gondolatait.
- Önképzéssel fejlessze anyanyelvi kultúráját olyan szintre, hogy beszéde legyen követésre méltó, egyszerű, de változatos, éreztesse meg a nyelv kifejező erejét és szépségét.
- Tegye képessé a gyermeket, hogy másokat is tudjon meghallgatni, kialakuljon beszédfegyelme, érdeklődéssel hallgassa társait.
- Biztosítsa mesék, versek által, hogy a gyermek aktív és passzív szókincse bővüljön, beszéde választékos legyen.
- Segítse dicsérettel és biztatással azon gyermeket, aki beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd.

Tevékenységek

A gyermek

- Gondozás közben megtanulja szükségleteinek, kéréseinek szóbeli kifejezését.
- A napi gondozási tevékenységek során (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) új fogalmakkal ismerkedik, gyakorolja azokat, beépíti beszédébe.
- A gyermekcsoport együttes tevékenysége során, megnyilvánul a gyermek kapcsolatteremtési vágya, megnyilatkozási szándéka, érdeklődése társai iránt, alkalmazkodási képessége.
- Közös tevékenysége során használja a párbeszéd különböző, együttműködést elősegítő formáit.
- A változatos szerep és szituációs játékokban felismeri és gyakorolja a különböző beszédmódok, nyelvi eszközök használat.
- Bábozás, dramatizálás közben gyakorolja az elbeszélő és a párbeszédes formákat, melynek során megtanulja a szóbeli kapcsolatok helyzeti sajátosságait.
- Az óvónő és a gyermek együttes munkatevékenysége melletti jóízű beszélgetések során oldódik beszédgátlása.
- Az irodalmi élmények hatására bővül szókincse a művek újbóli átélése közben, fejlődik nyelvi emlékezete.
- Vizuális tevékenysége közben a nyelvi és a képei formai ábrázolást együttesen alkalmazza.
- Ábrázolás közben egyéni fantáziája alapján tapasztalatokat szerez az arányok, irányok nyelvi kifejezésének gyakorlására, amely elősegíti az íráshoz - olvasáshoz szükséges képességek fejlődését.
- Ének-zene, énekes játék közben észleli a ritmikusan ismétlődő beszédhangokat, alkalmazza a jó beszédritmust.
- Séták, kirándulások alkalmával ismerkedik a közeli és távoli környezetével, azok tárgyaival, fogalmaival, szókincse gyarapodik.
- Matematikai tevékenység közben, matematikai fogalmakkal ismerkedik, melyek megfogalmazása pontos nyelvi kifejezést kíván.
- A feladatok megoldása során fejlődik problémamegoldó gondolkodása, képessé válik önálló ítéleteket alkotni.
- Mozgásos tevékenység során megérti a speciális kifejezéseket és ez alapján a gyakorlatokat végrehajtja.

A fejlődés jellemzői

3-4 éves korban

- A gyermek egyéni fejlettségének megfelelően szívesen beszél.
- Ismeri a környezetéhez tartozó tárgyak nevét.
- Ismeri a legfontosabb szavakat, amelyek tulajdonságot, mozgást jelölnek.
- Gondolatait láncszerű, vagy szaggatott mondatokba önti.
- Kérdés, kérés, felkiáltás formában nyilatkozik meg.
- A hangzók egy részét tisztán ejti.

4-5 éves korban

- A gyermek bátran beszélget, elmondja korábbi élményeit.
- Megjelenik beszédében a „miért" kérdőszócska.
- Érti és használja az ismert szavakat.
- Gondolatait érhetően, összefüggően mondja el.
- Alkalmazza a párbeszéd jellegzetes fordulatait.
- Odafigyel társaik beszédére, helyesen használja a jelen, múlt, jövőidejű igéket.
- Még előfordul helytelenül képzett hang.

5-6-7 éves korban

- A gyermek összefüggően beszél, aktívan használja kibővült szókincsét.
- Elbeszélése folyamatos.
- Nyugodtan meghallgatja társai és az óvónő beszédét.
- Helyesen használja a névmásokat, névutókat, a különböző igemódokat.
- Jól érthetően, megfelelő hangsúllyal beszél, összetett mondatokban is.
- Beszédét gesztussal, arcjátékkal kíséri.
- Tisztán ejt minden hangot.

Módszertani alapelvek

Az óvónő

- Tartsa szem előtt, hogy beszéde a gyermek szemében mintaértékű, ezért tudatosan törekedjen a kifogástalan, igényes, szép beszédre.
- Tegye lehetővé a különböző anyanyelvi háttérből érkező gyermekeknek, hogy egyéni sajátos ütemben fejlődjön kifejezőkészségük, törekedjen szókincsük bővítésére.
- Ösztönözze a gyermeket, hogy a különböző tevékenységek során szívesen és örömmel fejezzék ki gondolataikat, törekedjen beszédfejlesztő alkalmak létrehozására, építsen a gyermeki beszéd aktivitására.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- az irodalmi neveléssel, mert a gyermeket szépirodalmi élményhez juttatja. Az irodalmi szövegek gyarapítják szókincsét, gazdagítják nyelvi kifejezőképességét;
- a gondozással, hisz a tevékenységek során ismerkedik a gyermek az általános higiéniai kifejezésekkel, fogalmakkal. A gondozás közbeni beszélgetések elősegítik az óvónő és a gyermek érzelmi kapcsolatának kialakulását, elmélyülését;

- a közösségi neveléssel, mert a gyermek közös tevékenysége során használja a párbeszéd kifejezéseit. Kötetlen beszélgetésekben tervez az óvónővel, kialakítja a közeli és távolabbi terveket;
- a munkával, mert a közös cselekvés folyamatos szóbeli kapcsolatot tesz szükségessé. A tevékenykedés során ismerkedik idegen kifejezésekkel, bővül szókincse;
- a környezeti neveléssel, mert az őt közvetlenül körülvevő és tágabb természeti és társadalmi környezetéből szerzett tapasztalatokat, mondatokba foglalja;
- a játékkal, mert a közös játék során élményeit, tapasztalatait dolgozza fel, mondja el, és ezzel bővül szókincse, fejlődik kifejezőkészsége;
- a zenei neveléssel, mert a zenei neveléshez szükséges fogalom párok gazdagítják a gyermek szókincsét. A mondókák elősegítik a beszédhangok pontos észlelését;
- a matematikával, mert a tevékenységek révén a beszéd és gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik.
  A matematikai feladatok megoldásához pontos nyelvi kifejezés szükséges.
  A feladatok segítik a szókincsbővítést, melléknevek, névutós szerkezetek, viszonyfogalmak megismertetésével;
- a vizuális neveléssel, mert az ábrázoló tevékenységhez és annak tartalmához kapcsolódó beszéddel fejlődik szóbeli kifejezőképessége;
- a testi neveléssel, mert gyakorlatokat szerez abban, hogy szóbeli közlés alapján hajtsa végre a gyakorlatokat.

9.6. Matematika

Feladat

Az óvónő

- Biztosítson nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai légkört.
- Vegye figyelembe a gyermek eltérő fejlettségi szintjét és ütemét.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek változó testi-lelki szükségletei szerint vegyen részt különböző, matematikai tartalmú tevékenységekben.
- Biztosítsa, hogy a gyermek szabadon próbálkozhasson az egész nap folyamán elemi tapasztalatokat és ismereteket szerezni az őt körülvevő környezetében.
- Teremtsen folyamatosan olyan játék szituációkat, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére.
- Biztosítson a szabadidős játék tevékenységekhez elegendő és esztétikus eszközöket, megfelelő időt és helyet.
- Tegye lehetővé a gyermek sokfajta és szabadon választható játékos tapasztalatszerzését a tárgyi környezetében található játékeszközök, berendezési tárgyak megszámlálásával, összemérésével, párosításával.
- Biztosítson lehetőséget arra, hogy a gyermek akkor és annyit kérdezhessen, amennyit és amikor akar, ezt kövesse mindig kielégítő óvónői válasz.
- Tegye lehetővé azt, hogy a gyermek teljesítménye, illetve tevékenysége mindig kapjon visszajelzést annak érdekében, hogy a gyermek kontrollálni tudja önmagát.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek tudjanak és merjenek is véleményt mondani egy-egy probléma szituációban.
- Segítse a gyermeket a matematikai igazságok megtalálásában.
- Biztosítsa egyéni és csoportos élmények felidézése során a gyermek emlékezetének cselekvéses - mozgásos - képi fejlesztését.
- Biztosítson olyan játék szituációkat, amelyek elősegítik a gyermek egyéni megismerő képességeinek - problémalátásának fejlődését, aktivizálását - segítve, ezáltal is az iskolai tanulásra való alkalmassá válásukat.
- Tegye lehetővé változatos matematikai tartalmú játékok összeválogatásával, hogy a gyermek részképessége fejlettségi állapotának szintjén kibontakozhasson.

- Segítse a gyermeket a matematikai igazságok megtalálásában.

Tevékenységek

A gyermek

- Megnevezett tulajdonság szerint összehasonlít.
- Megadott szempont szerint szétválogat, halmazokat hoz létre.
- Próbálkozik saját hibájának kijavításával.
- Becsléseket végez, sorba rendez, sorozatokat hoz létre.
- Egyszerű megállapításokat megfogalmaz - ítéleteket alkot.
- Igaz-hamis következtetéseket von le.
- Részt vesz az óvónő által irányított megfigyelésekben.
- Összemér tárgyakat.
- Számolgat a 20-as számkörön belül.
- Elő tud állítani bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet, „semmit".
- Összetartozó dolgokat párosít.
- Papírból nyirkál egyéni fantázia alapján síkmértani formákat, szétválogatja ezeket.
- A nagytükör előtt tudatosan figyeli tükörképe mozgását, építkezik tükörképet létrehozva.
- Megkülönbözteti a különböző térirányokat.
- Felismer színárnyalatokat is.
- Sokszínű tevékenységet folytat a különböző mértékegységekkel való rakosgatásban. Méregetést folytat különböző súlyú és hosszúságú, illetve kiterjedésű mértékegységekkel.
- Lemásol ugyanolyan elemekből változatos geometriai formájú építményeket, tulajdonságaik alapján szétválogat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Képessé válik arra, hogy megértse és kövesse az óvónő kérdéseit, gondolatait.
- Matematikai jellegű problémáról gondolatait szabadon elmondj a, javítja tévedését.
- Szívesen vállalja a felismert problémák megoldását.
- Képes ismert tulajdonságok szerint válogatást folytatni, formába rendezni, kiegészíteni.
- Összehasonlítását szóban is ki tudja fejezni.
- Érti és használja is a mennyiségekkel kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat.
- Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tud mérni. Helyes következtetéseket von le.
- Össze tud mérni halmazt párosítással különböző színek, formák, nagyságok esetén is.
- Keletkeztet többet, kevesebbet, ugyanannyit-bontással.
- Képes „képolvasásra". Az elmondott történetet rajzban meg tudja jeleníteni.
- Azonosítani tud egyező alakú tárgyakat és síkbeli alakzatokat.
- Másolással képes megépíteni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Térbeli és síkbeli alakzatokat geometriai tulajdonságaik szerint szét tud válogatni.
- 2-4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudja építeni.
- Megkülönbözteti a jobbra-balra irányt.
- Követni tudja a helyeket kifejező névutókat (pld.: alá, fölé, közé, alatt, fölött, között stb.).
- Elégséges tapasztalatot gyűjt az iskolai tanulási tevékenység megkezdéséhez.
- Jártasságot szerez a gondolkodási műveletek gyakorlásában.
- Életkori sajátosságának megfelelően eligazodik a gyakorlati életben.

Módszertani alapelvek

Az óvónő

- A nap folyamán bármikor teremtsen olyan probléma helyzetekkel dúsított matematikai tartalmú játékszituációkat, amelyek elősegítik a gyermek egyéni képességeinek

fejlesztését, mely ösztönző hatással lehet a problémalátás és a probléma megoldásra való érzékenység kifejlődésére.
- Kötelezően szervezett matematika foglalkozás alatt alkalmazkodjon feladatadásai során a gyermek egyéni tempójához, semmilyen körülmények között ne sürgesse a gyermeket a feladat elvégzésében, szem előtt tartva azt a tényt, hogy a matematikai nevelés egy folyamat.
- Törekedjen a feladatok világos és egyszerű, de ugyanakkor érdeklődést keltő megfogalmazására, hogy a megteremtett problémahelyzet és a probléma megoldására irányuló tevékenység önmaga is motiváljon.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- az anyanyelvi neveléssel, mert a beszéd folyamatosan kíséri mind az óvónői, mind a gyermeki tevékenységet, a folyamatos kommunikáció tulajdonképpen a folyamatos kooperációt segíti elő;
- a társas, közösségi tevékenységekkel, mert a gyermek az óvodában minden tevékenységét társak között, társakkal, társakért végzi;
- a tanulási tevékenységeken belül valamennyi foglalkozási ággal, mert a közvetlen környezet folyamatos megismerése, a többoldalú tapasztalatszerzés központi kérdése mind a matematikai nevelésnek, mind a szélesebb skálán futó tanulási folyamatnak;
- a munkatevékenységgel, mert az életre való orientálás nem nélkülözheti a munkatevékenység kiaknázását. Az értékteremtő munkát folytató gyermek pedig nem végezhetne eredményes munkát matematikai tudása nélkül.

9.7. Természet - Társadalom - Ember

Születéstől – felnőttkorig

Feladatok

Az óvónő

- Biztosítson a gyermeknek olyan tevékenységeket, hogy az őt körülvevő világot megismerje és megértse a maga egészében, építsen a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek megismerje azt a természeti környezetet, amelyben él, és hívja fel a figyelmet annak értékeire és szépségeire.
- Biztosítson tapasztalási lehetőséget, séták kirándulások során, az óvoda udvarán és kertjében, vagy a természetsarokban végzett tevékenységek által.
- Készítse fel a gyermeket a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott életre, a számára megtapasztalható és megérthető társadalmi folyamatok közvetítésével.
- Biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a szabad természetben a folyamatos tevékenykedtetéshez, a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.
- Biztosítsa a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és virágoskert működjék.
- Alakítsa ki a szülőföldhöz nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív viszonyt. Tegye lehetővé, hogy megismerjék városunk és környékének nevezetességeit és kirándulóhelyeit.
- Biztosítson lehetőséget az évszakonkénti és folyamatos Vadasparki megfigyelésekhez.
- Tegye lehetővé, évente egy hétre az Erdei Óvoda működését a Vadaspark területén.
- Alakítson ki pozitív érzelmi viszonyt környezetével, a természettel.
- Segítse elő, hogy természetszerető, természettisztelő, értékeit megbecsülő óvó-védő emberré váljon, személyes példamutatással járuljon hozzá ennek megvalósításához.

- Biztosítson a természetsarokban a természetről, élőlényekről, megfigyelt természeti jelenségekről stb. szóló folyóiratokat (Természet, Természetbúvár), ismeretterjesztő könyveket és verses köteteket.
- Vegye figyelembe az udvari növényzet telepítésekor az óvoda földrajzi környezetére jellemző növényeket.

Tevékenységek

A gyermek

- Kirándulások, séták során alkalmazza a közlekedés szabályait, megismeri a kulturált viselkedés formáit.
- Megfigyeli az évszakok jellemzőit, az időjárás változékonyságát, tapasztalatot szerez, összefüggőségeket fedez fel a természet változásai az időjárás és az öltözködés összefüggése között.
- Kerti munkát végez, közben megismerkedik a kerti szerszámokkal, azok használatával.
- Az udvaron olyan fákat, növényeket ültet, amelynek termését később elfogyasztja.
- Veteményez, nyomon követi a növények fejlődését, gondozza azokat, közben megfigyeli a fákat, bokrokat, és felbukkanó rovarokat.
- Megismerkedik az élő sövény funkciójával (tompítja az utca zaját, megszűri a levegőt a portól és más szennyeződéstől, természet közeli, szép látvány) és segít a telepítésében.
- Madáretetőt készít, eleséggel látja el az itt telelő madarakat.
- Az óvónő által elhelyezett madáritatót, madárfürdőt megfigyelik.
- A természetsarokban fa- és cserjegallyakat hajtat, gumót, hagymát, magvakat csíráztat, megfigyeli az induló életet, tárgyakat gyűjt a bővítéshez.
- Az akvárium gondozása közben tapasztalatot szerez a víz állagának változásáról és ennek következtében fellépő élőlényváltozásról.
- A közösen vásárolt, vagy otthonról hozott zöldség- és gyümölcsfélékből vitamintálat készít.
- Segít az óvoda udvarának kertjének gondozásában.
- A napszakokra jellemző tevékenységeket eljátssza szimulációs játékban.
- Játéka során alkalmazza a családról, a foglalkozásokról, az emberi testről ápolásáról szerzett ismereteit.
- Sétáik során megismeri az óvoda környékét, közeli intézményeket, középületeket, alkalmi kiállításokat.
- Kirándulásokat tesz közeli és távoli helyekre, melynek során megfigyeléseket végez a változatos terepviszonyokról, növényekről, állatokról (Avasi kilátó, Tapolca, Lillafüred).
- A rendszeres Vadaspark látogatások alkalmával, és az Erdei Óvodában eredeti környezetükben figyeli meg az élőlényeket, felfedező tevékenységet végez, tapasztalatokat szerez a természetvédelemmel kapcsolatban.
- Megünnepli a természet ünnepeit, kirándul, barkácsol, gyűjtöget, játékos programokon vesz részt.
- A hagyományos és néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeknek tevékeny résztvevője, a csoporttal közös élményeket szerez, a hagyományok megismerése erősíti magyarságtudatát.
- Megfigyeli a környezetszennyezés néhány elemét (füst, por, zaj stb.), ezekkel kapcsolatban egyszerűbb vizsgálódásokat végez.
- A közelben lévő Hejő-patakban megfigyeli a víz tisztaságát, vizsgálódást végez.
- A spontán és szervezett megfigyelések során szerzett ismereteit kiegészíti, elmélyíti a természetsarokban elhelyezett folyóiratok, könyvek nézegetésével, folyamatosan gyűjtött képekből albumokat készít.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ismeri társadalmi és családi környezete fontosabb adatait.
- Alkalmazza az elemi közlekedési szabályokat, ismer többféle közlekedési eszközt.
- Ismeri és megnevezi a környezetében lévő néhány intézményt, és azok rendeltetését.
- Felismeri a tárgyak, jelenségek között lévő összefüggéseket.

- Tárgyakat, jelenségeket rendeltetésük és külső jegyeik alapján összehasonlít.
- Ismeri a testrészeket, a test felépítését.
- Tudja a napszakokat.
- Megkülönbözteti egymástól az évszakokat, ismeri egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Alkalmazza a „növény" szót, mint gyűjtőfogalmat, tudja, hogy mi tartozik oda (fa, bokor, virág, fű stb.,).
- Ismeri a növény fejlődésének menetét, a fejlődés és az időjárás összefüggéseit.
- Alkalmazza a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
- Tudja csoportosítani az állatokat aszerint, hogy hol élnek, ismeri azok védelmét.
- Összehasonlítja a házi szárnyasokat az ismert madarakkal, külső jegyeik, hasznosságuk alapján.
- Ismeri a kulturált viselkedés alapvető szabályait, helyes magatartási formákat.

Módszertani alapelvek

Az óvónő

- Törekedjen arra, hogy a társadalmi természeti ismeretek a gyermek tudatában valósághűen tükröződjenek, érje el, hogy a gyermek aktív, öntevékeny résztvevője legyen az ismeretek elsajátításának.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek az ismereteit a gyakorlatban szerezze, és messzemenően támaszkodjon ezekre az élményekre, tapasztalatokra, használja ki, hogy a gyermek érdeklődése könnyebben felkelthető, ha érzelmi kötődése, élménye van az adott témával kapcsolatban.
- Tegye lehetővé a sokoldalú érzékelést, észlelést, minden lehetséges helyzetben, a gyermeket hozza kapcsolatba az érzékelhető valósággal természetes környezetben, így jobban mélyülnek, rögződnek ismeretei.
- Törekedjen környezetbarát szokások életkori megalapozására, környezetünk tisztaságának, egészségesebb környezet kialakításának elősegítésére.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- az anyanyelvi neveléssel, mert a tevékenykedés közben alkalom nyílik a beszélgetésre, amely által fejlődik a gyermek beszédkészsége, bővül szókincse;
- irodalmi neveléssel, mert a népmesék, versek egy részében jelen van a természet, az állatok világa, amely megerősíti a gyermekben a környezet és az állatok iránti pozitív viszonyt;
- testneveléssel, mert séták, kirándulások alkalmával a szabadon végzett mozgás az egész szervezetre jótékony hatású, minden szervrendszert (mozgás, keringés, anyagcsere, légzés, idegrendszer, érzékelés) pozitívan érint. Eközben fejlődik erőnléte, állóképessége, ellenálló képessége, ügyessége, akarata.;
- vizuális neveléssel, mert a természet komplex esztétikai élmények forrása, ezért fejlődik szépérzéke. A vizuális nevelés is a valóság megismerését szolgálja, képekben eleveníti meg a természet szépségét.
- ének-zenei neveléssel, mert sok népdal, műdal témája a bennünket körülvevő világ.
- matematikai neveléssel, mert minden matematikai fogalom elsajátítására alkalmas. Tevékenykedés, tapasztalatszerzés során ismerkedik a környezetében fellelhető tárgyak tulajdonságaival (kisebb-nagyobb ugyanakkora). Lehetősége van a téri viszonyok megtapasztalására (alatt-fölött, előtt-mögött stb.), érzékeli a különböző anyagok súlyát (fa, kő víz, fold, stb.). Fejlődik színismerete, formalátása, nagyság érzékelése, anyagismerete.

9.8. Mese - vers, bábjáték

Feladatok

Az óvónő

- Teremtse meg a feltételeket a mindennapi meséléshez, verseléshez, a nyugodt légkör biztosításával, alakítson ki állandó helyet az irodalmi élmény nyújtásához.
- Tegye változatossá az irodalmi élményanyagot, szerettesse meg a verset, mesét, okozzon örömöt és érje el, hogy a gyermek igényelje ezeket.
- Segítse elő az anyanyelvi fejlesztést, jól kiválasztott versek, mesék alkalmazásával.
- Biztosítsa, hogy nyelvileg tiszta és értékes (meséket) irodalmi anyagot halljon a gyermek, fektessen nagy hangsúlyt a népi eredetű mesék felhasználására, melyeknek erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít.
- Segítse elő a gyermek önálló mese- és versmondását, amellyel önbizalmukat erősíti.
- Teremtsen lehetőséget a bábozásra, mese dramatizálására, melyben a gyermek elmondhatja érzelmeit, vágyait. Biztosítson ehhez megfelelő eszközöket.
- Juttassa a gyermeket sikerélményhez irodalmi tevékenységük során (drámajáték, bábozás alkalmával), ehhez kapcsolódó eszközök készítésével.
- Biztosítsa a gyermek számára a szabad önkifejezés lehetőségét, fantáziája fejlődése érdekében.
- Juttassa a gyermeket színházi élményekhez is, látogassanak el báb- és nagyszínházba, melynek során esztétikai vizuális élményeket szerezhet.
- Alapozza meg a könyvhöz, irodalomhoz fűződő pozitív érzelmi kapcsolatukat.
- Alakítsa az irodalmi élmények segítségével közösségi érzelmeiket, magatartásukat.

Tevékenységek

A gyermek

- Mondókázik, versel kedve szerint és az óvónővel.
- A hallott meséket eljátssza, dramatizálja.
- A mesékhez bábokat, kiegészítőket készít felnőtt segítségével.
- Ábrázolja kedvenc hőseit, érzéseit.
- Szívesen nézeget meséskönyveket, esetleg mesél a képekről.
- Játékában alkalmazza a tréfás mondókákat.
- Bábozás közben kitárulkozik, szorongásai oldódnak.
- Bábozásban megjeleníti élményeit, közösségeket hoz létre, amely segíti az összetartozás élményét.
- Bábszínházba, színházba mennek az év folyamán több alkalommal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek, játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogat.
- Az elhangzott vers, mondóka, mese ismétlését kéri.
- 8 verset megjegyez, 15-20 verset meghallgat az év folyamán.
- Hangzás, hangulat, érzelem egységében kezdi felfogni a hallott verset, mesét.
- Megszilárdul a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokása, a figyelem fenntartása.
- Csendben végighallgatja a mesét, tekintetén látszik a belső képzeleti kép.
- A folytatásos mesék szálait össze tudja kötni.
- Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásai közé tartozik.
- Vigyáz a könyvekre.
- A szereplők érdekes szólásait, furcsa hangzású nevét megjegyzi, játékában használja.

Módszertani alapelvek

Az óvónő

- Tartsa szem előtt, hogy az irodalmi nevelés vezető szerepet tölt be az óvodás gyermek érzelmeinek fejlesztésében, erősítse a gyermekben az irodalmi élmény iránti vágyat, használja ki a megfelelő mese adta lehetőségeket az érzelmi, erkölcsi, nyelvi fejlesztéshez.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek élményeit kifejezhesse, ösztönözze, növelje önbizalmát.
- Törekedjen a gyermek képzeletének fejlesztésére, ehhez járuljon hozzá megfelelő előadásmódjával (mimika, hangszín, hangerő).
- Érvényesítse a differenciálást a különböző korú és fejlettségi szintű gyermeknek szánt mesék kiválasztásánál.

Kapcsolata más nevelési területekkel

Kapcsolata van:

- az anyanyelvi neveléssel, mert az irodalmi anyagok hallgatása folyamán megismer különböző kifejezéseket, bővül szókincse;
- az érzelmi neveléssel, mert az irodalmi nevelés vezető helyet tölt be a gyermek érzelmi fejlesztésében, a jól kiválasztott mesék alakítják erkölcsi, morális érzelmeit. Más népek meséinek beiktatása humanizmusra nevel.;
- a művészeti neveléssel, mert az irodalmi élmények hatására ábrázolja érzelmeit, a mese hőseit, különböző technikákkal bábokat, kiegészítőket készít barkácsolással. Megismeri és alkalmazza a színek szimbólumrendszerét. A mondókák és versek zeneisége, ritmusa fejleszti zenei érzékét is.
- a környezeti neveléssel, mert a környezet és évszakok változásairól szóló versek, mesék segítenek rögzíteni az erről kapott ismereteit.

9.9. Ének-zene, énekes játékok

Feladatok

Az óvónő

- Teremtsen nyugodt, biztonságos légkört, melyben a gyermek bátran kifejezésre juttathatja gondolatait, érzelmeit, ezáltal éneklési készsége fejlődik.
- Engedjen teret az egész nap folyamán jelenlévő spontán, alkalomszerű éneklésnek.
- Tervezze meg az éves anyagot és a hozzá kapcsolódó feladatrendszert, a készségfejlesztés különböző területein az életkoronkénti fejlődés ütemét.
- Minél többet énekeljen.
- Tegye kiegyensúlyozottá a gyermeket érzelmileg a zene terén.
- Segítse elő a különböző hangulatú dalok (vidám, szomorú) megismerésén keresztül a zenehallgatás által felkeltett érzelmek megértését, feldolgozását.
- Ismertesse meg a gyermeket a népdalokkal, amelyek zenei anyanyelve megalapozását szolgálják.
- Éreztesse meg a népzenében rejlő szépségeket, az érzelmek és hangulatok kifejezésének többféleségét.
- Keltse fel a gyermek érdeklődését a meghallgatott zene iránt, és szoktassa a zene türelmes, figyelmes meghallgatására.

- Fejlessze a gyermek zenei képességeit és készségeit.
- Tegye fogékonnyá ritmikai és dallami elemek iránt.
- Ismertesse meg a gyermeket a helyes énektechnika legegyszerűbb szabályaival.
- Segítse elő a közösségi érzés kialakulását a közös zenéléssel.
- Tegye színesebbé, örömtelibbé az ünnepségeket a közös éneklés, zenélés, táncolás által.
- Járuljon hozzá, hogy a gyermek megismerkedhessen egyszerű, alapvető tánclépésekkel.

Tevékenységek

A gyermek

- Játékidőben, mozgás közben szövegeket, dallamokat ismételget.
- Dalos játékot játszik.
- Dallam- és ritmusmotívumokat óvónő segítségével jó szövegkiejtéssel, csoportosan és egyénileg visszaénekel, visszatapsol.
- Térben mutatja az ismert dallamokat, motívumok dallamvonalát.
- Megismeri a fogalom párokat (halk-hangos, gyors-lassú) és eljátssza azokat a többi gyermekkel.
- Jól ismert dalokat dúdolásról, vagy hangszerjátékról felismer.
- Dallambújtatást végez rövidebb és hosszabb egységekkel.
- Visszaénekel egyszerű dallamfordulatokat.
- Felismer és megkülönböztet zörejeket, zenei hangokat, egymás hangját.
- Szívesen meghallgatja az óvónő és társai által előadott dalokat, hangszeres játékot.
- Játékos mozdulatokkal, változatos módon érzékelteti az egyenletes lüktetést, a dalok, mondókák ritmusát.
- Felfedezi a ritmus és az egyenletes lüktetés közötti különbséget.
- Észreveszi a tempókülönbségeket, majd gyakorlatban irányítással alkalmazza.
- A már megismert dalokhoz kíséretként használja a ritmushangszereket.
- Visszatapsol egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumokat.
- Kitalál dallamfordulatokat, kérdés-feleletet, megzenésít mondókákat, saját szövegeket.
- Ismer alapvető tánclépéseket, és gyakorolja azokat.
- Ünnepélyeken közösen és egyénileg is énekel, táncol.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Tud kb. 10 dalt biztonsággal énekelni csoportosan és egyénileg is.
- A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondja, kiemelve az egyenletes lüktetést.
- Tisztán, szép szövegkiejtéssel énekel.
- Szívesen énekel, örül, ha zenét hall, maga is örömmel talál ki halandzsa dallamot.
- Megismerkedik eredetiben néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával (fúvós, pengetős, ütős, vonós).
- Szöveges ritmus motívumokat visszatapsol, esetleg kétegységnyit is, csoportosan és egyénileg is.
- Egyöntetűen körbejár szép testtartással, kézfogással.
- Biztonságérzete van abban, hogy jól tud énekelni.
- Dallamfordulatokat, ritmusokat pontosan vissza tud adni.
- Be tudja mutatni az egyenletes lüktetést, ritmust.
- Tudja a fogalom párokat (pld. halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú stb.).
- Felismeri a finomabb hangszínkülönbséget zörejen, beszédhangon egyaránt.
- Mozgása összerendezett, ismer néhány tánclépést (pld. Egylépéses csárdás egyedül, párosan, forgások stb.).
- A ritmushangszereket ügyesen használja, zenekar kíséretként az énekléshez.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.

- Egyszerű, játékos, táncos mozgásokat szépen megformál (dobbantás, koppantás, átbújás, páros forgás stb.).
- Képes egyensúlyváltást kiváltó mozgásokra (sarokkoppantás, forgás egyedül).
- Tud járni és lépni változatos térformákban.

Módszertani alapelvek

Az óvónő

- Ösztönözze a gyermeket az önálló gondolkodásra, a feladatok kreatív megoldására, a zenei alkotókedv kiélésére.
- Erősítse a tiszteletet a környezet harmóniája, rendje és a művészi alkotások sokfélesége iránt.
- Törekedjen arra, hogy a gyermek a hétköznapokban a különlegeset, szépet észrevegye, tudjon örülni ezeknek.
- Keltse fel a vágyat az önkifejezésre, az alkotókedvre, a „mű" fölött érzett örömre.

A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ FELSZERELÉSEK ÉS ESZKÖZÖK JEGYZÉKE

ÓVODA

	A	B	C	D
1.	**Eszközök, felszerelések**	**Mennyiségi mutató** (Mennyi kellene)	**Megjegyzés**	**Az intézményben hány darab van?**
2.	csoportszoba	gyermekcsoportonként 1	gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is a csoportszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 m2/fő	3
3.	gyermekágy/fektető tároló helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) valamennyi gyermekágy tárolására alkalmas) csoportonként 1		3
4.	tornaszoba, sportszertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A tornaszoba kialakítása kötelező. Amennyiben további tornaszoba kialakítása válik szükségessé, úgy a gyermekek számára aránytalan teher és többletköltség nélkül más nevelési-oktatási intézménnyel-, illetve sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével írásban kötött megállapodás alapján is biztosítható a tornaszoba vagy tornaterem helyiség használata. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	0
5.	logopédiai foglalkoztató,	óvodánként (székhelyen és	gyógypedagógiai,	0,5

	egyéni fejlesztő szoba	telephelyen) 1	konduktív pedagógiai óvodában a logopédiai és az egyéni foglalkoztatókat külön kell kialakítani	
6.	óvodapszichológusi helyiség	ha az óvodapszichológus alkalmazása kötelező óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában helyben alakítandó ki.	0
7.	játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	közterületen, iskolában is kialakítható, ha adott időben biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani	2
8.	intézményvezetői iroda	óvoda székhelyén és azon a telephelyen, amelyen az intézményvezető-helyettes, illetve tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása nem kötelező 1		1
9.	intézményvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában intézményvezető-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen és telephelyen) 1		0
10.	tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes	Ha az óvodában tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása kötelező, székhelyen és telephelyen 1		0
11.	óvodatitkári iroda	ha az óvodában az óvodatitkár alkalmazása kötelező óvoda székhelyén 1	Ha óvodában az Nkt. alapján az óvodatitkár alkalmazása kötelezően előírt, a feladatellátáshoz szükséges hely a tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi irodával közösen is kialakítható, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi.	0
12.	nevelőtestületi és könyvtárszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A könyvtárszoba abban az esetben alakítható ki a nevelőtestületi szobával együtt, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi. A könyvtárszoba legalább 500 könyvtári dokumentum befogadására legyen alkalmas, az óvodapedagógusok felkészüléséhez.	1
13.	általános szertár/raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
14.	többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	óvodánként (székhelyen vagy telephelyen)		0,5
15.	orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az orvosi szoba kialakítása, létesítése nem kötelező, amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat nyilatkozata szerint a	0,5

			gyermekek ellátása - aránytalan teher és többletköltség nélkül a közelben található egészségügyi intézményben megoldható. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	
16.	gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen.	3
17.	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 (WC - nemenként 1)	Gyermeklétszám figyelembevételével. Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen és ott ahol mozgáskorlátozott gyermeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	3
18.	felnőtt öltöző	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat 2	A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.	1
19.	felnőtt mosdó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat 2, vagy az óvoda épülete emeletes, szintenként 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.	3
20.	felnőtt WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat, vagy az óvoda épülete emeletes, szintenként 1	Alkalmazotti létszám figyelembevételével. A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.	3
21.	felnőtt zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi	2

			óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.	
22.	mosó, vasaló helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
23.	szárító helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol a szárító helyiség a mosó, vasaló helyiséggel együtt kialakítható.	1
24.	felnőtt étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
25.	főzőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.	0
26.	melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
27.	tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
28.	szárazáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.	0
29.	földesárú raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.	0
30.	éléskamra	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.	0
31.	karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában.	0
32.	kerekesszék tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) szintenként 2	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket nevelnek.	0
33.	ételhulladék tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
34.	A fogyatékosság jellege szerint a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, tervezési program többet is előírhat.			0

	A	B	C	D
				Az intézményben hány darab van?
1.	**1. Csoportszoba**			
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).	104
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével.	110
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható	22

			magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.	
5.	fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben		6
6.	szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben		1
7.	játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1		0
8.	könyvespolc	gyermekcsoportonként 1		0
9.	élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1		0
10.	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1		0
11.	edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1		2
12.	szeméttartó	gyermekcsoportonként 1		3
13.	**2. Tornaszoba**			0
14.	tornapad	2		9
15.	tornaszőnyeg	1		4
16.	bordásfal	2		1
17.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1		13
18.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	Ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint.	0
19.	**3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba**			0,5
20.	a fogyatékosság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		A pedagógiai programban foglaltak szerint.	0
21.	tükör (az asztal szélességében)	1		0
22.	Asztal	1		1
23.	Szék	2	Egy gyermek, egy felnőtt.	1-1
24.	Szőnyeg	1		0
25.	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1		0
26.	**4. óvodapszichológusi szoba**	Gyermeklétszám szerint		0
27.	Asztal	1		0
28.	Szék	4		0
29.	Szőnyeg	1		0
30.	Könyvek, iratok tárolására is alkalmas polc	1		0
31.	**5. Játszóudvar**			2
32.	kerti asztal	gyermekcsoportonként 1		0
33.	kerti pad	gyermekcsoportonként 2		0
34.	Babaház	gyermekcsoportonként 1		0
35.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1		3
36.	Takaróháló	homokozónkként 1	A homokozó használaton kívüli lefedéséhez.	0
37.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint		3
38.	**6. Intézményvezetői iroda**			1

39.	íróasztal és szék	1-1		1-1
40.	tárgyalóasztal, székekkel	1		6 szék
41.	Telefon	1		1
42.	Fax	1		0
43.	Könyvszekrény	1		2
44.	Iratszekrény	1		1
45.	Elektronikus adathordozó szekrény	1		0
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés		1
47.	számítógépasztal és szék	1-1		1-1
48.	**7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda**			0
49.	(a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)			0
50.	íróasztal és szék	1-1		0
51.	Iratszekrény	1		0
52.	Telefon	1	Közös vonallal is működtethető.	0
53.	számítógépasztal és szék	1-1		0
54.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1		0
55.	**8. Nevelőtestületi szoba**			1
56.	fiókos asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám szerint 1		0
57.	Szék	pedagóguslétszám szerint 1		7
58.	könyvtári dokumentum	500	Az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez.	325
59.	Könyvszekrény	2	Legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen.	2
60.	Fénymásoló	1		1
61.	Tükör	1		0
62.	**9. Többcélú helyiség**			1
63.	tárgyalóasztal székekkel	1		0
64.	**10. Orvosi szoba, elkülönítővel**	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	Amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva.	0,5
65.	**11. Gyermeköltöző**			3
66.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló	95
67.	Öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével		0
68.	**12. Gyermekmosdó, WC helyiség**			3
69.	Törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével		0
70.	Falitükör	mosdókagylónként 1		9
71.	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével		0

	A	B	C	**D**
				Az intézményben hány darab van?
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár	**91**
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe,	6

			szappantartó	
3.	Fésűtartó	csoportonként 1		0
4.	Törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3		10
5.	Abrosz	asztalonként 3		49
6.	Takaró	gyermeklétszám szerint 1		2
7.	ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3		0
	A	B	C	D
				Az intézményben hány darab van?
1.	szennyes ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
2.	mosott ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
3.	Mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik	1
4.	Centrifuga	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik	0
5.	Vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
6.	Vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		2
7.	Szárítóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
8.	Takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
9.	kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna	0
10.	Hűtőgép	óvodánként 1		1
11.	Porszívó	óvodánként 1		1
	A	B	C	D
				Az intézményben hány darab van?
1.	**1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)**			
2.	különféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön	37
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön	19
4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint	13
5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	0
6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	33

	kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök			
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint	0
8.	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint	6
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	0
10.	**2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök**			
11.	Televízió	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
12.	magnetofon/CD lejátszó/hangfalak	három csoportonként 1		1
13.	diavetítő vagy projektor	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		3
14.	Vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint	2
16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	13
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint	0
18.	projektor vagy írásvetítő	1		0
	A	B	C	D
				Az intézményben hány darab van?
1.	étel-mintavétel (üvegtartály) készlet	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	amennyiben étel kiosztása folyik	6
2.	Elsősegélyláda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	a közegészségügyi előírások szerint	1
3.	gyógyszerszekrény (zárható)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	a közegészségügyi előírások szerint	0
4.	amennyiben a betöltött munkakörben a viselete előírt, vagy javasolt, munkaruha	külön jogszabályban meghatározottak szerint		0
5.	amennyiben a betöltött munkakörben a viselete előírt, vagy javasolt, munkaruha	külön jogszabályban meghatározottak szerint		0
6.	tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint		7

ISKOLA

1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ ÉS OKTATÓ MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSA

1.1. Pedagógiai alapelveink

Intézményünkben a nevelő-oktató munka olyan alapvető keresztény értékekre épül.

> A biológiai, a fiziológiai, a pszichológiai és a társadalmi törvényszerűségek figyelembe vétele és összehangolása a nevelés és oktatás során.

> A gyermekszereteten alapuló és gyermeki jogokat tiszteletben tartó gyermekközpontú pedagógia, amelyet az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő bánásmód és felelősség jellemez.

> Olyan pedagógiai légkör megteremtése, melyben a pedagógus és a növendék egyenrangú félként vesz részt és ezzel összhangban a pedagógusnak vezető szerepe van a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységének megszervezésében, személyiségük fejlődésének támogatásában.

> Folyamatos visszajelzés a tanulói teljesítményekről, ezek változásairól, javításuk akadályairól.

1.2. Nevelő - oktató munkánk céljai

1.2.1. Általános nevelési célok

Az általános iskola célját, szerepét szolgáló nevelési feladatok megvalósítása érdekében szükséges, hogy működését korszerű pedagógiai elvek határozzák meg A társadalom számára olyan fejlett személyiségekre van szükség, amelyek kialakításához, alapozó szerepével, az általános iskola nyújthat segítséget. Az **iskola átfogja, befolyásolja a fiatalok egész élettevékenységét**. Az iskolába lépő kisgyermekben óvja, védi és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődését, nyitottságát

Célunk, hogy az intézményünkben tanuló, különböző képességű, érzelmi feltöltődésű, testi fejlettségű és kultúrájú gyerekek személyiségük fejlesztésével, a **jövő társadalmának hasznos, kiegyensúlyozott tagjai legyenek**.

1.2.2.Konkrét céljaink

> Harmonikus személyiséget fejlesztő egyéni és közösségi nevelés: pozitív emberi értékek, tulajdonságok kialakítására törekvés.

> Korszerű, sokoldalú általános műveltség biztosítása: magas színvonalú anyanyelvi kultúra elsajátíttatása, a kommunikációs készség sokoldalú fejlesztése, korszerű társadalomtudományos és természettudományos ismeretek megalapozása.

> Színvonalas, következetes oktatás: a tanulók egyéni képességeinek, eltérő haladási sebességének megfelelő többszintű oktatási formák biztosítása a tehetséggondozás és a felzárkóztatás érdekében.

> **A kulcskompetenciák fejlesztése**

- **Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése**
- **A matematikai kompetencia fejlesztése**
- **A természettudományos kompetencia fejlesztése**
- **A digitális kompetencia fejlesztése**
- **A hatékony, önálló tanulás fejlesztése**
- **A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése**
- **A kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia fejlesztése**
- **Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése**

A hagyományok tisztelete, ápolása.

> Az egészséges életmódra nevelés.

> Környezettudatos magatartásra nevelés.

Tantárgyi rendszer megtalálható a mellékletben

1.3. Nevelő-oktató munkánk feladatai

1.3.1.Nevelési feladataink

A nevelés a pedagógus legfontosabb tevékenysége. Csodálatos lehetőségek felé nyit kaput. A tanulók cselekedeteit meghatározzák azok az értékek, amelyet a nevelőtestület közvetít az általános iskola befejezéséig.

> Ezért feladatunk

- minden tanulónk számára biztosítani az alapkészségek elsajátítását, melyek a társadalomba való beilleszkedést, és további ismeretszerzés lehetőségét szolgálják.
- felkelteni tanulóinkban az ismeretszerzés vágyát.
- differenciált, korszerű, továbbfejleszthető alapműveltséghez juttatni diákjainkat!
- megismertetni a “tanulni tanulást”, önálló ismeretszerzés alapjainak elsajátítását.
- olyan képességek birtokába juttatni a tanulót, amely továbbtanulását és önfejlesztését lehetővé teszi.
- segítséget nyújtani abban, hogy az általános iskolai tanulmányok befejezése után mindenki képességeinek megfelelően tudjon a továbbtanulási lehetőségek közül választani.
- a testnevelés és sport sajátos eszközeivel fejleszteni a felnövekvő nemzedék. mozgás-, játék- és sportkultúráját, edzettségét, teherbíró képességét.
- közreműködni a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

> Hon- és népismeret erősítése

- A tanulók sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait jellegzetességeit.

> Európai azonosságtudat kialakítása, az egyetemes kultúra értékeinek megismertetése

- Tanulóinkat iskolás éveik alatt is olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal kell gazdagítani, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével nyitottak és elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is.

> Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Alapvető feladat, olyan formális, nem formális és informális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók *aktív állampolgárrá válását.*
  Az aktív állampolgári léthez *ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság* szükséges. Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek (pl. a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének képessége, az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képessége, a konfliktuskezelés, a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képessége), értékorientációk, beállítódások elsajátítását döntően a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások minősége, illetve az iskolai élet demokratikus gyakorlata biztosíthatja.

> Gazdasági nevelés

- Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is.

> Környezettudatosságra nevelés

- Különös figyelmet kell fordítani a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét.
- Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

> A tanulás tanítása

- A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és életszerű tartalommal ruházza fel azokat.

Testi és lelki egészség fontosságának tudatosítása

■ Segíteni kell azoknak a *pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak* a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

■ A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, fiatalokat arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

> Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

■ Az iskolának - a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a *munka világáról.* Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

■ A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együtténéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a *szociális és állampolgári kompetencia* tudatos, pedagógiailag tervezett fejlesztése.

1.3.2. Kiemelt feladat

> A tanulási esélyegyenlőség biztosítása

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érdekében iskolánkban a következő elvek érvényesülését tartjuk irányadónak:

- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása az 1-6. évfolyamon, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bővítése az iskolázás további szakaszain;
- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;
- a tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési értékelési eljárások alkalmazása.

Lehetséges módszerek, eljárások

Közvetett és közvetlen módszerek

Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.

Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelői hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek	- követelés - gyakoroltatás segítségadás ellenőrzés ösztönzés	a tanulói közösség tevékenységének megszervezése közös célok kitűzése, elfogadtatása hagyományok kialakítása követelés ellenőrzés ösztönzés
Magatartási modellek bemutatása, közvetítése	elbeszélés tények és jelenségek bemutatása műalkotások bemutatása a nevelő személyes példamutatása	a nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében a követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből
Tudatosítás, meggyőződés kialakítása	magyarázat, beszélgetés a tanulók önálló elemző munkája	felvilágosítás a követendő magatartási mintákról vita

1.3.3. Differenciált tanulásszervezés

- Olyan szervezési megoldások előnyben részesítése, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését.
- Az oktatási folyamat alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit.
- A feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikák, alkalmazása nélkülözhetetlen a hátrányos helyzetű tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében.
- Sajátos tanulásszervezési megoldások alkalmazása nélkül nem valósíthatók meg a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelésének, oktatásának feladatai.
- Az információs és kommunikációs technika, a számítógép felhasználása gazdag lehetőséget nyújt a tanulók adaptív oktatását középpontba állító tanulásszervezés számára.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjainak legalább a kilencven százaléka a nyolcadik évfolyam végén:

- **minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek.**
- **rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek megfeleljen**
- **ismeri a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat.**

1.4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az általános iskolai nevelés alapozó jellegű, a családi és az óvodai nevelés eredményeire épül. A családdal való együttműködésre törekedve szervezi a gyermekek egészséges testi, lelki és szellemi fejlesztésének feltételrendszerét. Iskolánk nevelőtestülete által képviselt értékek azt a célt szolgálják, hogy a tanulók minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok közül három területet emeltünk ki, melyek fejlesztését feladatunknak tekintjük.

Az önismeret fejlesztéséhez kötődő célok és feladatok

1.4.1.Elvárásaink az önismeret fejlődésében:

- ismerjék fel adottságaikat, tehetségüket
- legyenek kitartóak, szorgalmasak, magabiztosak
- fejlődjön kritikai és önkritikai érzékük
- fejlődjön kötelességtudatuk
- legyen önfegyelmük

.1.4.2.Ennek érdekében pedagógiai feladataink:

- vizsgáljuk meg motiváltságait, akarati tulajdonságait, ez nemcsak osztályfőnöki, hanem szaktanári feladat is
- a tanuló igényszintjének meghatározása
- a sikerélmény erősítése dicsérettel
- a tanuló segítése kedvező tanulási tapasztalatok szerzésében
- az önbizalom egészséges fejlesztése
- pozitív viszony kialakítása a munkában

1.4.3. Módszerek a feladatok megvalósításához:

- személyes fejlődést segítő beszélgetés
- megfigyelés
- irodalmi és filmélményekhez köthető önismerettel kapcsolatos beszélgetések
- a tantárgyakban (pl. társadalomismeret) rejlő lehetőségek kiaknázása
- pozitív példaadás, mintanyújtás
- IKT eszközök használatának szélesítése
- projekt módszer

A tanulási tevékenységhez, az értelmi képességek fejlesztéséhez kötődő feladatok

1.4.4. Az 1-4. évfolyamon Elvárásaink a következők a szakaszváltás nem tantárgyi kritériumai terén:

- a spontaneitást az akarati irányítás váltsa fel
- rendelkezzenek a lényegkiemelés képességével
- jelenjenek meg motivációs rendszerének jelei
- a mozgásigénye és a játékossága megfelelő keretek között jelenjen meg A pedagógus feladatai ezen a téren:
- a pozitívumok kiemelésére irányuló értékelés
- útmutatás a hibák kijavítására

1.4.5. Az 5-8. évfolyamon

Elvárásaink a szakaszváltással kapcsolatban:

- jelenjen meg az önálló ismeretszerzés igénye
- jelenjenek meg a logikus gondolkodás jegyei
- képes legyen kreatív jellegű fejlesztésre
- jelenjen meg problémaérzékenysége
- sajátítsák el az önálló tanulás technikáját

A pedagógus tevékenysége ennek érdekében:

- a nevelői befolyás elsősorban a logikai készség, a gondolkodás fejlesztésére koncentrálódjon
- alapozza meg a biztos tantárgyi tudást
- ügyeljen a tanulók terhelhetőségére és segítse őket a megfelelő pályairány megkeresésében

A szocializációhoz kapcsolódó célok és feladatok a tanuló személyiségfejlesztésében

1.4.6. Elvárásaink a szocializáció terén:

- a szocializáció hangsúlyozottabbá válása
- sajátítsák el a kulturált magatartás alapnormáit, és aszerint viselkedjenek
- rendelkezzenek az empátia képességével
- alakuljon ki bennük a tudás becsülete, a munka tisztelete
- legyenek képesek konfliktusaik feloldására bátran, nyíltan, de nem sértően
- legyenek tekintettel mások érzéseire

1.4.7. A pedagógusok feladatai ennek érdekében:

- a család, az iskola, a környezet nevelői tényezőinek összehangolása
- pedagógiai tapintattal óvni őket a negatív magatartási mintáktól, értékrendszerektől
- segítse elő a közéleti magatartás képességeinek kialakítását
- a kommunikációs készség kialakítása és megfelelő technikák alkalmazása
- a nevelőtestület pedagógiai kultúrájának fejlesztése

Mindezeket összefoglalva azt szeretnénk elérni, hogy tanuló és tanár egyaránt jól érezze magát ebben az iskolában. Legyenek büszkék hagyományainkra, erősödjék bennük szűkebb és tágabb hazájuk iránti szeretet. Ha a tanulók úgy kerülnek ki iskolából, hogy ezen elvárásainknak nagy mértékben eleget tesznek, akkor elmondhatjuk, hogy munkánk gyümölcse beérett, mert a legnagyobb sikert könyvelhetjük el, mégpedig azt, hogy céljainkat meg tudtuk valósítani.

1.5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Pedagógiai munkánk egyik legfontosabb területe a közösségfejlesztés, hiszen ennek során, illetve ebben a közegben alakulnak, fejlődnek ki azok az alapvető emberi tulajdonságok, melyek nélkülözhetetlenek az egyén társadalmi beilleszkedéséhez, a normák, jogok, szabályok gyakorlásához. Közösségfejlesztés történhet tanórán, tanórán kívüli foglalkozásokon, diák-önkormányzati és szabadidős tevékenységek során.

1.5.1. Általános feladatok

- az egyéni és közösségi érdekek összehangolása
- a véleménynyilvánítás, érvelés, meggyőzés technikáinak elsajátíttatása
- a különféle kultúrák megismerése és elfogadása iránti igény felkeltése
- nyitottság kialakítása a hátrányos helyzetű rétegek ügye iránt

1.5.2. Tevékenységi formák

- egyéni tehetségek megismerése és bemutatása rendezvényeken
- külföldi partnerkapcsolatok kialakítása
- házi versenyek szervezése
- DÖK bevonása a szabadidős programok szervezésébe

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogainak gyakorlási rendje

A diákönkormányzat a közoktatási törvény rendelkezései szerint a következő jogokkal rendelkezik:

- a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt saját működési rendjének és munkaprogramjának meghatározásáról, tisztségviselőinek megválasztásáról
- önállóan dönt a működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról
- önállóan dönt egy tanítás nélküli munkanap programjainak megvalósításáról
- egyetértési jogot gyakorol az iskolai SZMSZ megalkotásakor és módosításakor, az ifjúsági célokra biztosított pénzösszegek felhasználásáról, a tanulói szociális juttatások meghatározásakor

- véleményezési, javaslattevő joggal rendelkezik az iskola működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben, úgymint: házirend összeállításában, a tanulók jutalmazásában és fegyelmi ügyekben, kulturális és iskolán kívüli programok szervezésében

1.6. Az osztályfőnöki munka lehetőségei

Az osztályfőnöki óráknak kiemelt szerepe van a közösségfejlesztésben, mert az ott feldolgozott témakörök, beszélgetések célirányosan formálják a közösséget:

- Formálják a tanulók személyiségfejlődését kedvezően befolyásoló, az osztály kohézióját erősítő közvéleményt.
- Fejlesztik a tanulók kollektivitását.
- Hozzájárulnak a társas kapcsolatok gazdagításához, a kommunikációs képességek kibontakozásához.
- Segítik feldolgozni és feloldani az iskolában és az iskolán kívül átélt konfliktusokat.
- Kialakítják az együvé tartozás és az egymásért való felelősség érzését.
- Bővítik a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére vonatkozó ismereteket.
-

Az osztályfőnöki munka tartalma, feladatai

Ma a gyerekeknek nincs tapasztalatuk az emberi közösség jó működéséről, nincs alkalmuk megismerni önmagukat – sodródnak s gyakran a virtuális világba, elsietett kapcsolatokba, esetleg drogba menekülnek, vagy az értelmetlen agresszióhoz folyamodnak.
Az osztályfőnöknek gyakran a szülői ház nevelési hiányait is pótolnia kell, de természetesen a szülőkkel való együttműködést keresve. Bár ez lehetetlen, mégis meg kell kísérelniük a családi nevelést is pótolni és/vagy korrigálni.
Az osztályfőnöki óráknak kiemelt szerepe van a közösségfejlesztésben, mert az ott feldolgozott témakörök, beszélgetések célirányosan formálják a közösséget:

- Ösztönzik a tanulókat az életkoruknak megfelelő közösségi-közéleti tevékenységre.
- Formálják a tanulók személyiségfejlődését kedvezően befolyásoló, az osztály kohézióját erősítő közvéleményt.
- Fejlesztik a tanulók kollektivitását.
- Hozzájárulnak a társas kapcsolatok gazdagításához, a kommunikációs képességek kibontakozásához.
- Segítik feldolgozni és feloldani az iskolában és az iskolán kívül átélt konfliktusokat.
- Hozzájárulnak a tanulók felkészítéséhez a harmonikus magánéletre.
- Kialakítják az együvé tartozás és az egymásért való felelősség érzését .
- Fejlesztik az új információs rendszerben való eligazodást.
- Bővítik a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére vonatkozó ismereteket.

Az osztályfőnöki óráknak döntő szerepe van abban is, hogy a gyermekben megszülessék a **hit** és a **tudás,** valamint a hit és az **élet szintézise.**
Az osztályfőnöknek tudomásul kell vennie, hogy a katolikus iskolában ez elsődlegesen az ő feladata, szoros együttműködésben a hitoktatóval, az egyházzal.
Ugyanakkor a katolikus iskola színvonalas oktató munka egy sajátos közegben, aminek **alapja a résztvevők személyes találkozása az evangélium Krisztusával,** amiből személyes öröm és hivatástudat fakad, s ebből következik az egyéni és közerkölcs.

Fejlesztési területek, feladatok:

- Az erkölcsi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Testi és lelki egészségre nevelés
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Kommunikáció – verbális és metakommunikáció
- Konfliktuskezelés – társas kapcsolatok
- Életvezetés – élet a családban és a társadalmi közösségben
- *Személyes világkép és világnézet*
- *Tudatos jellemformálás – erények szokássá válása*
- *Családi életre való képesség, a családi élet csapatmunka, összjátékra való képesség*
- *Tudatosan vállalt keresztény életvitel*
- *Az önmagáért és másokért vállalt felelősség*
- *Közösségépítés képessége*
- Értékorientált ízlés

Mindez természetesen az általános iskolás gyermekek életkorának megfelelő játékos feladatokkal, beszélgetésekkel és irodalmi illusztrációkkal, filmek megtekintésével és megbeszélésével, példaképek felkínálásával.

1.7. A személyiségfejlesztéssel és a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Megvalósításának színterei

1.7.1. Tanulói jogviszony

Az iskola pedagógiai programjának előírásai minden nevelőre, és minden olyan tanulóra vonatkozik, aki az iskolával tanulói jogviszonyban áll.

<u>A tanulói jogviszony létrejötte</u>

> Belépés az iskola induló évfolyamára
  - Az iskola első évfolyamára történő belépésnél a törvényi feltételek az iránymutatók: óvodai szakvélemény, születési anyakönyvi kivonat, szülői nyilatkozat,
  - A beiratkozás a törvényi előírásoknak megfelelően történik.

> Belépés az iskola bármely évfolyamára
  - Szülői kérésre a tanév folyamán bármikor van lehetőség arra, hogy

iskolánkba
beiratkozzanak tanulók.
- Szükség esetén különbözeti vizsgák.
- Ha olyan tanulót fogad az iskola, aki más tanterv, illetve program szerint halad, mód van az osztályozás alóli felmentésre, illetve követelmény a hiányzó anyagrész pótlása, majd különbözeti vizsga tétele.

> Továbbhaladás felsőbb évfolyamokba
- Évfolyamonként döntés a továbbhaladásról (félév, év végi osztályozó értekezleten)
- Előírt tanulmányi követelmények legalább elégséges minősítésű teljesítése.
- Megengedett mértéknél kevesebb hiányzás.

. A tanulói jogviszony megszűnése a tanulmányok befejezése előtt

- Ha a tanulót egy másik iskola átvette, az átvétel napján.
- Kilépés 6, illetve 8 évfolyamos gimnáziumba, a tanévzáró napján.
- Áthelyezés egy másik iskolába magatartási zavar esetén, az átvétel napján.

1.7.2. Tanítási órák

Kötelező tanórai foglalkozások

Intézményünk 8 évfolyamos alapfokú iskolaként működik. A tantárgyak oktatása osztálykeretek között valósul meg.

Az osztályba sorolás elvei
- egészségügyi, szellemi alkalmasság
- milyen szinten (emelt vagy kéttannyelvű) idegen nyelvet szeretné tanulni (szülői igény)
- melyik tanítót szeretné (szülői igény)

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk.
- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják, kooperatív módszerek alkalmazása.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.

Választható tanórai foglalkozások

> **Emelt szintű oktatás**: meghatározott tantárgy ismeretanyagának a helyi tanterv szerinti magasabb követelményekkel történő oktatása, a Nemzeti Alaptantervben meghatározott órakeret felhasználásával. A választható órák egy része az emelt szintű oktatást szolgálja az idegen nyelv esetében.

A csoportbontás szempontjai

A nyelvtanításban a csoportbontás primer követelmény. Az ideális létszám 12-15 fő, de 18-20 főig még nagyobb veszteség nélkül megoldható. 20 fő felett nem hatékony a nyelvtanítás, mind a jól haladók, mind a lemaradók vesztesei a bontás hiányának.

A csoportok kialakításánál figyelembe vehető szempontok

- órarendi lehetőségek
- homogén (azonos képességű tanulók) csoportok kialakítását célzó válogatás
- azonos létszámú csoportok kialakítását célzó válogatás
- osztálynévsor felezése

A csoportok kialakításánál alkalmazható eljárások

- objektív szintfelmérők íratása
- szaktanári mérlegelés
- nevelőtestületi határozat

Csoportbontás a tanítási órán

Az idegen nyelv tanításában leghatékonyabb a páros munkaforma, a megszokott állandó párok helyett változó partnerekkel. A pármunka első fázisa során tetszőleges párok alakulhatnak, többnyire az egymás mellett ülőkből. Szóbeli kommunikációs feladat esetén különösen szerencsés, mert bátrabbam mernek megszólalni a tanulók. A munka újabb és újabb fázisaiban mindenkinek mindenkivel, kevésbé kedvelt osztálytársakkal is dolgoznia kell. Ugyanazt a beszédtémát egyre magabiztosabban közelítik meg, és tőlük gyengébb társakkal is tudnak dolgozni, kisegíthetik őket. Írásbeli kommunikáció és nyelvtani feladatok esetében a páros munka mellett 3-4 fős csoportok kialakítása is lehetséges, de a beadandó munkát célszerű mindenkivel önállóan készíttetni.

- 1. évfolyamtól idegen nyelv emelt szintű oktatása, angol,
  <u>A csoportba kerülés szempontjai</u>: - azonos évfolyam tanulói lehetnek egy csoportban
  - önkéntes jelentkezés
  - csoportbontás esetén a tanulói képességek a meghatározók

- magyar-angol két tanítási nyelvű oktatás
  Az oktatás a helyi tanterv fejezetben meghatározott tantárgyi rendszerben és óraszámok keretei között folyik.

  A tanulók az angol, mint idegen nyelv tanulása mellett évfolyamonként három tantárgyat célnyelven, angolul tanulnak. A célnyelv és a célnyelvű órák aránya a tanulók kötelező óraszámának 35-50%-a lehet.

  <u>A csoportba kerülés feltétele</u>:

  beiratkozáskor a szülő kérése

  nevelési tanácsadó véleménye, mely kizárja a tanulási zavart

  a jelentkező tanulók biztosan el kell, hogy sajátítsák az 1. és 2. éves tananyagot, és a 3. évfolyam anyagát, melynek végén méréssel számot ad tudásáról

  a szülő kérésére, de az osztálytanító és a szaktanár véleményét figyelembe véve döntünk arról, hogy ki kerül a csoportba.

> **A választható órák további lehetőségei**

- Az iskola igazgatója minden tanév áprilisában az osztályfőnökök közreműködésével szülői értekezleten, illetve osztályfőnöki órákon értesíti a szülőket a következő tanévben választható tantárgyakról, és az azt tanító nevelőkről.
- Kiskorú tanuló esetén a szülő, tizennegyedik életévét betöltő tanuló a szülővel közösen minden év május 20-ig írásban adhatja le a tantárgyválasztással kapcsolatos döntését az osztályfőnöknek, amelyet az adott tanév megkezdéséig írásban módosíthat az igazgató engedélyével.
- Az iskolába újonnan beiratkozó tanuló, illetve szülő a beiratkozáskor írásban adhatja le a tantárgyválasztással kapcsolatos döntését az iskola igazgatójának.

> ***A mindennapi testedzés formái, a sportkör és az iskola vezetése közötti kapcsolattartás formái és rendje***

Az intézmény mindennapos testnevelési programja a helyi lehetőségekből kiinduló, reális, fenntartható célkitűzés, mivel a program iskolánk minden tanulójának egész éven át lehetőséget ad a rendszeres mozgásra.

A mindennapos testnevelésben lehetőség van arra, hogy a tanuláshoz szükséges tulajdonságokat megerősítsük: legyen erős, kitartó, becsületes és szorgalmas, ne legyen fáradékony, bírja a tanulással járó idegi és fizikai terhelést.

A gyerekek minél szélesebb körben ismerkedjenek meg – lehetőségeinknek megfelelően - a legkülönbözőbb szabadidősportok alapjaival, hogy kiválaszthassák a számukra megfelelő sportot, amelyeket később folytatva javulhat életminőségük, testi-lelki egészségük, fenntartva természetesen a „klasszikus”, a tantervben is szereplő mozgásformák elsődlegességét.

A játéknál jobb nevelő nem létezik, mert része a vereség és a győzelem, feltétele a szabályok betartása, és ami a legfontosabb, része a siker is.

Az iskola a mindennapi testedzést a tanórai foglalkozások mellett a diáksportkörök működésének támogatásával biztosítja.

Az iskola biztosítja továbbá, hogy az udvar, a tornaterem - testnevelő tanár felügyelete mellett - a tanulók rendelkezésére álljon - a testnevelő tanárok által összeállított program szerint.

Az iskolai sportkör szakmai programja az iskola munkatervének részét képezi.

Az iskola igazgatója és a sportköri vezetők évente értékelik a mindennapi testedzés és sportolás megvalósulásainak feltételeit, a tanulók részvételét és közösen állapodnak meg a teendőkben.

Az iskola és a sportköri vezetők kapcsolata a mindennapi munkában közvetlen.

1.7.3.A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

Az általános fizikai teherbíró képesség mérésének fő célja

Az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, egészségmegőrző szerepének népszerűsítése és tudatosítása az iskoláskorú fiatalok körében.

Az általános fizikai teherbíró-képesség egységes mérése, értékelése és minősítése.

Év elején és év végén a tanulók felmérése NETFITT rendszerrel.
Az elért teljesítmények pontértékei alapján értékelés és minősítés elvégzése.

Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése fittségi kategóriák szerint:

- igen gyenge	0 – 20,5 pontig
- gyenge	21 – 40,5
- kifogásolható	41 – 60,5
- közepes	61 – 80,5
- jó	81- 100,5
- kiváló	101- 120,5
- extra	121- 140,0

Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése százalékban kifejezve:

10 %	- 0 - 14	pontig
20 %	- 14,5 - 28	
30 %	- 28,5 - 42	
40 %	- 42,5 - 56	
50 %	- 56,5 - 70	
60 %	- 70,5 - 84	
70 %	- 84,5 - 98	
80 %	- 98,5 - 112	
90 %	- 112,5 - 126	
100 %	- 126,5 - 140	

A tanulók képességeinek figyelembevételével differenciált terheléssel, szükség esetén felzárkóztató program biztosításával hozzájuttatni a tanulókat az egészséghez szükséges szint eléréséhez.

Állóképességi, erőfejlesztő, gyorsasági gyakorlatok, ügyesség feladatok a koordinációs képességek és kondicionális képességek javítására (gazdaságos mozgás).

Az oktatásban eltöltött évek alatt a rendszeres testedzés egészségmegtartó, egészségjavító szerepének tudatosítása.

1.7.4. Tanórán kívüli foglalkozások

1.7.4.1. Napközi és tanulószoba

- Az egésznapos iskola és a tanulószobai foglakozásra történő felvétel a szülő kérésére történik.
- Tanulószobába tanévenként előre minden év májusában. Indokolt esetben év közben is kérheti a szülő gyermeke napközi otthonos elhelyezését.
- A szülő kérésére tanulószobából kimaradni év közben csak az igazgató hozzájárulásával lehet.
- Az iskola tanulószobára minden hátrányos helyzetű, valamint felügyeletre szoruló tanulót felvesz.
- A tanulószoba a délelőtti tanítási órák végeztével - az adott csoportba járó

tanulók órarendjéhez igazodva - kezdődnek és délután 16:00 óráig tartanak. Szülői igény esetén a napköziben a tanulók számára 16:00 óra és 17:00 óra között az iskola felügyeletet biztosít.

1.7.4.2. Egyéni foglalkozások

A Kt. 52.§ (11) bekezdése értelmében a tanulók részére egyéni foglalkozásokat szervezünk:

- a Nevelési Tanácsadó, illetve a szakszolgálat javaslata alapján a rászoruló tanulók részére a törvény által megállapított órakeret terhére,

1.7.4.3.Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások.

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

- Az 1-4. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére felzárkóztató órát szervezünk.
- A 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére a gyenge eredményt elérő tanulók részére felzárkóztató, a jó eredményt elérő tanulók részére képesség fejlesztő órákat tartunk.
- További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

1.7.4.4. Képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés.

Az iskola - amennyiben a feltételek adottak a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló miniszteri rendeletben szereplő előírásoknak - képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést szervez.

- A képesség-kibontakoztató felkészítésen a tanulók egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, a fejlődésének elősegítése, a többi tanulóhoz történő felzárkóztatása, tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése, tehetségének kibontakoztatása folyik. A képesség-kibontakoztató felkészítésben a tanuló a szülő írásban adott - a személyes adatai kezeléséhez való hozzájárulást is tartalmazó - egyetértő nyilatkozata alapján akkor vehet részt, ha:
  - a törvényes felügyeletet gyakorló szülő tanulmányait legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán fejezte be,
  - valamint a gyermek után a szülő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.

1.7.4.5. Szabadidős tevékenység

> **Iskolai sportkör**

- Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

> **Szakkörök**

- A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

> **Versenyek, vetélkedő, bemutatók**

- A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük.
- A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

> **Tanulmányi kirándulások.**

- Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számra évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek.
- A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

- Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások.
- Az e foglalkozásokon való részvétel - ha az költségekkel is jár - önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

> **Iskolai könyvtár**

- A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

> **Diákönkormányzat.**

- A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik.
- Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák- önkormányzati vezetőség irányítja.

A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti.
A diákönkormányzat általános feladatai:
- Olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak.
- A kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése.
- A régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése.
- Olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség.
- A közösség iránti felelősségérzet (felelősségtudat) kialakítása, fejlesztése.
- A közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre késztető tevékenységek szervezése.
- Olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.

A tanulóközösség megbízása alapján a jogszabályban meghatározott esetekben gyakorolja az egyetértési, javaslattételi és véleményezési jogokat.

Döntési jogok
Egyetértési jogok
Véleményezési jogok

A DÖK véleményét ki kell kérni:

- A tanulók nagyobb közösségét érintő kérdések meghozatalánál
- A tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához.

- A tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez.
- Az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához.
- A tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásához.
- A könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához.

.

1.7.5. A számonkérés követelményei és formái

A tanuló teljesítménye ellenőrzésének, értékelésének, minősítésének módja, formája, területei:

- A számonkérés követelményei és formái 1-8 évfolyamig a tantárgyi tantervekben találhatóak.
- Felső tagozaton a modul tantárgyakat érdemjeggyel értékeljük (kivétel a tánc és dráma).

Az Osztályfőnöki foglalkozás fejlesztési követelményeinek való megfelelést 5-8. évfolyamon nem értékeljük és nem minősítjük.

- 1-8. évfolyamon a tanuló magatartását és szorgalmát havi egy érdemjeggyel értékeljük, félévkor, és év végén osztályozzuk.
- 5-8. évfolyamon a jelen fejezetben másként nem szabályozott tantárgyakból nyújtott teljesítményt érdemjegyekkel értékeljük. Ezekből a tantárgyakból átlagban havi egy érdemjegynek kell születnie, hogy az osztályzat biztonsággal megállapítható legyen.
- A tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését a helyi tantervben meghatározott követelmények szerint ítéljük meg.
- Az egyes tantárgyak tantervi követelményeit világosan meg kell fogalmazni, a tanuló tudomására kell hozni.
  Az egyes tantárgyak egységes iskolai követelményrendszerét minden tanár köteles betartani.
- A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítményt (% és pontszám) érdemjegyekre váltjuk át, a helyi tanterv tantárgyi követelményeiben meghatározottak szerint.
- A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt a tárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön, tájékoztató füzeten keresztül. A bejegyzéseket az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírására felhívja a szaktanár figyelmét.

Az osztályozás módja:

- Jelest kaphat, aki a szaktantárgyak helyi tantervi követelményeiben foglaltakat maradéktalanul teljesíti.
- Elégségest kaphat, aki a szaktantárgy helyi tantervi követelményeinek minimumát teljesíti.

1.7.6. A tanulók ellenőrzése és értékelésének elvei

Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján mérjük és ellenőrizzük.
Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

A tanulók tudásának ellenőrzése <u>írásban</u>

- felmérők szummatív (tanév eleje, vége),
- témazárók
- szintmérések (idegen nyelvből negyedévente),
- tantárgyi feladatlapok (kisebb résztéma),
- tantárgytesztek (belső mérések, külső mérések),

- összefüggő írásbeli feleletek (esszé, project),
- munkafüzet feladatlapjai,
- röpdolgozatok (10-15 perc, lényegre irányuló fogalom, definíció, szabály stb.),
- kísérletekkel, magyarázatokkal egybekötött írásbeli munka,
- rajzok, agyagmunkák, tablók, gyűjtemények stb. készítése.

A tanulók tudásának ellenőrzése szóban

- összefüggő felelet (konkrét, megadott téma),
- feleletek (sok apró kérdés, célzott),
- egyéni és csoportos beszélgetések (céltudatos tanári irányítás),
- kiselőadás (előzetes felkészülés alapján),
- kísérletekkel, magyarázatokkal egybekötött felelet.

Az elméleti tantárgyak ellenőrzése

- A tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizzük.

Az értékelés célja

- Az önértékelés képességének kialakítása,
- Motiváció,
- A teljesítményszint és tudásszint jelzése,
- Jelezi a pedagógus számára a tanuló fejlődését, fejleszthetőségét,
- Tájékoztatja a szülőt, gyermeke hogyan teljesítette a követelményeket.

Az értékelés legyen

- Sokszínű, serkentő, ösztönző hatású,
- Folyamatos, rendszeres, minden tevékenységre kiterjedő,
- Tárgyilagos, objektív, a tanuló személyiségét fejlesztő, segítő szándékú,
- Következetes, szakszerű és felelősségteljes,
- Céljai és követelményei mindenki számára legyenek előre ismertek.

1.7.7. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése, az iskola mérési rendszere

Alapkoncepciónk:

Az objektív, igazságos értékelés nevelő hatású, a tanulók személyiségének fejlesztését kell szolgálnia a nevelés-oktatás teljes folyamatában.

Célunk a kialakított mérési értékelési rendszerben felmérni, hogy az iskola tanulói az adott évfolyamon, illetve a meghatározott mérési szakaszban hogyan tettek eleget iskolánk kerettantervhez igazított helyi tantervében előírt követelményeknek.
Kiemelten hangsúlyozzuk a diagnosztikus és a fejlesztő értékelés szerepét és jelentőségét. Meggyőződésünk, hogy a tanulók akkor motiváltabban tanulnak, ha teljesítményük értékelésekor nagyon jól ismerjük a kiinduló állapotot, és ennek függvényében tervezzük meg a folyamatos fejlesztést.
Eredményes nevelő-oktató munkánk egyik alapvető feltétele, hogy az értékelési rendszer iskolai szinten is egységes legyen, és azt valamennyien céltudatosan egységesen alkalmazzuk.
Az értékelés csak akkor érheti el a fentiekben vázolt célkitűzéseinket, ha az:

- sokoldalú,
- objektív,
- ismeretekre és azok alkalmazására, tevékenységre irányul,
- igazodik a fejlesztési követelményekhez, belépő tevékenységformákhoz, továbbhaladási feltételekhez évfolyamonként, fejlesztési szakaszonként,
- változatos (szóbeli, írásbeli, szöveges, osztályzattal történő)
- rendszeres.

Az értékelésnél általában törekszünk:

- a pozitív teljesítmény – motiváció elérésére,
- az optimális értékelési rendszer kialakítására,
- készségtárgyaknál az elméleti és a gyakorlati ismeretek összhangjára.

Mérési, értékelési rendszerünk alapelvei

- A pedagógusoknak folyamatosan és rendszeresen össze kell vetniük a tanulók fejlődéséről kapott adatokat a tanulók fejlődése iránt támasztott követelményekkel.
- Az ellenőrzés, értékelés nem szorítkozhat csupán az ismeretek, készségek értékelésére, folyamatosan kell értékelnünk a tanulók képességeinek, egész személyiségének fejlődését.
- A folyamatos nevelői megfigyeléseknél alkalmazzuk a fejlesztő, egyénre szóló szöveges értékelést szóban és írásban.
- Ne csak a tanulók mechanikus emlékezetét vizsgáljuk, hanem fejlesszük okkereső, problémamegoldó gondolkodásukat is.
- Az ellenőrzés, értékelés nem lehet fegyelmezés, retorzió eszköze.
- Az ellenőrzéshez megfelelő légkört kell teremteni.

Mérési, értékelési rendszerünk szempontjai

- Alapja a tanulók folyamatos megfigyelése.
- Követelményeknek megfelelően az adott évfolyamra, adott időszakra tudja-e megszerzett ismereteit alkalmazni? Alkalmazóképes tudás feladatmegoldásokban.
- Ismeri-e, érti-e az alkalmazáshoz szükséges legfontosabb fogalmakat, tényeket?
- Tükröződik-e logikus gondolkodás teljesítményében?
- Milyen az önálló ismeretszerzésének szintje?
- Mennyire egyenletes a tanuló teljesítménye?
- Mennyire igényes az elvégzett munkával kapcsolatban?

Az értékelésnek – bármelyik a továbbiakban ismertetett formáját alkalmazzuk – minden esetben tükröznie kell a követelmény és a teljesítés viszonyát. Kialakításánál domináljon a motiváló szándék, az objektivitás.

1-4. évfolyam

Az 1. évfolyamon és a 2. év első félévéig szöveges értékeléssel minősítünk.
A követelményeknek megfelelően történjen az értékelés, de az messzemenően fejezze ki és segítse a gyermeki személyiség eltérő ütemben való fejlődését.
A 2. év félévétől - érdemjegyekkel – (1-5 fokozatú skála) – történik a tanulók tudásának mérése, értékelése.

5-8. évfolyam

Minden teljesítményt érdemjeggyel értékelünk – (ötfokozatú skála, - (1-5) – a tanév folyamán. A modul tárgyak értékelésénél is, kivétel a tánc és dráma!

Az értékelés rendszeressége

1. év és -2. év első félévében

A szöveges értékelés rendszeressége:

félévkor
tanév végén

Ebben az értékelési időszakban az alábbi értékelési tartalom jelentkezik dominánsan:

a legutóbbi értékelés óta mutatott pozitív vagy negatív fejlődés,
személyiségjegyek fejlődése pozitív, vagy negatív értelemben
javaslatok, tennivalók a jövőre (rövid távra vonatkozóan rövid, tömör lényegre mutató megfogalmazásokkal.)

A 2. év második félévétől

félévi

év végén osztályzatot kapnak a tanulók.

Az 5-8. évfolyamokon minden teljesítményt érdemjeggyel (1-5) értékelünk tanév közben. Félévkor, és tanév végén osztályozzuk a tanulók teljesítményét.

Érdemjegyek száma havonta:

heti 1 órás tárgynál legalább 1 jegy
heti 2 órás tárgynál 1-2 jegy
heti 3 órás tárgynál legalább 2-3 jegy
heti 4, vagy ennél több órás tárgy esetében legalább 2-3 jegy

A belépő új tantárgyaknál az első hónapban nem kötelező érdemjegy adása.

Az előzőekben ismertetett értékelési formák mellett más módok és eszközök is alkalmazhatók adott időegység (naponta, hetente,...) alkalmával.
Ez történhet piros ponttal, csillaggal, jelek, szimbólumok alkalmazásával.
A konkrét teljesítményekhez kötődő, alternatív megoldások bármely területen és fejlesztési szakaszban alkalmazhatók.
Érdemjeggyé vagy szöveges értékeléssé történő átszámítások azonban mindenkor a nevelőtestület egyeztetésével – elsődlegesen az adott szakmai munkaközösség – döntésével valósulhat meg.

A szöveges értékelés formái – tantárgyi összegzések

a./ Szöveges értékelés, a minősítések fokozatai:
Minősítés: Kiválóan megfelelt
Jól megfelelt
Megfelelt
Gyenge, felzárkóztatás szükséges.
Külön jelezzük a dicséretet, vagy a gyenge tanulmányi előmenetelt.

b)Az értékelés tantárgyi elvei:

- A tanuló továbbhaladásához minden területen a minimális követelményt teljesíteni kell.
- A tantárgyi értékelés tükrözze a helyi tantervben megfogalmazott követelmények és a teljesítés viszonyát, a fejlődésben elért eredményt.
- Tárja fel az elmaradás és a hibák okait.
- Hangsúlyozza a pozitívumokat.
- Legyen folyamatos, segítse elő a rendszeres megerősítést.
- Törekedjen mindenkor valamennyi tantárgy tekintetében objektivitásra, méltányosságra.
- A tantárgyi órákon a tanulók teljesítményét szövegesen vagy osztályzattal értékeljük.

c) A szöveges értékelés területei:

- kitartó szorgalom az adott tantárgy tekintetében, vagy annak hiánya,
- kiemelkedően jó, vagy visszaeső tanulmányi teljesítmény,
- feladattudat, figyelmes munkavégzés az órán,
- órai munkák, órai aktivitás,
- íráskép, füzetvezetés

d) Érdemjeggyel történő értékelés:

- témazáró dolgozatok
- írásbeli, szóbeli feleletek
- kiemelkedő órai munka
- memoriterek

A magatartás és szorgalom értékelése

Cél: Az iskolai élet szabályait betartó viselkedési értékrend meggyőződéssé váljon

Eljárásrend: A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelését az osztályfőnökök havonta végzik. Az osztályfőnökök a szaktanárokkal és a napközis nevelőkkel közösen alakítják ki az érdemjegyet. Félévkor és évvégén osztályzattal minősíti a konferencia, amelyre javaslatot az osztályfőnök tesz.

Magatartás példás (5)
Viselkedése, közösségi magatartása példamutató, rendszeresen részt vesz az iskolamiséken. Megbecsüli és vigyázza az iskola környezetét.
Jó (4) Ha az előbb felsorolt értékek kis hiányossággal valósulnak meg.

Változó (3) Ha a fenti értékek nem valósulnak meg, magatartása problémás.

Rossz (2) Sorozatosan megszegi a házirendet. Viselkedésével akadályozza társait a tanulásban.

A szorgalom értékelésének figyelembe vesszük a tanulásban elért eredményeit
Feladatunk azoknak a készségeknek és képességeknek a kialakítása, amelyek segítségével a tanulás örömtelivé válik.

Szorgalom példás (5) A tanuláshoz való hozzáállása, aktivitása munkafegyelme példamutató.

Jó (4) többnyire képességeinek megfelelően tanul, kis hiányok előfordulhatnak, a felszerelésben, órai aktivitásban.

Változó (3) Munkafegyelme kifogásolható, teljesítménye hullámzó.

Hanyag (2) Ha még a minimumot sem teljesítette, a jobb tanulmánya érdekében semmit sem tesz.

A jutalmazás fokozatai:

Szaktanári dicséret
Osztályfőnöki és napközi vezetői dicséret
Igazgatói dicséret
Nevelőtestületi dicséret

A fegyelmezés fokozatai:

Szaktanári figyelmeztetés (3 után következő fokozat)
Osztályfőnöki figyelmeztetés (3 után következő fokozat)
Osztályfőnöki intés
Osztályfőnöki megrovás
Igazgatói figyelmeztetés
Igazgatói intés
Igazgatói megrovás
Tantestületi figyelmeztetés
Tantestületi intés
Tantestületi megrovás
Fegyelmi eljárás

A fegyelmi fokozatok átléphetők a viselkedés súlyosságától függően.

2. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

Alapelvünk: a gyermek nevelhetősége.

Céljaink, feladataink:

- tanulási nehézségek enyhítése,
- a tanulók személyiségének megismerése,
a tanulási nehézség, sikertelenség okának megkeresése, feltárása szülői együttműködéssel.

2.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
b) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
c) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

a) Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló

Sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása

Olyan gyerekek képzését tudjuk vállalni, akik a szakértő és rehabilitációs bizottság véleménye alapján integráltan oktathatók.

- Az a fontos számunkra, hogy az integrált nevelés morális elvei megvalósuljanak, azaz a nem sérült tanulók megismerjék és elfogadják sérült társaikat. Azt tartjuk szerencsésnek, hogyha egy osztályközösség már eleve így indul az iskolai életbe.
- Az oktatás hatékonysága érdekében gyógypedagógus alkalmazása mindenképpen szükséges. Kevés létszámú integrált gyermek esetén azonban ezt utazó vagy óraadó gyógypedagógussal lehet megoldani.
- A gyógypedagógus feladata a megfelelő tankönyv kiválasztása, a képzés folyamán felmerülő dokumentumok vezetése (fejlesztési napló), az integrált gyermekkel való foglalkozás olyan szinten, hogy a sérült tanuló, illetve az osztályközösség ne érezze a tanulók közötti különbséget.
- Egy osztályba legfeljebb két integrált gyereket tartunk érdemesnek elhelyezni, hiszen ilyen létszám mellett biztosítható az oktatás színvonala.

A fejlesztés lépései

- Minden évfolyamon a gyermekek megismerése
  - A leendő elsős gyermekek megismerése óvodai környezetben.
  - Évfolyamonként (2-8. oszt.) az osztályban tanító pedagógusok év eleji közös tapasztalatcseréje által.
  - A tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon.
  - Fogadóórákon: a szülőkkel való nyílt beszélgetések útján.
  - A hagyományostól eltérő szülői értekezletek szervezésével.
- A tudásszint felmérése és esetenként kiegészítő vizsgálatok elvégzése
- A fejlesztési terv kidolgozása és alkalmazása
  - A kudarc okainak a felderítését követően a tanulságok hasznosítása az önnevelésben (egészséges önbizalom, ambíció, céltudatosság).

- A tanulás tanítása, tanulási szokások, módok, technikák elsajátíttatása.
- Egyénre szabott értékelés
- Egyéni és csoportos felzárkóztatás

Eszközök, módszerek

- Fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok egyéni és kiscsoportos fejlesztő tevékenysége
- Beszédfejlesztés, logopédiai foglalkozások
- Csoportra és egyénre szabott fejlesztő program kidolgozása és alkalmazása a tantárgyak tanmenetébe építve
- Osztályon belüli differenciálás
- A csoportos, páros és egyéni munkaformák előtérbe állítása
- Tanulópárok kialakítása (jobb képességű - nehezebben haladó), egymás segítése
- Az állandó pozitív megerősítés (jutalmazás) szerepe
- Felzárkóztatás korrepetáláson (speciális feladatok, fejlesztő eszközök, játékok, számítógép segítségével)

b) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló

- **Tünetek, tünetcsoportok megállapítása**
  - Agresszív (a környezet felé forduló magatartászavar: rendbontás, nyugtalanság, hazudozás, bántalmazás, stb.)
  - A szociális fejlődés zavarai (kapcsolatteremtés, alkalmazkodás, beilleszkedési problémái)
  - Regresszív (önmagára vonatkoztatva: visszahúzódó, passzív, szorongó, félénk, érzékeny, autoagresszív)
  - Szorongások, félelmek, önértékelési zavarok, tic
  - A kognitív, motoros, figyelmi funkciók zavarai, teljesítményromlás, észlelési elégtelenség.
- **A magatartási rendellenesség okainak feltárása**
  - Környezeti (családi, iskolai okok)
  - Organikus (idegrendszeri: szakember segítségének igénybevétele)
  - A lefolyás dinamikájának vizsgálata:
  - Akut (azonnali, közvetlen segítséget igényel)
  - Krónikus (hosszabb távú célokhoz feladatok kijelölése, azok rendszeres értékelése, újabb célok, feladatok kitűzése)

2.2. Céljaink, feladataink:

- tanulási nehézségek enyhítése,
- a tanulók személyiségének megismerése,
a tanulási nehézség, sikertelenség okának megkeresése, feltárása szülői együttműködéssel.

2.3. Eszközeink, módszereink a megvalósítás érdekében:

- egyéni program kidolgozása
- felzárkóztatás
- logopédiai, pszichológiai foglalkozások (Nevelési Tanácsadó szakemberei)
- magatartási zavarok enyhítése
- elsődleges teendő a prevenció

- a gyerekek életkörülményeiben lévő veszélyek, fejlődésükben tapasztalható rendellenességek időben történő feltárása
- egyénre szabott nevelőprogramok kidolgozása, fejlett szociális és kommunikatív képesség kialakítása
- szociális kompetenciák tanulása, gyakorlása
- a tanuló sikerélményhez juttatása
- korszerű módszerek alkalmazása (differenciált tanulásszervezés, kooperatív technikák alkalmazása, projekt-módszer elterjesztése, tevékenységközpontú pedagógiák)
- pozitív iskolaélmény és iskolakép kialakítása a tanulók, illetve a tanulói háttér (szülők, kortárscsoport, lakóhelyi környezet) bevonásával
- az iskola fontos feladata a hiteles és őszinte kommunikáció és a következetes nevelés (egyéni bánásmód)
- a tanulók ismerjék meg az emberi viselkedés alapvető személyiség és szociálpszichológiai törvényszerűségeit
- a pozitív magatartási formák kialakítása, gyakoroltatása
- a tanulókban is fejlődnie kell az empátiás és metakommunikációs képességeknek
- erősítsük a pontos, előítélet mentes személyészlelést, a tolerancia képességét
- diákjaink váljanak képessé a konfliktushelyzetek kezelésére, megoldására
- legyenek képesek az egyéni és a közösségi értékrend meghatározására

2.4. A kijelölt feladatok megvalósulásának színtere:

- osztályfőnöki órák
- szaktárgyi órák
- közösségi programok osztály, illetve iskolai keretek között
- szülői értekezlet, fogadóóra, családlátogatás

A pedagógusokkal kapcsolatos elvárásaink:

- az osztályfőnökök kísérjék figyelemmel ezeknek a tanulóknak az iskolai előmenetelét, kortárskapcsolatait
- szoros kapcsolattartás az ifjúságvédelmi felelőssel, szülőkkel, iskolavezetéssel
- a megfelelő intézmények megkeresése segítségkérés céljából, ezekkel való kapcsolattartás

3. TEHETSÉGONDOZÁS

Tanulóink egy része kimagasló eredményekre képes, intellektuális és nem intellektuális tevékenységekben. Ők a kiemelkedő képességűek, potenciális tehetségek.

A tehetség meghatározása egyben ki is jelöli feladatainkat: *...a tehetségen azt a velünk született, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos területén az átlagosat messze meghaladó teljesítményeket tud létrehozni."*

3.1. Feladataink a tehetséggondozás területén

3.1.1 A tehetség felismerése

> A tehetség felismerésére különböző pedagógiai helyzeteket kell teremtenünk. Figyelünk azokra a tanítványokra, akik szüntelen kíváncsiak, kitartóak, nagyfokú a szorgalmuk, "megszállottak", a beszélt nyelvet magas szinten használják, kiemelkedő érvelési képességűek, gyors gondolkodásúak, erős a képzelőerejük, gyakran kérdeznek, szenvedélyesen érdeklődnek egy vagy több tantárgy iránt, eredeti javaslataik vannak,

ugyanakkor a rutinmunkában csekély az érdeklődésük.

Ne csak az elméleti tantárgyak követelményeit kiválóan teljesítők között keressük a tehetséges tanulókat!

> Oktatásunk tevékenységközpontú legyen, hisz a képesség a tevékenykedtetés során fejlődik.

> Minél többfajta foglalkozást biztosítsunk, hogy többfajta képességük fejlődjön, ugyanis ezzel lehet a tehetséges tanulók számát sokszorozni.

> Korán, az iskoláskor kezdő szakaszán kezdjük a képességfejlesztést, mert így jobb eredményt érünk el. A zenei és a matematikai kiemelkedő képesség már ekkor megmutatkozik.

> A tehetség sokféle, ezért a tehetséggondozás, a tanuló képességeinek, érdeklődésének, adottságainak leginkább megfelelő nevelés, oktatás az egész nevelőtestületünk feladata.

> A választott tanterv, a tárgyi és személyi feltétel befolyásolja a jó adottságok kibontakoztatását.

> Heterogén összetételű osztályainkban a differenciált oktatás, az egyénre méretezett tudásanyag elsajátítása biztosítja a kiemelkedő képességűek optimális foglalkoztatását és fejlesztését.

3.1.2. A tehetségfejlesztés színterei

> a kötelező órák, választható órák

> a szakkörök

> az énekkar

> az iskolai sportkör

> osztálykirándulások, amennyiben a szülők vállalják annak költségeit

> házi versenyek, bajnokságok, tanulmányi és akadályversenyek

3.2. Eszközeink, módszereink a megvalósítás érdekében:

- egyéni program kidolgozása
- felzárkóztatás
- logopédiai, pszichológiai foglalkozások (Nevelési Tanácsadó szakemberei)
- magatartási zavarok enyhítése
- elsődleges teendő a prevenció
- egyénre szabott nevelőprogramok kidolgozása, fejlett szociális és kommunikatív képesség kialakítása
- szociális kompetenciák tanulása, gyakorlása
- a tanuló sikerélményhez juttatása
- pozitív iskolaélmény és iskolakép kialakítása a tanulók, illetve a tanulói háttér (szülők, kortárscsoport, lakóhelyi környezet) bevonásával
- a tanulók ismerjék meg az emberi viselkedés alapvető személyiség és szociálpszichológiai törvényszerűségeit
- a pozitív magatartási formák kialakítása, gyakoroltatása
- a tanulókban is fejlődnie kell az empátiás és metakommunikációs képességeknek
- diákjaink váljanak képessé a konfliktushelyzetek kezelésére, megoldására
- a keresztény értékek elsajátítása

3.3. A kijelölt feladatok megvalósulásának színtere:

- osztályfőnöki órák
- szaktárgyi órák
- hittanórák
- közösségi programok osztály, illetve iskolai keretek között
- szülői értekezlet, fogadóóra, családlátogatás

3.3.1.A pedagógusokkal kapcsolatos elvárásaink

- az osztályfőnökök kísérjék figyelemmel ezeknek a tanulóknak az iskolai előmenetelét,
- szoros kapcsolattartás az ifjúságvédelmi felelőssel, szülőkkel, iskolavezetéssel
- a megfelelő intézmények megkeresése segítségkérés céljából, ezekkel való kapcsolattartás

4. AZ ISKOLA GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGE

4.1. A hátrányos helyzet meghatározása

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.

Kialakulásához vezető tényezők: alacsony jövedelmi, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje.
Következménye lehet a tanuló esélyegyenlőtlensége.
Segítséget jelent rövidebb-hosszabb ideig tartó támogatásuk, anyagi segélyezésük, lehetőség szerinti társadalmi integrációjuk. Amennyiben a hátrányok halmozódnak, és a család nem tud kiemelkedni helyzetéből, a gyermek halmozottan hátrányos helyzetűvé válik, ami gyakran veszélyeztetettséghez vezet.
Veszélyeztetettség olyan—magatartás vagy mulasztás következtében kialakult—állapot, amely a gyermek érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.
Kialakulásához vezető tényezők: a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény).

4.2. Gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek és ifjúságvédelem a nevelőtestület valamennyi tagjának, de különösen az osztályfőnököknek és a gyermekvédelmi felelősnek a feladata. Az 1997/31. törvény a gyermekek védelméről megfogalmazza, hogy minden személy, aki munkája során gyermekekkel foglalkozik, köteles őket segíteni a felmerülő problémáinak megoldásában, érdekeit védeni és jogait képviselni. Az iskola pedagógiai célkitűzései között a testi, lelki harmónia kialakítása, megőrzése fontos célként fogalmazódik meg. Helyi tantervünk, képzési specialitásaink, élet és munkarendünk segítségével igyekszünk megmutatni a helyes életviteli szokásokat, s azok gyakoroltatásában az iskola szabadidős tevékenységeivel is részt vállal. Az első és meghatározó tényező a prevenció. A prevencióban résztvevő szakemberek:

- osztályfőnökök,
- szaktanárok,
- iskolaorvos,
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős,
- Nevelési Tanácsadó Intézet
- A prevenciót szolgáló programok:

- előadások, tájékoztatók, filmvetítés, drog és bűnmegelőzési programok,
- részvétel az ÁNTSZ mentálhigiéniás programjában,
- versenyek, pályázatok,

Pedagógiai eszköztárunkat képezi a színes közösségi élet szervezése is, ami hatékonyan segíti mind a prevenciót, mind a szocializációt.

5. A TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAMOK

5.1. Előidéző okok

- fiziológiai okok: bizonyos genetikai meghatározók, perceptuális zavarok, alultápláltság
- pszichológiai és/vagy pszichiátriai tényezők: emocionális problémák, önértékelési nehézségek, motiválatlanság, a nyelvi fejlődés zavara
- környezeti tényezők: a tanulásra nem motiváló családi háttér, a gyermek egyéni és életkori sajátosságait figyelmen kívül hagyó teljesítményorientált iskolai követelményrendszer, a megalapozásra nem alkalmas olvasástanítási módszerek stb.
-

5.2. Sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása

Olyan gyerekek képzését tudjuk vállalni, akik a szakértő és rehabilitációs bizottság véleménye alapján integráltan oktathatók.

> Az a fontos számunkra, hogy az integrált nevelés morális elvei megvalósuljanak, azaz a nem sérült tanulók megismerjék és elfogadják sérült társaikat. Azt tartjuk szerencsésnek, hogyha egy osztályközösség már eleve így indul az iskolai életbe.

> Az oktatás hatékonysága érdekében gyógypedagógus alkalmazása mindenképpen szükséges. Kevés létszámú integrált gyermek esetén azonban ezt utazó vagy óraadó gyógypedagógussal lehet megoldani.

> A gyógypedagógus feladata a megfelelő tankönyv kiválasztása, a képzés folyamán felmerülő dokumentumok vezetése (fejlesztési napló), az integrált gyermekkel való foglalkozás olyan szinten, hogy a sérült tanuló, illetve az osztályközösség ne érezze a tanulók közötti különbséget.

> Egy osztályba legfeljebb két integrált gyereket tartunk érdemesnek elhelyezni, hiszen ilyen létszám mellett biztosítható az oktatás színvonala.

5.3. A fejlesztés lépései

> Minden évfolyamon a gyermekek megismerése
- A leendő elsős gyermekek megismerése óvodai környezetben.
- Évfolyamonként (2-8. oszt.) az osztályban tanító pedagógusok év eleji közös tapasztalatcseréje által.
- A tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon.
- Fogadóórákon: a szülőkkel való nyílt beszélgetések útján.
- A hagyományostól eltérő szülői értekezletek szervezésével.

> A tudásszint felmérése és esetenként kiegészítő vizsgálatok elvégzése

> A fejlesztési terv kidolgozása és alkalmazása

- A kudarc okainak a felderítését követően a tanulságok hasznosítása

az önnevelésben (egészséges önbizalom, ambíció, céltudatosság).
- A tanulás tanítása, tanulási szokások, módok, technikák elsajátíttatása.

6. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésben. Fontos feladata iskolánknak segíteni minden hátrányos helyzetű, de különösen a szociális hátrányban lévő tanulót képességeinek kibontakoztatásában, valamint a hátránykompenzáció segítségével az esélyegyenlőség elősegítését.

6.1. Tanulási esélyegyenlőség biztosítása

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érdekében iskolánkban a következő feladatok ellátását tarjuk szükségesnek az esélyegyenlőségi tervünk szerint:

		A feladatellátás, intézkedések		
Feladat megnevezése	**Tervezett intézkedések**	**ellátója**	**ellenőrzés gyakorisága**	**ellenőrzést végző személy(ek)**
I. Az iskolai háttérből fakadó esélyegyenlőséget biztosító feladatok				
1. Oktatásba történő bekapcsolódás				
	Hirdetmények kifüggesztése a beiratkozásról, és a beíratással kapcsolatos tájékoztató		folyamatos	igazgató
	Házirend átadása		beíratáskor	igazgató
	gyors intézkedések			
2. Jogellenes megkülönböztetés				
	A jogellenes megkülönböztetés ellenőrzése bejelentés esetén	nevelő testület	alkalomszerű	igazgató
	Jogellenes megkülönböztetés ellenőrzése a belső szabályozásban és gyakorlatban	igazgató	szabályzatok éves felül-vizsgálatakor	-
3. Továbbtanulásra való felkészülés				
	Pályaorientációs foglalkozások szervezése	osztályfőnök	félévenként	igazgató

	Továbbtanulásra felkészítő foglalkozásokra igényfelmérés	osztályfőnök	tanév elején	igazgató
	Igény esetén a felkészítés megszervezése	pedagógusok	tanév elején	igazgató
4 A szolgáltatások és jutalmazások				
	A beérkező észrevételek kivizsgálása	nevelő testület	esetenként	igazgató
II. A családi háttérből fakadó esélyegyenlőséget biztosító feladatok				
1. Családi háttér iskolai végzettsége				
	Fogadóórák, szülői értekezlet	osztályfőnök, szaktanár	alkalomszerű	igazgató
	Családlátogatás	osztályfőnök, szaktanár	alkalomszerű	igazgató
	Differenciálás	szaktanár	folyamatos	igazgató
	Korrepetálás, felzárkóztatás	szaktanár	folyamatos	igazgató
	Kapcsolattartás a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel	osztályfőnök	folyamatos	igazgató
2. Csonka család				
	Kapcsolattartás a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel	osztályfőnök	folyamatos	igazgató
	Kapcsolattartás a szülővel	osztályfőnök, szaktanár	folyamatos	igazgató
	Differenciált oktatás	szaktanár	folyamatos	igazgató
	Szakemberekkel való kapcsolattartás (pszichológus, nevelési tanácsadó stb.)	igazgató, osztályfőnök	folyamatos	igazgató
3. A család szociális, anyagi helyzete				
	Kapcsolattartás a szülőkkel	osztályfőnök	folyamatos	igazgató
	Szülők tájékoztatása a lehetséges támogatásokról (tankönyvtámogatás stb.)	igazgató osztályfőnök	folyamatos	-

	Kapcsolattartás a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében részt vevő szervekkel	igazgató	folyamatos	-
	A rászoruló tanulók részére támogatási eszközök, források keresése (alapítvány, stb.)	igazgató	folyamatos	-

III. Együttműködés az iskolával

1. A megfelelő iskolai légkör, az intézményi lehetőségek				
	Egyeztetés az iskola és a fenntartó között	igazgató	alkalomszerű	-
	Szülők tájékoztatása	igazgató, osztályfőnök	folyamatos	-
	Kapcsolattartás az intézmény és a szülők között	igazgató	folyamatos	-
2. A tanuló védelmével összefüggő együttműködési feladatok				
	Kapcsolattartás a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében részt vevő szervekkel	igazgató	folyamatos	-
	Kapcsolattartás a helye szerint illetékes jegyzővel	igazgató	folyamatos	-
	A rászoruló tanulók részére támogatási eszközök, források keresése (alapítvány, stb.)	igazgató	folyamatos	-
	Egészségügyi helyzettel kapcsolatos feladatok (könnyített vagy gyógytestnevelés, iskolaorvosi, stb.)	szaktanár	folyamatos	igazgató
	Tájékoztatás a baleset-megelőzési és védő, óvó intézkedésekkel kapcsolatban	igazgató, osztályfőnök, szaktanár	folyamatos	-

3. Az iskolának a szülőkkel, a tanulóközösséggel való együttműködése				
	A szülőkkel, tanulóközösséggel kapcsolatos együttműködési szabályozás áttekintése	nevelőtestület	alkalomszerű	-
	Házirend kiadása		beíratáskor	igazgató
	Diákönkormányzat létrehozása	pedagógus	tanév elején	igazgató
	Kapcsolattartás az iskolaszékkel és a szülői szervezettel	igazgató	folyamatos	-
IV. A szülő jogai és kötelezettségei				
1. Szülői jogok és kötelezettségek				
	A szülők tájékoztatása a kötelezettségeikről és jogaikról	igazgató, osztályfőnök	alkalomszerű	-
	A szülői tájékozottság ellenőrzése (értesítést, érdemjegyet aláírta-e, szülői értekezleten részt vett stb.)	osztályfőnök, szaktanár	folyamatos	-
	Kapcsolattartás a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében részt vevő szervekkel	igazgató	folyamatos	-

V. A pedagógus jogai és kötelezettségei

1. A pedagógusi jogok és kötelezettségek				
	A tananyag és a módszer a tanulói életkori sajátosságaiknak megfelelő	szaktanár	folyamatos	igazgató
	Alkalmazza a kooperatív oktatást	szaktanár	folyamatos	igazgató
	Objektíven értékeli a tanulók teljesítményét	szaktanár	folyamatos	igazgató
	Korrepetálást, felzárkóztató órát tart	szaktanár	folyamatos	igazgató

	Felkészít a továbbtanulásra, segít a pályaválasztásban	osztályfőnök, szaktanár	folyamatos	igazgató
	Kapcsolattartás a megfelelő szakemberekkel (pszichológus, nevelési tanácsadó stb.)	igazgató, osztályfőnök	folyamatos	-
VI. A tanulók jogai és kötelezettségei				
1. A tanulói jogok és kötelezettségek				
	A tanulói jogok biztosítása, érvényesül az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód követelménye	igazgató	folyamatos	-
	A tanulói kötelezettség teljesítésének megkövetelése	igazgató, osztályfőnök, szaktanár	folyamatos	-
	Kapcsolattartás a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében részt vevő szervekkel	igazgató	folyamatos	-
VII. A tanulói teljesítmény értékelése				
1. A tanulók értékelésének,				
minősítésének módja				
	A teljesítmény objektív értékelése	szaktanár	folyamatos	nevelőtestület
	Érdemjegyekről, minősítésről a szülők tájékoztatása	osztályfőnök, szaktanár	folyamatos	igazgató

2. Felzárkóztatás

	A felzárkóztatásra szoruló tanulók minél korábbi felismerése	osztályfőnök, szaktanár		
	Szülő tájékoztatása a felzárkóztatás eredményességéről	osztályfőnök, szaktanár	folyamatos	-
	Szülő tájékoztatása az eredményes felkészülés lehetőségeiről	osztályfőnök	folyamatos	-
	Tárgyi és személyi feltételek biztosítása	intézmény	folyamatos	igazgató
3. Továbbhaladás				

	Az esélyegyenlőségi és egyenlő bánásmód követelményeinek betartása	igazgató	folyamatos	
4. A tanulmányi követelmények nem teljesítése				
	Döntés a javítóvizsga letételének lehetőségéről	nevelőtestület	tanév végén	igazgató
	Javítóvizsga megszervezése	igazgató	tanév végén	-
	Szülők tájékoztatása a javítóvizsgával kapcsolatban	osztályfőnök, szaktanár	tanév végén	-
	A tanulók egyéni foglalkozásokon való részvételének biztosítása	intézmény	alkalmi	igazgató
	Osztályozó vizsga letételére való engedélyezés sok mulasztás esetén	nevelőtestület	tanév végén	-
5. Évfolyamismétlés				
	Szülők tájékoztatása az évfolyamismétlés feltételeiről	igazgató, osztályfőnök	tanév végén	igazgató

6.1.2.A roma tanulók felzárkóztatása

A többszörösen hátrányos helyzetű, veszélyeztetett tanulóink nagy többsége a roma etnikumhoz tartozik. Beilleszkedésükre, iskolakezdésük zökkenőmentessé tételére különösen nagy gondot kell fordítanunk. Tapasztalatunk, hogy már az alsó tagozatban ők jelentik az évismétlők nagyobb hányadát, ám ha több éves kudarc után a felső évfolyamra kerülnek, ha gyenge tanulmányi eredménnyel is, de elvégzik a 8. osztályt. Felzárkóztatásukra tehát már az első osztályban kiemelt figyelmet kell fordítanunk. Iskolánk e területen vállalt legfontosabb feladatai:

- Kiemelt fontosságúnak tartjuk a cigány származású családok és az iskola közötti kapcsolat hatékonyabbá tételét.
- Törekszünk arra, hogy minél több családdal megismertessük, és megértessük az iskola által támasztott követelményeket, és meggyőző munkával rábírjuk őket az iskolai törekvések támogatására /családlátogatások, fogadóórák, egyéni beszélgetések/.
- Szülői értekezletek szervezésével igyekszünk megismertetni velük a gyermekekkel való bánásmód legfontosabb alapelveit, az asszimilálódási törekvéseiket segítő viselkedés, kapcsolatteremtő formák követelményeit.

A cigány tanulók nevelése, oktatása az interkulturális /együttnevelés/ formában valósul meg.

6.1.2.1. Tanórai keretek lehetőségei a felzárkóztatásra

Elsősorban tanórai keretek között részesei mindazoknak a programoknak, amelyek a tanulók felzárkóztatását, tehetséggondozását segítik elő.

- A tantárgyakhoz kapcsolódóan a tanítási órákon helyet kapnak azok az ismeretek, amelyek az etnikum identitását, múltjukhoz kapcsolható ismereteik bővítését segítik elő.

- A roma etnikumhoz tartozó tanulók az osztályban tanító pedagógusok javaslata, valamint a szülő írásbeli nyilatkozata alapján rendszeresen részt vehetnek felzárkóztató foglakozásokon.
- Folyamatos, kis lépésekben történő feladatvégeztetésekkel, öntevékenységükre alapozva, a folyamatos gyakoroltatás biztosításával, a játékos tevékenységi formák alkalmazásával, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása.

6.1.2..2.Tanórán kívüli feladataink

- Mintaadással a helyes magatartási szokások kialakítása.
- Az egészséges életmóddal, életvitellel összefüggő ismeretek megtanítása, az ehhez kapcsolódó iskolai követelmények betartása.
- A kommunikációs nehézségek leküzdése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítanunk e gyermekek szerepeltetésére, a drámapedagógiai módszerek alkalmazása során fejlődésük elősegítésére.

6.1.3. Szociális juttatások, kedvezmények biztosítása

> Ingyenes tankönyvellátás a törvényben meghatározott jogosultak számára. Feltétele: szülői nyilatkozat kitöltése az igénylésre, megfelelő igazolások bemutatása. Az igény felmérése minden év november 15-ig megtörténik a következő tanévre vonatkozóan, illetve ha változás áll be a szülő körülményeiben, azt 15 napon belül köteles jelezni.

> Ingyenes étkeztetés illetve kedvezményes étkeztetés biztosítása a rászorulóknak. A megfelelő kedvezmény igénybevétele a szülők tájékoztatása után szülői kérésre, az igazolások bemutatása után azonnal megtörténik, a tanévfolyamán bármikor igényelhető.

Napközi, iskolaotthon, tanulószoba biztosítása az igénylőknek.

7. A SZÜLŐ, A TANULÓ ÉS AZ ISKOLAI PEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

A közoktatási törvény a közvetlen partnerek, a **szülő, a tanuló és az iskola együttműködését** helyezi előtérbe a nevelés együttes hatásának erősítése érdekében.

7.1. Kapcsolat a szülőkkel

7.1.1. A Szülői Szervezet

Az **osztályok szülői szervezeteit** az egy osztályba járó tanulók szülei alkotják.
Az osztályok szülői szervezetei a szülők köréből képviselőket választanak, egy osztályból 2 főt.

> Az iskolai szülői szervezet elnöke közvetlenül az iskola igazgatójával tart kapcsolatot.
> Az iskolai szülői szervezet választmányát, vezetőségét az iskola igazgatójának tanévenként legalább 2 alkalommal össze kell hívnia, és tájékoztatást kell adnia az iskola feladatairól, tevékenységéről.
> Az iskolai szülői szervezeteket az alábbi döntési, véleményezési, egyetértési jogok illetik meg:

- képviselik a szülőket és a tanulókat az oktatási törvényben megfogalmazott jogaik érvényesítésében
- véleményezik az iskolai Pedagógiai Programot, Házirendet, Munkatervet, valamint a Szervezeti és Működési Szabályzat azon pontjait, amelyek a szülőkkel, illetve a tanulókkal kapcsolatosak • véleményt nyilváníthatnak, javaslattal élhetnek a szülőkkel és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben, ezekben a témákban tanácskozási joggal részt vehetnek a nevelőtestületi ülésen

7.1.2. Kapcsolattartás a szülőkkel

> A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról
- az igazgató:
  - a szülői szervezet választmányi, vezetőségi ülésén évente 2 alkalommal
  - az iskolai szülői értekezleten fontosabb események kapcsán
  - a tanulók tájékoztató füzetén keresztül alkalomszerűen
- az osztályfőnökök:
  - az osztály szülői értekezletén évente legalább 2 alkalommal
  - a tájékoztató füzet segítségével tájékoztatják.

> A szülők számára a tanulók egyéni haladásával kapcsolatos tájékoztatásra az alábbi lehetőségek szolgálnak:
- a családlátogatások
- a szülői értekezletek
- a nevelők fogadóórái
- a nyílt tanítási napok
- a tanuló értékelésére összehívott megbeszélések
- írásbeli tájékoztatók a tájékoztató füzetben

> A tanév folyamán legalább két szülői értekezletet kell tartani. Az elsőt a tanév elején, a következőt a féléves értekezlet után. Amennyiben az egyes osztályok szülői közösségének többsége vagy az osztályfőnök kéri, akkor ettől eltérő időpontban és többször is összehívható a szülői értekezlet.

> Fogadóórákat kéthavonta kell tartani. Abban a hónapban, amikor szülői értekezlet van, nem kell fogadóórát tartani.

> A szülői értekezletek és a fogadóórák időpontját az iskolai munkaterv tartalmazza.

> A szülők és más érdeklődők az iskola Pedagógiai Programjáról, Szervezeti és Működési Szabályzatáról, Intézményi Minőségirányítási Programjáról, illetve Házirendjéről az iskolai Honlapon tájékozódhatnak

> A Házirend előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) meg kell ismernie.

A Házirend egy-egy példánya megtekinthető
- az iskola irattárában;
- az iskola könyvtárában
- az iskola igazgatójánál
- az osztályfőnököknél
- a diákönkormányzatot segítő nevelőnél
- az iskolai szülői szervezet vezetőjénél

- a Házirend egy példányát - a közoktatási törvény előírásainak megfelelően - az iskolába történő beiratkozáskor a szülőnek át kell adni.

> Lehetőség a szülőknek rendezvényeink látogatására:

- Veni Sancte, farsangi bál, alapítványi bál, gyermeknapi rendezvények, osztálykirándulások, ballagás, Te Deum (Tanévzáró ünnepély).

7.2. Kapcsolat a tanulókkal

7.2.1. A diákönkormányzat tevékenysége

> Tanévenként legalább egy alkalommal iskolai diákközgyűlést tartunk.
> A diákközgyűlés összehívásáért minden tanév végéig az iskola igazgatója a felelős.
> Az iskolai diákközgyűlésen minden tanulónak joga van részt venni.
> A diákközgyűlésen a diákönkormányzatot segítő nevelő, valamint a diákönkormányzat gyermekvezetője beszámol az előző diákközgyűlés óta eltelt időszak munkájáról, valamint az iskola igazgatója tájékoztatást ad az iskolai élet egészéről, az iskolai munkatervről, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről, az iskolai házirendben meghatározottak végrehajtásának tapasztalatairól.

7.3. A szülő, a tanuló és az iskolai pedagógusok együttműködésének továbbfejlesztésének lehetőségei

A szülői ház és az iskola együttműködésének alapjai
- a gyermekek iránt érzett közös nevelési felelősség
- A megvalósulási formái:
- kölcsönös támogatás és a
- koordinált pedagógiai tevékenység.

Feltétele:
- a kölcsönös bizalom és tájékoztatás,
- az őszinteség

Eredménye:
- a családi és iskolai nevelés egysége és ennek nyomán kedvezően fejlődő gyermeki személyiség.

> A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:
- aktív részvétel az iskolai rendezvényeken
- őszinte véleménynyilvánítás
- együttműködő magatartás
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását
- szponzori (alapítványi és egyéb) anyagi és természetbeni segítségnyújtást.

> Iskolánk a gyermekek helyes neveléséhez a következő segítségnyújtási formákat kínálja:
- rendszeres és folyamatos tájékoztatást a tanuló előmeneteléről, magatartásáról
- változatos témájú szakkörök, egyéb kulturális és sportfoglalkozások indítása,
- előre tervezett szülői értekezletek
- rendkívüli szülői értekezletek
- fogadóórák
- előadások szervezése
- pályaválasztási segítségnyújtás
- családlátogatások
- közös kirándulások

A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ FELSZERELÉSEK ÉS ESZKÖZÖK JEGYZÉKE

ISKOLA

	A	B	C	D
				Az intézményben hány darab van?
1.	Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés	
2.	Tanterem	iskolánként (székhelyen és telephelyen), figyelembe véve az iskola munkarendjét, osztályonként 1	Figyelembe vehető a szaktanterem is. A terem alapterülete nem lehet kevesebb, mint 1,5 m2/fő.	12
3.	Csoportterem	legfeljebb nyolc osztállyal működő általános iskolában 4; 16 osztállyal működő általános iskolában 6; 24 osztállyal működő általános iskolában 8; gimnáziumban, szakközépiskolában, szakiskolában osztályonként 0.5 csoportterem	A csoportterem alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 m2/fő.	2
4.	szaktanterem a hozzá tartozó szertárral	a II/2. pontban foglaltak szerint iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1-1; a legfeljebb négy osztállyal működő iskolában társadalomtudományi szaktanterem 1 és művészeti nevelés szaktanterem 1		2
5.	laboratóriumok a hozzájuk kapcsolódó szertárakkal	iskolánként (székhelyen és telephelyen),	Gimnázium, szakközépiskola, szakiskola intézményekben.	0
6.	műhelyek a hozzájuk tartozó kiegészítő helyiségekkel	iskolánként (székhelyen és telephelyen),	Szakközépiskola, szakiskola intézményekben.	0
7.	logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	ha a tanulót a többi tanulóval együtt oktatják iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a tanulót a többi tanulótól külön oktatják négy osztályonként 1		1
8.	iskolapszichológusi szoba	ha az iskolapszichológus alkalmazása kötelező, iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
9.	tornaterem (nemenként biztosított öltözővel, benne kialakított zuhanyzóval, wc-vel)	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	Általános iskolában, gimnáziumban, továbbá szakközépiskolában, szakiskolában, ha általános műveltséget megalapozó évfolyama van; kizárólag szakképző évfolyammal működő iskola esetén abban az esetben, ha az iskolát legalább százhúsz tanuló befogadására létesítették. Az Nkt. 27. § (11) bekezdés előírásának teljesülésére tekintettel, további tornaterem létesítése abban az esetben	1

			kötelező, ha a tanulók számára aránytalan teher és többletköltség nélkül nem biztosítható más nevelési-oktatási intézménnyel-, illetve sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével kötött megállapodással a még szükséges tornaterem. A tornaterem és az ahhoz szükséges öltöző, valamint vizesblokk a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai iskolában helyben biztosítható, továbbá, ha gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai iskolában mozgáskorlátozott gyermekeket tanítanak, mindezt akadálymentesen kell létesíteni.	
10.	tornaszoba vagy féltornaterem (nemenként biztosított öltözővel, benne kialakított zuhanyzóval, wc-vel)	iskolánként (székhelyen, telephelyen) harminc mozgáskorlátozott tanulónként 1	Szakközépiskolában, szakiskolában, ha a tornaterem nem kötelező, vagy a tornaterem a székhelyen van és annak igénybevételére nincs lehetőség, továbbá a mozgáskorlátozott tanuló esetén helyben, akadálymentes WC, zuhanyzó kialakításával.	0
11.	gyógytestnevelési/erőnléti terem	iskolánként (székhelyen, telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai iskolában ott, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket tanítanak helyben.	0
12.	Sportudvar	iskolánként (székhelyen, telephelyen) 1	helyettesíthető a célra alkalmas szabad területtel, szabadtéri létesítménnyel; kiváltható szerződés alapján igénybe vett sportlétesítménnyel	1
13.	intézményvezetői iroda	iskola székhelyén és az iskola azon telephelyén, amelyen az intézményvezető-helyettes, illetve tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása nem kötelező 1		1
14.	intézményvezető-helyettesi iroda	ha az iskolában az intézményvezető-helyettes alkalmazása kötelező, székhelyen és telephelyen 1		1
15.	tagintézmény-, intézményegység-vezetőhelyettesi iroda	ha az iskolában tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása kötelező székhelyen és telephelyen 1		0
16.	iskolatitkári iroda	iskola székhelyén 1		0

17.	könyvtár	iskolánként 1	Általános iskolában, gimnáziumban, továbbá a szakközépiskolában, szakiskolában, ha általános műveltséget megalapozó évfolyama van, kivéve, ha a feladatot nyilvános könyvtár látja el. A létesítésre kerülő könyvtár legalább egy olyan a használók által könnyen megközelíthető helyiség kell, hogy legyen, amely alkalmas háromezer könyvtári dokumentum befogadására, az állomány (állományrész) szabadpolcos elhelyezésére és legalább egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatására.	1
18.	Könyvtárszoba	tagintézményenként 1	ha nem előírás az iskolai könyvtár vagy a telephelyen nem működik könyvtár (ha nem működik legalább négy osztály, a könyvtárszoba tanteremben is kialakítható)	0
19.	Könyvraktár	iskolánként 1	általános iskolában, gimnáziumban, továbbá a szakközépiskolában, szakiskolában, ha általános műveltséget megalapozó évfolyama van, kivéve, ha a feladatot nyilvános könyvtár látja el.	0
20.	orvosi szoba, elkülönítővel	iskolánként 1	Az orvosi szoba kialakítása, létesítése nem kötelező, amennyiben az iskola-egészségügyi szolgálat nyilatkozata szerint, a tanulók ellátása - aránytalan teher és többletköltség nélkül - a közelben található egészségügyi intézményben megoldható. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai iskolában helyben biztosítva.	1
21.	Kiszolgáló helyiségek			1
22.	Sportszertár	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
23.	általános szertár	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
24.	karbantartó műhely	iskolánként (székhelyen és	Gyógypedagógiai,	1

		telephelyen) 1	konduktív pedagógiai iskolában.	
25.	kerekesszék tároló	iskolánként (székhelyen és telephelyen) szintenként 2	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai iskolában, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket tanítanak.	0
26.	aula (előtér, közösségi tér)	iskolánként (székhelyen vagy telephelyen) 1	Az aula kialakítása nem kötelező, amennyiben a nevelési-oktatási intézményben vagy annak közelében található közösségi térben megoldhatók azok a funkciók, amelyekre az aula szolgál.	0
27.	Porta	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	Nyolc évfolyammal alapított általános iskolában, gimnáziumban, továbbá szakközépiskolában, szakiskolában, ha általános műveltséget megalapozó évfolyama van.	1
28.	Ebédlő	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	kivéve, ha az étkeztetést iskolán kívül oldják meg	1
29.	Főzőkonyha	iskolánként (székhelyen vagy telephelyen) 1	ha helyben főznek	0
30.	Melegítőkonyha	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha helyben étkeznek	1
31.	tálaló-mosogató	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha helyben étkeznek	1
32.	szárazáru raktár	iskolánként (székhelyen vagy telephelyen) 1	ha helyben főznek	0
33.	földesáru raktár	iskolánként (székhelyen vagy telephelyen) 1	ha helyben főznek	0
34.	Éléskamra	iskolánként (székhelyen vagy telephelyen) 1	ha helyben főznek	0
35.	felnőtt étkező	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	kivéve, ha az étkeztetést iskolán kívül oldják meg	0
36.	Teakonyha	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
37.	személyzeti öltöző	iskolánként (székhelyen és telephelyen), nemenként 1		1
38.	személyzeti mosdó-zuhanyzó	iskolánként (székhelyen és telephelyen), nemenként 1 24 osztállyal működő iskola székhelyén, telephelyén nemenként 2		1
39.	személyzeti WC helyiség	iskolánként (székhelyen és telephelyen) nemenként 1	Alkalmazotti létszám figyelembevételével.	1
40.	tanulói WC helyiség	iskolánként (székhelyen, és telephelyen), szintenként, nemenként 1	A tanulói létszám figyelembevételével.	6
41.	technikai alkalmazotti mosdó-zuhanyzó, WC helyiség	iskolánként (székhelyen, telephelyen) nemenként 1		1
42.	Élelmiszerhulladék-tároló	iskolánként (székhelyen, telephelyen) 1	ha helyben étkeznek	1
43.	egyéb raktár	iskolánként (székhelyen, telephelyen 1)		1
44.	WC helyiség és mosdó mozgáskorlátozottak számára felszerelve	tanulói létszám szerint		1

	A	B	C	D
				Az intézményben hány darab van?
1.	1. Tanterem			12
2.	tanulói asztalok, székek	tanulók létszámának figyelembevételével	Életkornak megfelelő méretben; mozgáskorlátozottak, középsúlyos értelmi fogyatékosok és gyengénlátók esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes asztalok; gyengénlátóknál - szükség szerint - egyéni megvilágítási lehetőséggel; mozgáskorlátozottak székei állítható magasságú ülőkével, lábtartóval.	asztal 163 szék 307
3.	nevelői asztal, szék	tantermenként 1		12
4.	eszköztároló szekrény	tantermenként 1		12
5.	Tábla	tantermenként 1		12
6.	ruhatároló (fogas)	tanulók létszámának figyelembevételével		2
7.	Szeméttároló	helyiségenként 1		12
8.	sötétítő függöny	ablakonként	az ablak lefedésére alkalmas méretben	24

9.	2. Szaktantermek (a tantermi alapfelszereléseken felüli igények)			2
10.	*a)* számítástechnikai terem			1
11.	tábla + flipchart	1		1
12.	Számítógépasztal	tanulónként 1		15
13.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	tanulónként 1 felszerelés		15
14.	Informatikai szoftverek, programok	szükség szerint	a pedagógiai program előírásai szerint	52
15.	szkenner	1		1
16.	*b)* társadalomtudományi szaktanterem			0
17.	nyelvi labor berendezés	tíz-tizenöt tanuló egyidejű foglalkoztatására	ha az oktatás részben vagy egészben nem magyar nyelven folyik; számítógépes nyelvi oktatással kiváltható	0
18.	Magnetofon	1		10
19.	CD író, lejátszó, hangszóró	1		3
20.	mikrofon, erősítő, fejhallgató	1		10
21.	DVD (lejátszó, felvevő)	1		1
22.	írásvetítő vagy projektor	1		6
23.	*c)* természettudományi szaktanterem			1
24.	vegyszerálló tanulói asztalok (víz, gáz csatlakozással)	három tanulónként 1		10
25.	Elszívóberendezés	tantermenként 1		1
26.	vegyszerálló mosogató	két asztalonként 1		6
27.	fali mosogató	tantermenként 1		0
28.	Poroltó	tantermenként 1		15
29.	Elsősegélydoboz	tantermenként 1		5

30.	eszköz- és vegyszerszekrény	2		2
31.	méregszekrény (zárható)	1	elhelyezése a szertárban	1
32.	eszközszállító tolókocsi	tantermenként 1		1
33.	törpefeszültségű csatlakozások	tanulóasztalonként 1		0
34.	*d)* művészeti nevelés szaktanterem			0
35.	rajzasztal (rajzpad, rajzbak)	tanulók létszámának figyelembevételével 1 hely		0
36.	tárgyasztal (állítható)	tantermenként 2		0
37.	mobil-lámpa (reflektor)	2		0
38.	vízcsap (falikút)	2		10
39.	Pianíno	iskolánként 1		2
40.	ötvonalas tábla	tantermenként 1		1
41.	CD vagy lemezjátszó, magnetofon	tantermenként 1		1
42.	Tárolópolcok	tantermenként 1		0
43.	*e)* technikai szaktanterem		(életvitel és gyakorlati ismeretek céljait is szolgálhatja)	0
44.	tanulói munkaasztal	tizenöt tanuló részére		0
45.	állítható magasságú támla nélküli szék	tizenöt tanuló részére		0
46.	*f)* gyakorló tanterem	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	gimnáziumban a munkába állást előkészítő oktatáshoz; szakközépiskolában a szakmai előkészítő ismeretek oktatásához; szakiskolában munkába álláshoz, életkezdéshez szükséges ismeretek átadásához; e feladat megoldható a számítástechnikai, illetve technika szaktanteremben is	
47.	3. logopédiai foglalkoztató egyéni fejlesztő szoba (berendezése az óvodában meghatározottak szerint)			1
48.	4. tornaszoba			0
49.	Kislabda	5		28
50.	Labda	5		50
51.	Tornaszőnyeg	2		7
52.	Tornapad	2		13
53.	Zsámoly	2		7
54.	Bordásfal	2		12
55.	Mászókötél	2		1
56.	Gumikötél	5		11
57.	Ugrókötél	5		50
58.	Medicinlabda	5		56
59.	Stopper	1		2
60.	kiegészítő torna készlet	1		0
61.	egyéni fejlesztést szolgáló		sajátos	3

	speciális tornafelszerelések		nevelési igényű tanulót oktató iskolában; pedagógiai programban foglaltak szerint	
62.	5. Iskolapszichológusi szoba			0
63.	Asztal	1		0
64.	Szék	4		0
65.	Zárható irattároló szekrény	1		0
66.	Számítógép perifériákkal	1		0
67.	ruhatároló (fogas)	1		0
68.	Szeméttároló	1		0
69.	Telefonkészülék	1		0
70.	Szőnyeg	1		0
71.	6. Tornaterem (mindazok a felszerelések, amelyek a tornaszobában, továbbá)			1
72.	kosárlabda palánk	2		5
73.	Gyűrű	1		3
74.	Mászórúd	1		0
75.	Mászókötél	2		1
76.	Bordásfal	10		12
77.	7. Sportudvar			1
78.	szabadtéri labdajáték felszerelése	1	bármelyik játék kiválasztható	1
79.	magasugró állvány, léc	1		1
80.	távol-, magasugró gödör	1	homokkal vagy szivaccsal	1
81.	Futópálya	1	lehetőség szerint kialakítva	0
82.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális tornafelszerelések	egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiségben	sajátos nevelési igényű tanulót oktató iskolában; pedagógiai programban foglaltak szerint	0
83.	8. Intézményvezetői iroda			1
84.	Íróasztal	1		1
85.	Szék	1		1
86.	tárgyalóasztal, székekkel	1		1
87.	számítógép internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés		1
88.	számítógépasztal és szék	1-1		1
89.	Iratszekrény	1		1
90.	digitális adathordók részére szekrény	1		0
91.	Fax	1		0
92.	Telefon	1		1
93.	9. Nevelőtestületi szoba			1
94.	fiókos asztal	pedagóguslétszám szerint 1		34
95.	Szék	pedagóguslétszám szerint 1		34
96.	napló és folyóirattartó	1		1
97.	Könyvszekrény	2		1
98.	Fénymásoló	1		0
99.	számítógép internet hozzáféréssel, perifériákkal	1		2
100.	számítógépasztal, szék	1-1		2
101.	ruhásszekrény vagy fogasok	pedagóguslétszám figyelembevételével		1
102.	Tükör	1		1
103.	10. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi,			1

	iskolatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)			
104.	asztal	felnőtt létszám figyelembevételével		2
105.	Szék	felnőtt létszám figyelembevételével		2
106.	Iratszekrény	1		1
107.	számítógépasztal és szék	1		2
108.	számítógép internet hozzáféréssel, perifériákkal			2
109.	Telefon		közös vonallal is működtethető	1
110.	11. Könyvtár			1
111.	tanulói asztal, szék	egy iskolai osztály, egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiségben	életkornak megfelelő méretben; mozgáskorlátozottak és gyengénlátók esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes asztalok; mozgáskorlátozottak székei állítható magasságú ülőkével, lábtartóval	10 asztal 24 szék
112.	egyedi világítás	olvasóhelyenként 1		0
113.	könyvtárosi asztal, szék	1-1	asztal egyedi világítással	1
114.	szekrény (tároló)	legalább háromezer könyvtári dokumentum elhelyezésére		6
115.	tárolók, polcok, szabadpolcok	2		2
116.	létra (polcokhoz)	1		0
117.	Telefon	1	közös vonallal is működtethető	0
118.	Fénymásoló	1		0
119.	számítógép internet hozzáféréssel, perifériákkal	1-1		1
120.	Televízió	1		1
121.	CD vagy lemezjátszó	1		1
122.	Írásvetítő vagy projektor	1		0
123.	12. Könyvtárszoba			0
124.	tanulói asztal, szék	legalább hat tanuló egyidejű foglalkoztatására elegendő mennyiségben	életkornak megfelelő méretben	0
125.	könyvtárosi asztal, szék	1-1	asztal egyedi világítással	0
126.	könyvespolc, szekrény	legalább ötszáz könyvtári dokumentum elhelyezésére		0

	A	B	C	D
1.	Taneszközök			Az intézményben hány darab van?
2.	tárgyak, eszközök, információhordozók az iskola pedagógiai programjában előírt tananyag feldolgozásához	évfolyamok, tantárgyak alapján oly módon, hogy az iskola munkarendje szerint minden osztály alkalmazhassa	pedagógiai programban foglaltak szerint	
3.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális taneszközök	évfolyamok, tantárgyak alapján oly módon, hogy az iskola munkarendje szerint minden	sajátos nevelési igényű tanulót oktató iskolában;	0

		osztály alkalmazhassa	pedagógiai programban foglaltak szerint	
4.	magnetofon	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha legalább négy osztály működik, további 1, beszédfogyatékos tanulót nevelő iskolában - mikrofonnal - osztályonként 1	szaktanteremnél felsorolton kívül; bárhol szükség szerint elhelyezhető	10
5.	CD vagy lemezjátszó	iskolánként (székhelyen, telephelyen) 1	könyvtárnál felsorolton kívül, bárhol szükség szerint elhelyezhető	1
6.	Televízió	iskolánként (székhelyen, telephelyen) 1	könyvtárnál felsorolton kívül, bárhol szükség szerint elhelyezhető	2

III. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

Az iskola rendelkezik mindazokkal az alapvető oktatási eszközökkel, amelyek a környezeti neveléshez szükségesek, természetesen folyamatosan pótolni kell az elhasználódott eszközöket.

1. Belső személyi erőforrások

- *Tanárok.* Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk egy munkacsoportot alsós és felsős kollégákból.
- *Munkaközösségek.* Az alsós és felsős munkaközösség foglalkozik a környezeti nevelési és egészségnevelési tartalmak feldolgozásával, a programok tervezésével.
- *Diákok.* Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoportnak.
  van a környezettudatos szemlélet kialakításában, környezetvédelmi programokban.
- *Szülők.* Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy bevonjuk a szülőket akcióinkba (pl. hulladékgyűjtési akció, sport programok gyermeknapon) és a külső erőforrások felkutatásába.
- *Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak*. Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást, folyamatosan gyűjtsük a hulladékpapírt.

Iskolán kívüli együttműködés

- *Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények***.** A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontos, hogy a Bükki Nemzeti Park tövében élünk és ezért iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy-egy kiránduláson (alsóban és felső tagozaton) legyen lehetősége megismerkedni nemzeti

parkunkkal. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő és az alsós és felsős munkaközösség-vezetők segítenek a megtervezésben.

- *Civil szervezetek.* A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal, foglalkozások megtartásával segítik környezeti nevelési munkánkat. Tantestületünk több tagja rendszeresen részt vesz előadásaikon, továbbképzéseiken. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben.

2. Külsőforrások

Intézmény, szervezet	A kapcsolat formája, tartalma	Iskolai képviselő, kapcsolat-tartó
Közoktatási intézmények (óvodák, általános, és középiskolák)	Versenyek, nyílt napok, városi programok, kiállítások	Szaktanárok
Felsőoktatási intézmények	Hallgatók tanítási gyakorlata, szakmai együttműködés	Szaktanárok
Városi Sporthivatal Megyei Sportigazgatóság Miskolc Városi Sportiskola	Pályázatok Versenyek Szakmai együttműködés	Testnevelő tanár

Aggteleki Nemzeti Park Bükki Nemzeti Park	Szakmai előadások, túravezetés, kiadványok	Biológia, földrajz szaktanár
Állami Erdészet	Tanösvények, túravezetés, erdei iskolai nap	Diákönkormányzatot segítő tanár
Zöld Akció	Szakmai anyagok, kiadványok, túraszakkör	Biológia szaktanár Diákok
Herman Ottó Múzeum	Programok szervezése Helytörténeti kiadványok	Történelem szaktanár
Miskolci Vadaspark	Szakmai segítség, versenyek, kirándulások	Szaktanárok Osztályfőnökök
Helyi szolgáltatók		
Vízművek Hulladékgazd. cég Közlekedési vállalat Telefontársaság Áramszolgáltató	Tájékoztatás Működési feltételek biztosítása Versenyek Tanulmányutak Akciók	Programfelelősök Igazgatóság Technika, adminisztratív dolgozók

Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését és környezetkímélő működést szolgálják. A diákönkormányzat bevételeiből a környezeti témájú versenyek jutalmazása, lebonyolítása lehetséges a diákönkormányzat tanév eleji munkaterve alapján.

Külső erőforrás

A pályázatok figyelése a munkaközösségek feladata, akik tájékoztatják a kollégákat a lehetőségékről és segítenek a pályázatok elkészítésében.

3. Jövőkép - alapelvek, célok

1 Általános hosszú távú cél

Környezeti nevelésünk célja:

- Globális összefüggések megértése.
- A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése.
- Fogyasztás helyébe az életminőség helyezése.
- Fenntarthatóságra való nevelés az ökológiai szemléletmód segítségével.
- A helyi értékek és problémák megismertetése.
- Lakóhelyünk környezetvédelmi munkájában aktív részvétel.
- Hagyományok őrzése.

Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt;
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát, a helyi környezeten keresztül;
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Ilyenek például:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás;
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
- kreativitás;
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
- kommunikáció, média használat;

4. Az iskolai környezeti nevelés szemlélete

Az iskola jövőképe

Ma még a környezettudatos magatartás nem jellemző, most kezdjük csak érzékelni fontosságát. Úgy gondoljuk mi is, hogy a leggyorsabban eredményt a gyerekeken keresztül érhetünk el a szemléletváltásban, mert fogékonyak, nyitottak mindenre és beépíthető mindennapi életükbe a környezettudatos magatartás. A gyerekeken keresztül a szülők is bevonhatók és talán az ő gondolkodásmódjuk is alakítható.

A diákok számára olyan oktatást kell az iskolánknak biztosítania, amelyben az alapképzésen kívül hangsúlyt kapnak a keresztény értékek és a környezettudatos életmód. Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Tanórán, természetjárás során, a szakköreinkben, táborozás alkalmával megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

Rövid távú célok:

- hagyományok védelme
- az iskola „zöldítése” (szemléletformálás, zöld szabályok);
- a család „zöldítése” (szemléletformálás, környezettudatos életvitel);

Alapelvünk, hogy a tanárok, a diákok és a szülők együttműködése nélkül nem lehetünk sikeresek. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink nyitottak legyenek szűkebb környezetük és a nagyvilág felé. Törekvésünk, hogy tanulóinkban kialakítsuk a felelősséget saját szellemi és testi fejlődésükért, egészségük megőrzéséért, hogy képesek legyenek tudatosan elkerülni az egészségüket veszélyeztető hatásokat.
Diákjaink nem lehetnek közömbösek a szűkebb és a tágabb környezetük tisztasága, esztétikuma és a világ globális problémái iránt. Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink a környezetünkért felelősséget érző, érte tenni akaró emberekké váljanak, akik az emberi alkotásokat tisztelik.

Rövid távú célok	Feladatok	Sikerkritériumok
A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg!	A helyi tantervben s a tanmenetekben is konkrétan jelöljük meg a környezeti nevelési feladatokat és az alkalmazni kívánt módszereket.	Az iskolai élet egészét átfogó környezeti nevelés valósul meg: - átdolgozott tanmenetek; - több környezeti nevelési tartalom a tanórákon; - változatosabb tanítási, tanulássegítési környezeti nevelési módszerek.
Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket!	Témanap kidolgozása	A széttagolt ismeretek rendszerszemlélettel összekapcsolódnak, egyre több tanuló vesz részt tanulási projektben, a gyerekek örömmel készülnek a következő projektre.
A pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői!	Képzések, továbbképzések. Szülők bevonása a programokba.	A felnőttek rendelkeznek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság alakítása során mintaként szolgálnak. Egyre több szülő, tanár vesz részt a programokon. Az iskolai programok tervezésekor szempont, hogy a lehetőségekhez képest minél környezetkímélőbb legyen a program.
Az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése.	Szelektív hulladékgyűjtés –a papír, PET palackok folyamatos gyűjtése, tárolásának és elszállításának megszervezése. A helyes vásárlói szokások kialakítása.	Az iskola dolgozói szelektíven kezelik a papírhulladékot. Csökken az elszállított szemét mennyisége. Javul a tisztaság.

A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat!	A természetben, környezetben végzett szemlélődés,vizsgálódás, kutatómunka; kiállítások, vetélkedők, előadások szervezése.	Ha ismeri környezetét, jobban szereti, kötődik hozzá és megóvja. Minél többen szeretnének versenyeken részt venni, vetélkedőket, előadásokat szervezni.

Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői!	Alsósoknál „Örökbefogadási” akciók: egy-egy fát, területet, amihez rendszeresen visszajárnak, figyelik változásait, gondozzák. Felsősök: vizsgálatok környezeti terhelés mérése rendszeresen, változások értékelése. Faültetés, téli madáretetés.	Változik az osztály közvéleménye, morálja. A tanuló kötődik környezete egy darabkájához, és ezen keresztül átérzi környezetünk megóvásának fontosságát.
Fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódját, az önálló ismeretszerzés képességét – megalapozva az élethosszig tartó tanulást!	„Zöld sarok” kialakítása az iskolai könyvtárban, szakkönyvek, folyóiratok. Az iskolaújságban „zöld” rovat nyitása.	Egyre több gyerek kér feladatot, tart kiselőadást, „sürög-forog” a könyvtárban, ír cikkeket, tudja használni a szakirodalmat.

Tevékenységek a célok elérése érdekében

- Igényes környezeti kultúra kialakítása a tantermekben, az iskola területén.
  - a termek dekorálása év elején,
  - virágládák elhelyezése és gondozása az iskolában,
  - faültetés az udvaron a búcsúzó nyolcadikosok
- Helyes fogyasztási szokások kialakítása
  - tanórákon,
  - egészséges életmód vetélkedővel, amelyre az óvodásokat is meghívjuk,
- Takarékos, figyelmes anyaghasználatra való felhívás
  - szelektív hulladékgyűjtés segítségével, ahol nemcsak papírt, hanem PET-palackot és alumínium dobozokat is gyűjtjük
- A lakókörnyezet adottságainak megismerése, értékeinek felkutatása
  - tanórákon
  - helytörténeti vetélkedővel a gyereknapon májusban
- Saját környezetünkkel kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés
  - hulladékkezelési program,
- A természetes anyagok és hagyományos kézműves technikák megismertetése
  - napközis foglalkozáson, tanórákon
- A természet szeretetére nevelés
  - osztálykirándulásokkal

5. A környezeti nevelés szinterei

5.1. A környezeti nevelés a tantárgyi keretek közt

Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik a tantárgyak óráira, de a feladatok zömét mégiscsak a tanórákon oldjuk meg. Itt történik a megalapozás, szemléletformálás, helyes értékrend, a természethez fűződő viszony kialakítása.
A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról.

Tanórai keretek

- tantárgyakba beépítve
- osztálykirándulás
- osztályfőnöki órákon környezet- és egészségvédelmi témák
- erdei iskola

Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt az alsó tagozatban

Az alsó tagozatos tantárgyakat teljes egészében átszövi a környezeti nevelés, mivel a közvetlen környezetük megismerésén keresztül történik az ismeretanyag feldolgozása. Az első és második évfolyamon inkább érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és „környezetbarát" szokások formálása a fő cél. Itt csaknem minden tantárgyat egy pedagógus tanít, így könnyen be lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat. Az iskolaotthonos osztályok esetében még nagyobb lehetőség nyílik arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet kapjon a környezeti nevelés és az egészségnevelés.
Harmadik és negyedik évfolyamon a környezettel való ismerkedés mellett a tudatosság és elkötelezettség kialakítása a cél.

Környezetismeret

A környezeti nevelés legintenzívebben ezeken az órákon zajlik, mert a valóságos környezet megfigyeltetése, vizsgálata felkelti a tanulók kíváncsiságát, a megismerés vágyát. Bemutatja az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét. Ezeken az órákon lehet tervszerűen és intenzíven fejleszteni a tanulók ismeretein kívül a környezetbarát hozzáállást és környezetbarát szokásokat. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál a többi tantárgy irányába. Ismeretanyagot nyújt, amelyet a többi tantárgy érzelmi motivációval megerősít. Példák az alkalmazható módszerekből:

- növények gondozása a tanteremben, az élőlények megfigyelése az időben,
- tanulmányi séták során az idő és életmód kapcsolatának észrevétele, okok keresése,
- érzékszervek segítségével felismertetése az anyagoknak

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók ismerjék meg a természetes- és mesterséges ember alkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, verseket, szépirodalmi műveket), és ismeretterjesztő szövegeket.
Egy táj megismerésekor képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva érzékeljék az anyanyelv gazdagságát, szépségét a szóbeli és írásbeli kommunikáció során.

Matematika

Szöveges feladatokban valódi adatok felhasználása a tanítás során (pl. vadon élő fajok egyedszámának alakulása, kisebb-nagyobb összehasonlítás stb.). Keressék meg más adatok hozzáférési forrásait és használják különböző típusú feladatok megfogalmazásánál. Gyűjtött és mért meteorológiai adatsorok felhasználása a feladatokban.

Rajz és vizuális kultúra
A művészeti tárgyak alkalmasak a kérdéskör érzelmei megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára, az uniformizálódásra, az értékvesztésre.

Technika-életvitel
A tantárgy nagy lehetőséget nyújt, hogy a gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát és követendő, helyes példákat keressenek és mutassanak be. A felhasznált természetes anyagok, az épített környezet megismerése nyújt lehetőséget a környezeti nevelés számára.

- kézműves technikák megismerése
- a közlekedés szabályai és környezetszennyezése

Testnevelés
Eszköz lehet pl. a mozgás örömének átélése, a szabad levegőn való tartózkodás fontossága.

úszás, szánkózás, korcsolyázás

Ének-zene
Érzelmi megközelítésre ad alkalmat a népdalokon, népi mondókákon, szerepjátszó gyermekjátékokon.

- mondókák az időjárásról, évszakokról
- dalos játékok előadása

Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt a felső tagozatban

A környezeti nevelés alapvető pillérei a **természettudományi tantárgyak**: biológia, földrajz, kémia, fizika, matematika. Ezeknek a tantárgyaknak a tanulása során szerzik a tanulók a természetre vonatkozó ismereteket, összefüggéseket, a kölcsönhatások sokaságát. Védeni csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze.

A társadalomtudományi tantárgyak feladata, hogy az emberi kultúra és viselkedés irányából közelítse meg a kérdést. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelősségét. Ezek a tárgyak útmutatást adnak a környezeti gondok felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez.

A **technika-életvitel** tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezze a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressen és mutasson be.

Az **anyanyelv, idegen nyelvek** oktatása során a környezeti nevelés lehetősége lehet például: újságcikkek elemzése, fordítása, amelyek környezeti problémákkal, azok sikeres megoldásával foglalkozik, szituációs játékok játszása, a megszerzett ismeretek környezetvédelmi szakterületen való alkalmazásának bemutatása, illetve ilyen témájú gyakorlati példák alkalmazása.

A **művészeti tárgyak** alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására, a negatív példák elemzésére és az igény felkeltésére, hogy ezeken változtassanak.

A **test- és egészségnevelési tárgyak** a környezet és az egészség szoros kapcsolatának megértetésével, és az igények kialakításával teheti a legtöbbet.

A tantárgyak lehetőségeinek kiegészítése az **osztályfőnöki teendők**kel: A környezet megóvására, szépítésére, otthonossá tételére, igényes gondos, alakítására való nevelésen túl a

mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt az együttes tevékenységek során a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Osztálykirándulások

A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a tantárgyi időben szervezett terepi program, az osztálykirándulás szervezése. A valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodik. A kirándulásokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő- felfedező magatartás dominál. Jelentős személyiség és közösségfejlesztő hatású. Segíti a helyes viselkedésformák elsajátítását a természetben, idegenek között. A kirándulások időpontját munkatervünkben előre meghatározzuk.

5.2. Tanórán kívüli foglalkozások

- Szelektív hulladékgyűjtés (papír, PET-palack, fém italos dobozok) évente két alkalommal hulladékgyűjtési versenyhez kapcsolódva. - (technikai dolgozók, napközis nevelők, osztályfőnök.
- Jeles napok megünneplése témahetek, vetélkedők, kirándulások, akciók, pályázatok keretében (Föld Napja, Madarak és Fák Napja Víz Világnapja, Autómentes Nap, Állatok Világnapja, Takarítási Világnap) a tanév elején rögzített szempontok szerint. - (biológia, földrajz, magyar, rajz, kémia szaktanárok, DÖK)
- Az iskola zöldesítése önálló programként, illetve jeles napokhoz kapcsolódóan. - (alsós, felsős szaktanárok, napközis nevelők, technikai dolgozók)
- Napközis szabadidős foglalkozások, séták, a környezet, természet megfigyelése. -(napközis nevelők)
- Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel: helyi környezet-, és természetvédő civil szervezetekkel, egészségnevelő intézményekkel. - (ifjúságvédelmi felelős, iskolavezetés alsós, és felsős szaktanárok)

6. Módszerek

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani. Ezek nem mindegyike ismert mindenki előtt, ezért olyan tanárképzést szervezünk, amelyen bemutatjuk az interaktív lehetőségeket. A módszerválasztásnál fontos feltétel, hogy az életkornak megfelelő és pozitív szemléletet adó legyen.

Néhány, a munkánk során alkalmazott módszercsoport:

- kooperatív (együttműködő) tanulási technikák;
- játékok: érzékelést, ráhangolást segítő, szituációs, memóriafejlesztő
- projektmódszer: akcióprojektek
- terepgyakorlati módszerek: térképkészítés, egyszerű megfigyelések, mérések
- kreatív tevékenység: szelektív hulladékgyűjtés, rend- és tisztasági verseny,

7. Taneszközök

Folyamatosan pótolni kell az elhasználódott vegyszereket, eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni. Az erdei iskolai programok számára biztosítani kell a kémia vízvizsgálatokhoz, illetve a levegő- és talajvizsgálatokhoz szükséges eszközöket, vegyszereket.
A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő

eszközök és felszerelések jegyzékébe beépüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye is.

Ismerethordozók:

- Jelenleg is érvényben lévő tankönyvek, munkafüzetek
- Lexikonok
- Ismeretterjesztő kiadványok
- Elsősegélynyújtó kézikönyvek
- Videofilmek
- Oktatócsomagok
- Szakmai, módszertani kiadványok

Eszközök:

- TV, video, írásvetítők
- Földgömbök, atlaszok, térképek
- Helymeghatározási eszközök (iránytű)
- Számítógépek, programok, Internet hozzáférés
- Kerti szerszámok

8. Kommunikáció

Iskolán belüli kommunikáció formái

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel;
- faliújságon közölt információk készítése.

Iskolán kívüli kommunikáció formái

- a környezet állapotfelmérésének értékelése, kapcsolatfelvétel a civil szervezetekkel

9. Ellenőrzés, értékelés, minőségfejlesztés

Az iskolai környezeti nevelési munkájának mérése, értékelése több szempontból eltér az iskola életének más területén alkalmazottaktól. Ennek oka, hogy a környezeti nevelés a szakmai ismeretek mellett – a többi tantárgyhoz képest – erőteljesebben közvetít egy viselkedési módot és értékrendet az embernek a világban elfoglalt helyéről.

A környezeti nevelés értékelése

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk. Az értékmegőrzésre, az értékteremtésre és értékátadásra vállalkozunk, a tanuló teljes személyiségét fejlesztjük.

A pedagógusok környezeti nevelési gyakorlatának színvonala a következő szempontok alapján minősíthető:

- Lehetőséget biztosítanak-e arra, hogy a tananyag természetes, valóságában tanulmányozható legyen, és élményt nyújtson?
- Megszervezik-e az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítják-e a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában?

Ellenőrző-értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Az értékelés során a nevelő körültekintő, lényegre irányuló, tárgyilagos, egyértelmű információkat adjon, mely tükrözi a fejlődés irányát és fokát, minősítve a személyes

előrehaladást és határozott instrukciókat adva a továbblépéshez.
- Fontos az összefüggések meglátásának segítése.

A környezet-egészségvédelmi nevelés eredménye nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tantárgyi tudás. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének! A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenjék meg.

Eredményvizsgálati módszereink a következők lehetnek:

- folyamatkövető megfigyelés
- célzott megfigyelés
- egyéni és csoportos megbeszélés, interjú.

A nevelői követelmények teljesítéséről az intézmény belső ellenőrzési szabályzata részletes előírásokat tartalmaz.
Választott módszereink lehetnek:

- a személyiségjellemzők és a feladatellátás minőségének megfigyelése;
- spontán és irányított személyes beszélgetések;
- írásos felmérés, illetve kérdőíves vizsgálat;

10. Pedagógus-továbbképzés

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést.

Belső (helyi)

- Nevelési értekezletek témája lehet a környezeti nevelés.
- Tanulmányutak az iskola tágabb környezetében lévő természeti és kulturális értékek megismerése céljából
- Szaklapok, szakkönyvek, videokazetták, oktatócsomagok, multimédiás eszközök biztosítása a folyamatos önképzéshez, ennek motiválása

Külső helyzetkép, helyzetelemzés

A nagyvárosi léthez kapcsolódó előnyök és hátrányok meghatározzák környezeti, egészségnevelési lehetőségeinket.

A környezet alapvetően kulturált, rendezett, család-i és bérházakkal körülvett kerület.

Gyakorlati környezetvédelmi, egészségvédelmi foglalkozások tarthatók az iskola környezetében. Közelünkben található a Népkert, a Hejő-park, a Miskolc-Tapolca parkrendszere, és a Greutter-kert (Kisavasi Arborétum). E két utóbbi Miskolc város helyi jelentőségű védett természeti értékei közé tartozik. Lehetőség nyílik területükön a környezet, természet, különböző élőhelyek megfigyelésére, szabadban tartott órák megszervezésére.

A természettel, környezettel való kapcsolat, egészséges környezetben való tartózkodás megvalósítható a közelben lévő Bükki Nemzeti Park területein is.

A városrészen áthaladó 3-as főközlekedési út környezeti hatásától az iskola védve van, könnyen megközelíthető, nyugodt környezetben. Iskolánkhoz közel található a Bárczy-kert védett platánfáival. Szennyező forrásokban is bővelkedik a terület, a főközlekedési út, cementgyár mellett szeméttelep is található tágabb környezetünkben.

A település és közvetlen környezetének természeti-környezeti adottságai:

További jó természeti adottság, hogy Tapolca, Miskolc egyik legfontosabb idegenforgalmi központja a maga hatalmas és szép zöldfelületével kicsit távolabb a Bükk, benne a Bükki Nemzeti Parkkal további lehetőséget jelent a környezeti nevelés számára. De még mielőtt a Bükkbe jutnánk, előtte szintén sok megcsodálni való van: Lillafüred barlangjai,

vízesése a város vadasparkja, a hámori őskohó, Herman Ottó háza mint múzeum.

A település társadalmi-gazdasági adottságai:

A település ilyen típusú adottságai szintén jók: Teljes az infrastruktúra, víz, gáz, villany, csatornázottság, pormentes utak, jó közlekedés jellemzi a városrészt. A tömegközlekedést a sűrű buszjáratok jelentik, egyébként sok a személygépkocsi is.

11. Konkrét célok, feladatok

A helyzetből adódó jellemzők	Célok	Tevékenység, feladat
nagy forgalom	- közlekedési biztonság növelése;	- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása;
légszennyezés	- csökkentés	- zöldesítés az iskola környékén, az iskola udvarán - a növények gondozása, pótlása; - tantermekben növények
szemét	- tiszta, egészséges környezet	- szeméttárolók sűrítése; - szelektív hulladékgyűjtés, - felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről;
az iskolabelső	- tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, élősarkok, - portalanítás (atkák-allergia); - gyakori szellőztetés
energia-felhasználás	- takarékos fűtés	- gázkazán cseréje - nyílászárók javítása,
világítás	- egészséges, takarékos; - a természetes fény preferálása	- hagyományos fénycsövek cseréje energiatakarékos, kompakt izzókra
vízfelhasználás	- egészséges ivóvíz;	csapok karbantartása;
csatorna	- a csatorna karbantartása	- biológiai lebontók alkalmazása; - ecetsav, mosószóda, bórax, szódabikarbóna és egyéb környezetbarát takarítószerek alkalmazása.
udvar	- biztonságos aljzat	- az aszfaltozott rész felújítása
az iskola eszközellátottsága	- a tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése; - az esztétikai érzék fejlesztése; - egészséges személyiség kifejlődése.	- a tantermekben TV, videó és számítógép; - esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltetőanyagok; - digitális fényképezőgép; - ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár.

Iskolai, tanórán kívüli nevelés:

A környezeti nevelés szempontjából kiemelt jelentősége van a szabadidős tevékenységeknek. A szabadabb keretek nagyobb teret engednek a többirányú pedagógiai módszerek alkalmazásához.

Tisztasági verseny alsó tagozatos osztályok között
A tanulócsoportok közötti verseny kiterjed a tanterem, a taneszközök rendjére, tisztaságára. Értékelés havonta, az összesítés és díjazás tanév végén történik. *Programfelelős:* napközis munka-közösségvezető

”Zöld udvar”
A napközis csoportok az iskola udvarának és környékének rendben tartásán, szépítésén csoportosan dolgoznak (szemétszedés, falevelek összegyűjtése, ásás, ültetés, stb.), *Programfelelős:* napközis munka-közösségvezető

Iskolai helytörténeti verseny
Évente, május végén a gyermeknapi programokhoz kapcsolódva szervezzük meg helytörténeti vetélkedőnket. A rendezvény része a színvonalas felkészítő munka is (diavetítéses előadás, helytörténeti terepgyakorlat).
Programfelelős: történelem szakos tanárok

Hagyományőrző foglalkozások alsó tagozaton
A tanév során, az időszerű jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó népi hagyományok megismertetését célzó előadást rendezünk, korcsoportok szerinti bontásban (1-2. illetve 3-4. osztályosok részére). A program felépítése: rövid történeti áttekintés, népszokások felelevenítése, dramatikus játék dallal, tánccal. *Programfelelős:* könyvtáros

Jeles napok
A környezeti nevelés a környezetkultúra átadásáról is szól. Figyelemfelkeltő műsorok a „Jeles napok” –on. Kiemelten a „Föld Napja”.
Programfelelős: felsős munkaközösség-vezető

Rajzpályázatok
A Jeles napokhoz kapcsolódóan hirdetünk meg iskolai rajzpályázatokat pl. a „Víz világnapján”, amelyeket év végén, a gyermeknapon a szülőknek is bemutatunk.
Programfelelős: rajz szakos tanár

Szelektív hulladékgyűjtés
Egész évben folyamatosan az AVE Miskolc Kft. segítségével szelektív hulladékgyűjtést folytatunk, amely során műanyag palackokat, alumínium italos dobozokat, elemeket és papírt gyűjtünk. A májusi összesítésnél a legtöbbet gyűjtő osztály egy szabadon felhasználható napot kap jutalmul. A papírgyűjtésben az elsők tortajutalomban részesülnek minden gyűjtési akció során.
Programfelelős: diákönkormányzatot segítő pedagógus

A „Föld Napja”
Kiemelten nemcsak rádiós műsorral, hanem a hetedikes évfolyam projektmódszerrel készített munkáival megünnepelt Jeles nap, ahol kiállítás, műsor, kérdőíves felmérés, kiselőadás hívja fel a figyelmet a Föld gondjaira.
Programfelelős: a hetedik évfolyamot tanító biológia szakos tanár

Jeles napok jegyzéke

Március 22.	Víz Világnapja
Április 7.	Egészségügyi Világnap
Április 22.	Föld Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 18.	Múzeumi Világnap
Május 24.	Európai Nemzeti Parkok Napja
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap
Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Szeptember 22.	Autómentes Nap
Október 4.	Állatok Világnapja
Október 8.	Madárfigyelő Világnap
Október 8.	Természeti Katasztrófák Elleni Védekezés Világnapja
Október 10.	Lelki Egészség Napja
Október 31. vagy a hónap utolsó munkanapja	Takarékossági Világnap
November 17.	Füstmentes Nap

12. A környezeti nevelés tartalma az alsó tagozaton

12.1. Környezetismeret

1. osztály

Témakörök, tartalmak	***Tevékenységek***
Az időjárás elemeinek (napsugárzás, hőmérséklet, szél, felhőzet, csapadék) megfigyelése. A víz megjelenési formái a természetben.	Az időjárás elemeinek és változásának megfigyelése, rajzos rögzítése. A megfigyelés során a víz megjelenési formáinak felismerése. *Időjárási naptár készítése. Szimbolikus jelek (nap, felhő, eső, stb.) használata. A különböző csapadéktípusok vizsgálata.*
Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, helyi szokások.	Részvétel a helyben hagyományos ünneplésben. *Pl, a Föld napja.*
A közvetlen környezetben előforduló gyakori növények, állatok megfigyelése. Elemi ismeretek a növénygondozásról.	Érzékszervi tapasztalatszerzés a tanító irányításával. A sokféleség bemutatása. Növények gondozása az osztályban, iskolakertben (öntözés, tápoldatkészítés, ültetés, magvetés). *Az iskolaudvar növényzetének vizsgálata. Séta az iskola közelében lévő parkba. Madarak megfigyelése. Könnyen tartható állatok az osztályban: halak. Növények gondozása az osztályban. Búzavetés Luca napkor. Virágos növények magjainak elvetése, palántanevelés .*

2. osztály

Témakörök, tartalmak	***Tevékenységek***
Érzékszerveink szerepe a környezet megismerésében. A környezetben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságai. Mérhető és nem mérhető tulajdonságok.	A tulajdonságok (alak, szín, felület, alaktartás, összenyomhatóság, illat, íz, hang stb.) megtapasztalása. *Kitaláló játékok: letakart tárgyak felismerése tapintás alapján; élelmiszerek felismerése ízlelés alapján; hangszerek hangjának felismerése, különböző zörejeknek az azonosítása a zajkeltő tárggyal.*
Az anyagok csoportosítása. Az anyagok tulajdonsága és felhasználhatóságuk közötti kapcsolat.	Kapcsolat keresése tulajdonság és funkció között. Az anyagok azon tulajdonságainak észrevétele, amelyek miatt a környezetet szennyezhetik, veszélyeztethetik. *Azonos funkciójú, de különböző anyagú tárgyak összehasonlítása: pl. fakanál, leveses kanál, műanyagkanál, vagy üvegpohár, műanyag pohár. Képgyűjtemények készítése: fából készül, fémből készül stb. Egy pohár vízbe olaj öntése: az olaj a víz felületét borítja be. Az autók kipufogó gáza és a tiszta levegő összehasonlítása: levegőkonzervek készítése.*
A termesztett növények megfigyelése. Növényi táplálékaink. Gyümölcsök, zöldségek szerepe az egészséges táplálkozásban.	Tapasztalatszerzés előzetes megfigyelési szempontsor alapján. *Vizsgálódás kertben, gyümölcsösben, veteményesben. Séta a piacon. Zöldségfélék, gyümölcsök gyűjtése, vásárlása, tisztítása, saláták készítése.*
A vadon élő és a tenyésztett, kedvtelésből tartott állatok élete közötti különbség. Az állatok viselkedésének megfigyelése, összehasonlítása.	Az élőlények változásának megfigyelése az időben (növekedés, fejlődés, pusztulás). Az idő és az életmód kapcsolatának észrevétele (téli álom, költöző madarak). A megfigyelt jelenségek okainak keresése, annak észrevétele, hogy egy adott ok megléte befolyásolja a jelenség létrejöttét (életfeltételek). *Aranyhörcsög, tengerimalac, akváriumi halak, kutya, házityúk stb. viselkedésének megfigyelése. Gondozás, az ember felelőssége az állatok életében. Képek sorba rendezése, a növények, állatok fejlődése időrendjében. Virágpalánták nevelése különböző helyzetekben: fény, víz megvonásának következményei.*

Életműködésünk főbb jellemzői. A környezet szervezetünkre gyakorolt leggyakoribb ártalmas hatásai (pl. napsugárzás, hő, zaj, szennyezett levegő, víz, talaj, erős fény, a képernyő hatása, vérszívó élősködők).	A 8-9 éves gyerek helyes napirendjének kialakítása. *Képek, szavak sorba rendezése. Szituációs játékok, bábozás. Az iskolai életrend tudatos alakítása: tanulás, levegőzés, mozgás, pihenés, étkezés ideje. A gyerekek korábbi élményeinek meghallgatása, elkerülési lehetőségek.*
A település és környéke felszínének jellemző formái, vizei.	Természeti értékeink szépségének felfedeztetése. *Séta vagy kirándulás. A tapasztalatok rajzos rögzítése. Képgyűjtemények (fényképek) készítése.*

3. osztály

Témakörök, tartalmak	***Tevékenységek***
Ismerkedés a közvetlen tapasztalással nem megszerezhető ismeretek forrásaival (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképek, álló és mozgóképek).	Tévéműsorok, reklámok és az azokban esetleg előforduló helyes és téves tájékoztatások megfigyelése, elemzése. *Tévéműsorban a természetfilmek megjelölése. Mit nézzenek a gyerekek a televízióban? Könyvtári órák. Előzetes feladatok „búvárkodásra” enciklopédiákból, határozókból.*
A növények életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak (pl.: fény, talaj időjárás, szennyező anyagok) hatása a növények életére.	Egyszerű kísérletek az életfeltételek bizonyítására. *Palánták nevelése különböző feltételek között: fény, víz, talaj megvonása, talaj szennyezése. Hasonló helyzetek megfigyelése a kertekben, parkokban. Mi történik az „örökbefogadott” fával?*
Helyes viselkedésünk a természetben.	Az ember szerepe a környezetében élő más élőlények életfeltételeinek alakításában. Tetteink következményeinek kutatása. *Szituációs játékok. Irodalmi szemelvények. Séta kirándulás alkalmával a helyes viselkedés tudatos alkalmazása: madárles, hangok a természetben („hangtérkép” játék), szeméttérkép.*
Életünk nélkülözhetetlen környezeti feltételeinek vizsgálata. A környezet változásainak hatása életünkre.	Megfigyelések, mérések. Saját tapasztalatok megbeszélése, összehasonlítás a társakéval. *Naplókészítés, gyűjteménykészítés: jó és rossz a környezetünkben. Például rossz: a nagy autóforgalom okozta zaj és bűz. Jó: fákat ültettek az utcánkban.*

4. osztály

Témakörök, tartalmak	*Tevékenységek*
Az otthon tisztasága, szennyező forrásai. Környezetünk tisztasága, szennyezettsége. A lakóhely levegőjének, vizeinek tisztasága, szennyezettsége. Szennyező források a környezetben, a szennyezés hatása az élőlényekre, az emberre. A megelőzés, a védekezés lehetőségei.	Folyamatos megfigyelések egyszerű vizsgálatok, kísérletek a levegő, a víz a talaj tisztaságáról. Környezetünkből vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére. A lakóhely levegőtisztaságának megfigyelése. Levegő-, víz-, talajvizsgálat érzékszervekkel és egyszerű vizsgáló eszközökkel (nagyító, szűrőpapír). *A lakóhely feltérképezése, a tiszta és szennyezett területek észrevétele, rögzítése.*

A környezet szennyeződése miatt kialakuló veszélyhelyzetek felismerése, az önvédelem lehetőségeinek megismerése.	Kapcsolat keresése az egyes anyagok tulajdonságai és a környezetszennyezés között. Jelenlegi viselkedésünk, szokásaink és azok jövőbeli környezeti hatásai közötti egyszerű összefüggések felismerése. *Ötletroham: hogyan védekezhetünk a szennyeződés ellen? Szennyezés nélküli város tervezése. Dramatikus játékok.*
Az ember hatása az élőhelyekre. A természet védelmének fontossága, védett helyi természeti értékek.	Annak észrevétele, hogy jelen cselekedeteink befolyásolják a jövőt. Kapcsolat keresése az ember tevékenysége és a természet veszélyeztetettsége között. *Képek, cikkek gyűjtése a természetvédelemről. A helyi természetvédelmi terület vagy természetközeli hely felkeresése, megismerése. A helyileg védett növény- és állatfajok nevének ismerete.*
Helyes és helytelen szokásaink. Az egészséget károsító szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószerezés) kialakulása, veszélye, felkészülés az elutasításukra. A reklámok hatása életmódunkra.	Dramatikus játékok helyes és helytelen szokásainkról. Reklámok elemzése az elérni kívánt hatás és a valóság között.

Tárgy és környezetkultúra	Tárgyak csoportosítása. Használat és jelentés. A tárgyak üzenetének megfejtése. *Régi használati tárgyak bemutatása, pl.: mángorlófa, csigacsináló. Mire használhatták?*

Technikák	Konstruálás talált tárgyakból (pl. termések, textilek, nemezelés gyapjúból). *Bábok zöldségekből: krumplimalac, káposztatündér, szemétszörnyek készítése.*

Témakörök, tartalmak	***Tevékenységek***
Vizuális kommunikáció	A közvetlen természeti és mesterséges környezet szemlélése, jellegének leírása. *Séták, kirándulások alkalmával a jellemző színek, formák megfigyelése, később ennek felelevenítése (pl. meredek domboldal, alacsony házak, karcsú templomtorony, fehérre meszelt kerítések…).*

12.2. Testnevelés

1–2. évfolyam

Témakörök, tartalmak	***Tevékenységek***
Szabadidős sporttevékenységek	Séták, szánkózás, hócsata, hóemberépítés. Ügyességet fejlesztő közlekedési eszközök. *A mozgás örömének átélése, a szabad levegőn való tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása.*

3. évfolyam

Témakörök, tartalmak	***Tevékenységek***
Szabadidős sporttevékenységek	Gyalogos, kerékpáros túrák, hócsata, korcsolyázás, szánkózás. *A természeti környezet sajátosságai a túrák során. Helyes viselkedés a természetben. Természeti értékeink megismerése.*

4. évfolyam

Témakörök, tartalmak	***Tevékenységek***
Szabadidős sporttevékenységek	Számháború, járőrversenyek (a lehetőségek figyelembevételével). *Helyes viselkedés a természetben. A zaj is szennyezi a természetet! Tájékozódás a terepen.*

12.3. Ének-zene

1. évfolyam

Témakörök	*Tartalmak*
Ünnepkörök dalai (mikulás, lucázás, karácsony, márc. 15., Anyák napja). Művészeti értékű komponált gyermekdalok (pl. gyermek és környezete: természeti és emberi környezet témákban).	Dalos játékok előadása. Éneklés szöveggel emlékezetből. Helyes testtartás, levegővétel alkalmazása.
Tárgyi, környezeti zajok, zörejek.	

2. évfolyam

Témakörök	*Tartalmak*
Újabb népi mondókák. Népi gyermekjátékdalok, népszokások.	*Időjárásra, időjárás-változásra, évszakokra, természetre utaló mondókák.*

3. évfolyam

Témakörök	*Tartalmak*
Szerepjátszó gyermekjátékok. Magyar népdalok, népszokások dalanyagának bővítése. Európai gyermekdalok. Nemzetiségi és etnikai kisebbségek dalai. Ünnepkörök dalai (regölés, tavaszi népszokások).	

4. évfolyam

Témakörök	*Tartalmak*
Jeles napok, ünnepkörök dalai.	

13. A környezeti nevelés tartalma a felső tagozaton

		Tananyagrészek, tartalmak
Magyar nyelv és irodalom	Célok: megérteni, írni, gondolkodni tanít ezzel valamennyi tantárgy tanulását segíti.	Általános személyiségfejlesztés.
5. évfolyam	Tájleírás készítése valóságos vagy elképzelt tárgyról, lakókörnyezetünkről. Petőfi Sándor: Az Alföld Tájékozódás a dokumentumtípusok között: szépirodalom és ismeretközlő könyvek, segédkönyvek (szótárak, lexikonok).	Környezet leírása, közlése és a környezeti leírás befogadása. A családdal, iskolával, lakóhellyel kapcsolatos érzések leírása. Verselemzés, mesék feldolgozása dráma-pedagógiai módszerekkel. Regényelemzés, filmvetítés.
7. évfolyam	A mindennapi élet kérdéseinek megválaszolásához ismeretanyagok keresése a könyvtár nyomtatott és elektronikus információhordozóinak felhasználásával.	Modern informatika és adatbáziskezelés a környezeti nevelésben. Saját vélemény megfogalmazása. Versek összehasonlító elemzése.

8. évfolyam	Tapasztalatszerzés a mindennapi élet hivatalos iratainak megfogalmazásában.	Állampolgári nevelés a környezeti nevelésben. Erkölcsi ítéletalkotás, véleményalkotás. Verselemzések.
Idegen nyelv	Témakör: természeti környezetünk: a természet megóvása, Földünk nevezetes tájai, veszélyeztetett növények és állatok.	Globális nevelés, biodiverzitási probléma, fenntarthatóság. Képleírás, párbeszéd, fogalmazás, beszélgetés, vita, monológikus beszéd; Természetes anyagok felhasználása tantermek dekorálásakor. Újságcikkek, fordítások, képek gyűjtése, tabló készítése; Projekt készítése Budapest középületeiről, látványosságairól. Természeti környezetben megtartott óra. Célzott megfigyelések az élőlényekről, beszélgetés. Video, kiselőadás, szituációs párbeszéd.
Matematika	Cél: a tanulókat körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyainak megismertetése; adatok gyűjtése környezetünkből; matematika a természettudományokban.	Statisztikák készítése, értelmezése. Táblázat-, grafikonkészítés. Átlagszámítások. Kalóriaszámítás. Pénzmegtakarítási lehetőség a

		családban: pl. otthoni, éttermi étkezés összehasonlítása, menühöz valók árának becslése, megtudakolása. Mérések teremben, udvaron. Számítások környezetszépítéssel, védelemmel kapcsolatban:pl. Mennyibe kerülne az iskola udvarának füvesítése? Hány tanuló tartózkodhat a teremben, ha fejenként 3 köbméter levegőre van szükség stb. A matematikaoktatásba beépíthető sok környezeti nevelést szolgáló példa, amely a valóságból indul ki, absztrakt gondolkodással, számításokkal folytatódik, végül az eredmények és a tapasztalatok összevetésével fejeződik be.
Informatika	Cél: tantárgyi multimédia oktatóprogramok kezelése. Táblázatok kezelése, katalógusokban való eligazodás.	Hatékony informatikai és kommunikációs technológia elősegítése

5. évfolyam	Böngésző programok által a hazai és nemzetközi környezetvédő szervezetek pályázatainak, irodalmának, felhívásainak figyelemmel kísérése. A grafikai programok oktatásánál a természet elemeinek reprodukálása, szerkezetük, sokféleségüknek érzékelése. Animáció készítése: Évszakok, Egy virág „élete”.	Ember- és környezetkímélő munkakörnyezet kialakítása, megóvása. A káros hatások ellensúlyozásának ismertetése (alacsony sugárzású monitor, helyes testtartás stb.). Az informatika oktatás során keletkező szennyező hulladékok szelektív gyűjtése (tonerek, patronok).
7. évfolyam	A hardverismeretnél ismételten kitérünk az ergonómiai elvekre, a hi-tech alkatrészek környezet- és egészségkímélő hatására. Táblázatok összeállítása környezeti katasztrófákról, környezetbarát anyagokról és eseményekről. A gyűjtőmunka anyagának feldolgozása szövegszerkesztéssel, kiegészítése saját rajzzal, beszkennelt, letöltött képpel.	Tudatosodjék a tanulókban, hogy természetes emberi törekvés az egészség és környezet egyre színvonalasabb megkímélése, ennek érdekében újabb, káros hatásoktól egyre mentesebb termékek megjelenése az informatikai piacon is.

8. évfolyam	Mozgófilm és prezentáció készítése aktuális környezetvédelmi témában (védett állatok stb.) problémák, lehetséges megoldások. Programnyelveknél a természet mintáinak, adatainak feldolgozása; pl.: Koch görbék felhasználása jégkristály szerkezetének reprodukálásához. Virág, fa szerkezetének megrajzolása, növekedésének érzékeltetése a programírással. Adatbázis létrehozása: hazai védett madárfajok – szűrés, lekérdezés.	A gyűjtés, feldolgozás, programok készítése során olyan szintű ismeretekhez, élményekhez jutnak a gyerekek, melyek hatására várhatóan meg is óvják környezetüket, kiállnak a környezetkárosító cselekedetek, tervek ellen.
Történelem és állampolgári ismeret	Célok: a tantárgy alapot ad a demokratikus közéletben való tudatos részvételhez. Annak megismerése, hogy a földrajzi környezet hogyan hat egy ország, térség fejlődésére. A múlt eredményeinek és hibáinak megismerése révén a természetes és az épített környezetért való felelős magatartás kialakítására.	Állampolgári neveléssel való kapcsolat: a fenntarthatóság pedagógiai gyakorlatához való hozzájárulás. Tevékenység: a múlt egyes elemeinek, tevékenységének megismerése és rekonstruálása mellett jövőtervezés, makettek, rajzok, fogalmazások.

5. évfolyam	Vadászat, halászat, gyűjtögetés, természeti népek napjainkban Földművelés, állattenyésztés, termelés, természetimádás Öntözéses földművelés Természet és gazdaság görög és a római világban Finnugor nomád pásztorkodás	Videofilmek közös megtekintése feladatlapok kitöltésével. Szituációs játékok – „jön a kardfogú tigris”. Ahol lehetséges terepen gyűjtögetés, halászat/ kézzel, horoggal. Múzeum, kiállítás és kézműves foglalkozás: agyaggal, szalmával, rézlapokkal, rézszálakkal. Szituációs játék – varázslás. Videó Egyiptomról. Tepsiben homokból, falapokból csatorna, zsilipkészítés / otthoni munka. Egyéni beszámoló, kiselőadás: Milyen környezeti katasztrófával járt Mezopotámiában a túlzott termelés? Egyéni beszámolók, kiselőadások könyvek, filmek alapján a környezeti adottságok és az ebből eredő tevékenységekről; mivel jártak a hajóépítésekhez szükséges nagy mennyiségű fakitermelések rajzok, festmények és makettek készítése otthoni munka.

	Az újkor: gyarmatok, manufaktúra, világkereskedelem	adta megélhetési lehetőségek megfigyelése feladatlapok segítségével rögzítése, feldolgozása; az ipar megjelenése és természet átalakítása: vaskohászat Ómassán és Diósgyőrben. Egyéni beszámolók, kiselőadások: Európa gazdagodása és fejlődése milyen „árat” fizettetett az indiánkultúrákkal és népekkel. Térkép készítése a világkereskedelmi útvonalakról montázzsal: mit visz a hajó – otthoni munka.
7. évfolyam	A polgári átalakulás: a mezőgazdaság és a gépek forradalma Az iparvárosok kialakulása, Magyarország a millenniumi ünnepségek, a világkiállítás idején /fények és árnyékok/.	Iparművészeti / Mezőgazdasági Múzeum feladatlapok alapján való megtekintése egyéni beszámolók, kiselőadások a természeti környezet átalakításáról /bányászat, folyószabályozás / és szennyezéséről; az épített környezet és az emberi kapcsolatok elsivárosodásáról /munkás bérlakások/ és gazdagodásáról /gyártulajdonosok palotái, úthálózat, vasúthálozat/; ez utóbbi környezetszennyezéséről.

8. évfolyam	Az ökológiai problémák A fogyasztói társadalom problémái A népességrobbanás a világ szegényebb felén A globalizáció problémája	Egyéni beszámolók és kiselőadások az egyéb tanórákon, a tömegtájékoztatásban megismert problémákról; külföldi és hazai jó és rossz megoldásokról; a bekövetkezett katasztrófákról és arról, hogyan lehetett volna elkerülni őket /pl. 2000. évi hazai árvíz/; a régiók, a kisebb közösségek, az osztály lehetőségei (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, a szemetelés, a zaj-, idegi ártalmak csökkentésére). Fogalmazások, rajzok, tablók készítése a jövő városairól, otthonairól – otthoni munka. Egyéni beszámolók, kiselőadások: milyen találmányok révén lehetne a sivatagok visszahódításával élelmiszertermeléssel és ipartelepítéssel fejleszteni ezeket a területeket. Beszélgetés, hogyan őrizheti meg egy kis ország a kultúráját, szokásait, identitását.

	Az Európai Unióba való belépésünk problémái	Előzetes gyűjtőmunka alapján beszélgetés arról, mit tehet az ország, és mit tehet az egyén, akár a tanuló is, hogy a csatlakozás előnyeiből minél többet élvezhessen; a hátrányokat pedig a lehetőség szerint minimalizálja.
Fizika	Cél: annak felismertetése, hogy a fizikai ismereteket természeti környezetünk megóvásában is hasznosítani lehet	
7. évfolyam	Közlekedőedények: környezetvédelmi vonatkozások: kutak, vizek szennyezettsége.	Egyszerű mérések adatfeldolgozás, grafikonok, diagramok értékelése. A víz fizikai tulajdonságainak vizsgálata, érzékszervi vizsgálatok. Kísérlet: különböző szerkezetű talajok víz-áteresztő, vízmegkötő képessége. Cikkek, képek gyűjtése a víz- és talajszennyezésről, azok hatásáról.
8. évfolyam	Az egyes elektromos fogyasztók, háztartási gépek teljesítményének, fogyasztásának megállapítása. Az energiatakarékosság globális stratégiai jelentősége. Az energiatakarékosság hétköznapi, gyakorlati megvalósítása.	Galván elem szétbontása tanári felügyelet mellett. Fogyasztásmérők leolvasása. Elektromos fogyasztás összehasonlítása neoncsövek és izzólámpák esetén, számítások. Háztartási energiafogyasztással kapcsolatos kiadások elemzése, energiatakarékossági lehetőségek otthon, iskolában.

Biológia	Cél: a tanulók legyenek tisztában, a földi élővilág sokféleségével, e sokféleség értékével, segítsék elő e változatosság fennmaradását. A globális problémák és a rá adható biológiai válaszok bemutatása. Az egészséges életmód, az egészséges táplálkozás és a környezet között lévő kapcsolatok bemutatása.	
7. évfolyam	A földi élővilág általános jellemzése. Az életközösségek pusztulásának okai, védelmük jelentősége a földi élet és az ember szempontjából. A forró övezet: az őserdők pusztulása és védelme, az elsivatagosodás. A mérsékelt övezet: a lomberdők, a füves puszták, a tajga és védelmük. A hideg övezet: a tundra, sarkvidék és védelmük. Tengerek: életközösségek, szennyezés megelőzés és öntisztulás. Rendszerezés: különböző	Videó- anyagok megtekintése, szakirodalmak tanulmányozása, aktualitások figyelemmel kísérése, megbeszélése. Önálló információgyűjtés különböző életközösségekről, élőhelyekről. Kiselőadások, poszterek készítése. Látogatás valamelyik vadasparkba vagy állatkertbe. Az élőlények életmódja, élőhelye, szervezete közötti összefüggés megfigyelése. Szituációs játék az ember bioszférára gyakorolt hatásával kapcsolatban.

	élőlénycsoportok jelentősége és védelme, táplálékláncok	
8. évfolyam	A mozgásszegény életmód következményei. A légzőszervekre ható környezeti ártalmak, a dohányzás káros hatásai. Az egészséges táplálkozás.	
Kémia	Cél: fel kell hívni a figyelmet, hogy a kémiai ipar jelentős környezetkárosító, és potenciális környezetvédő. Ki kell fejleszteni a tanulókban az anyag- és energiatakarékosságnak mint a környezetvédelem egyik hatékony módszerének a szemléletét. Ismerjék meg az elterjedt vegyszereket, ezek élettani hatásait. Tudatosítani kell a tanulókban, hogy ők maguk is sokat tehetnek a környezet és saját egészségük megóvása érdekében.	

7. évfolyam	A megismert anyagok szerepe a mindennapi életben helyes használatuk, egészség- és környezetkárosító hatásaik.	A környezetünkben előforduló legismertebb kémiai változások felismerése, értelmezése. Az ivóvíz paraméterei. Kísérlet: desztillálás (kémiailag tiszta víz). Oldatok kémhatása, mérések , pH. A vízkeménység okai, következményei, kísérlet: cserepes virág öntözése kemény vízzel, vegyszeres vízzel. Beszélgetés, tanulói gyűjtőmunka, kiselőadások a vegyszerek élővilágra gyakorolt hatásáról környezet szennyezésekről. Légszennyezéssel kapcsolatos adatok elemzése.
8. évfolyam	A környezet terhelését csökkentő lehetőségek a mindennapi életben. Szervetlen anyagok a természetben és a mindennapokban. Talaj: Na, $CaCO_3$, K, Mg, Si stb. Víz: keménység, vízkő, savasság. Építkezések anyagai. Korrózióvédelem . Környezeti kémia: energiagazdálkodás, tűzifa, természetes és mesterséges szenek, kőolaj, földgáz, atomenergia, elektromos áram. Megújuló energiahordozók, energiatakarékosság. Levegőszennyezés: üvegházhatás, savas eső, szmog. Vízszennyezés, kémhatás, iontartalom,	

	szerves szennyeződés, szennyvíz és tisztítása.	
Természetismeret	Cél: az egészséges és környezettel harmonikus életvezetési szokások kialakítása. A környezet állapota iránti érzékenység, az ökológiai szemlélet, a helyes magatartásformák attitűdök, értékrend kialakítása. A környezettudatos döntések elősegítése. A tanuló lássa be, hogy ő maga is felelős a természet jövőjéért. Becsülje meg környezete értékeit. Készüljön fel tudatosan a természet megóvására, a környezeti problémák megelőzésére. Ismerje a leggyakoribb környezetszennyezéseket.	

5. évfolyam	Az időjárás és az éghajlat elemei. A víz körforgása. A vízkészletek védelme. A talaj védelme. Felelős magatartás a természetben. A legismertebb háziállatok és termesztett növények. Az állatvédelem legfontosabb szabályai.	Tapasztalatgyűjtés, megfigyelések, egyszerű mérések kísérletek. Meteorológiai megfigyelés, időjárási adatgyűjtés, mérési adatok csoportosítása, ábrák, grafikonok elemzése. Évszakok jellemzése. A víz fizikai tulajdonságai, kísérlet: halmazállapot változása. Hogyan takarékoskodhatunk a vízzel? Számítások. Cikkek, aktuális hírek gyűjtése vízszennyeződésekről (interneten is). Kísérlet: szennyezett víz hatása a cserepes növényre. Akvárium, terrárium létrehozása, madárodúk, madáretetők kihelyezése. Szobanövények, virágágyak gondozása, megfigyelése. Parkok, kertek felkeresése, mesterséges környezet alakítása. Beszélgetés házi kedvencek megfelelő tartásáról.
Földünk és környezetünk	Cél: a jövő kihívásaira való felkészülés érdekében ismertetni a regionális és globális problémákat és a lehetséges megoldási módokat. Tudatosítani a társadalom működése és a környezet állapota közötti összefüggéseket. Megismertetni a társadalmi és természeti értékeket.	
7. évfolyam	Afrika: elsivatagosodás. Amerika: az ültetvény, a farmvidék, a technológiai park és az agglomerációs zóna mint tipikus táj. Európa: az országok kapcsolata a földrajzi környezettel.	Szemelvények gyűjtése a természeti környezetet veszélyeztető folyamatokról. Környezeti problémákkal kapcsolatos videofilm megtekintése, megvitatása. Beszélgetés a megújuló energiaforrások hasznáról, a kőolajszállítás veszélyeiről. TV, sajtóanyag, gyűjtőmunka. Példák gyűjtése a természeti adottságok és a gazdasági élet kapcsolatáról, csoportmunka. Kiselőadások egy-egy ország természeti, gazdasági sajátosságairól, értékeiről, kapcsolatairól más országokkal. Térképek, ábrák, statisztikai adatok elemzése.

8. évfolyam	Magyarország földrajza. Természeti adottságaink és erőforrásaink, medencejelleg. A belvíz, az árvíz és a hóesés okozta veszélyek. Népesedési folyamatok.	Történelmi visszatekintés földrajzi szempontból. Kiselőadások, beszélgetés, összefüggések keresése. Fotók, képeslapok gyűjtése, tabló készítése. Korabeli vízrajzi térképek elemzése, éghajlati összefüggés keresése. Képek, szemelvények bemutatása árvízről, belvízről, veszélyeiről, következményeiről. Grafikonok elemzése a folyóvizek szennyezettségének helyzetéről. Népesedéssel kapcsolatos statisztikai adatok elemzése. Népesedési problémák okainak feltárása. Számítási feladatok népsűrűséggel kapcsolatban. Idegenvezetői kiselőadás hazánk nevezetességeiről. Terméklista gyűjtése hazai termékeinkről, kivitelünkről.
Technika és életvitel	Cél: annak megismertetése, miképpen tudunk együtt élni azzal a technikai	

	környezettel, amelyet az élet megkönnyítése érdekében hoztunk létre. Bemutatni a fenntartható fejlődés összefüggéseit, követelményeit, a problémák rendszerét és lényegét átlátó környezetgazdálkodást. A technikai nevelés alkalmas a környezeti válság okainak és lehetséges megoldásainak bemutatására.	
5. évfolyam	Az ember környezetátalakító tevékenysége. Lakóhelyünk veszélyeztetettsége. A városi és a vidéki közlekedés. A levegőszennyezés és elkerülésének módjai. A kerékpáros, gyalogos és tömegközlekedés. Háztartástan: egészséges táplálkozás, a hulladékok kezelése.	Séta az iskola körül, mesterséges környezeti tényezők listázása. Megfigyelés: milyen növények, állatok élnek környezetünkben? Milyen az épületek állapota? Térképvázlat készítése, fák bejelölésével. Egyszerű levegő tisztasági vizsgálatok: szálló porszennyeződés kimutatása közlekedési út mentén és attól távolabb, pl. fás területen. Forgalomszámlálás: adott idő alatt hány db. gépkocsi halad el? (Csoportmunka) Hétvégi élelmiszer-bevásárlás anyagainak csoportosítása. Milyen alkotórészeket tartalmaznak? Megfigyelés: mit tartalmaz a háztartási szemét? Hogyan csoportosíthatjuk a hulladékokat?

7. évfolyam	A fosszilis energiahordozók. A savas esők. Az erőművek bemutatása. Alternatív energia-források: (nap, szél, biomassza, geotermikus energia). Az alternatív energiahasznosítás (pl. napkollektor) egyszerű bemutatása. A közlekedési eszközök	Videófilm a savas esők okozta környezetkárosító hatásokról. A környék épületeinek, szobrainak megfigyelése terepsétán, a mészkő pusztulási formái. Szituációs játékok közlekedési szokásokkal kapcsolatban. Villany-, gázszámlák

	környezetkímélő használata. Energiatakarékosság a lakásban.	tanulmányozása. Hogyan takarékoskodhatunk otthon, és az iskolában az energiával?
8. évfolyam	A természet kizsákmányolása a fenntartható fejlődés. A napelemek és egyéb környezetkímélő energiaforrások. Víztakarékosság. Energiatakarékosság lehetőségei a fűtés során. Környezetkímélő közlekedési eszközök. A fogyasztói társadalom és a reklám.	Beszélgetés, képek, szemelvények bemutatása alternatív energiaforrásokról. A jövő környezetkímélő közlekedésének megtervezése. Üzemlátogatás során megfigyelés a víz felhasználásáról, vízszennyezésről, víztisztításról. Vízzel való takarékoskodás megtervezése otthon, iskolában. Hétvégi vagy napi bevásárlásaink során mi az, amire nem volt szükségünk? Mit vásároltunk fölöslegesen, miért (listázás, indoklás)?

Ajánlott irodalom

<u>Általános környezeti nevelési művek</u>

Budayné Kálóczi Ildikó; Sára Endréné: Rácsodálkozás a természetre. A helyi értékek jelentősége a környezeti nevelésben, Természet; és Környezetvédő Tanárok Egyesülete, Budapest, 1994.

Disinger, John F,; Monroe, Martha C.: A környezeti nevelés fogalma, Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest 1998. (Környezeti nevelési Szer-Tár - Műhelyszervezési kézikönyvek sorozat)

Fernengel András: Tegzes ; az iskolai nomád táborozás kézikönyve, Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest, 1995.

.

Szerényi Gábor: (szerk.) Környezeti nevelés a szakkörön, Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért, Budapest, 1994. (Réce füzetek sorozat)

Tourtillott, Leann; Britt, Peggy: Környezeti nevelési segédletek értékelése, Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest, 1998. (Környezeti nevelési Szer-Tár -Műhelyszervezési kézikönyvek sorozat)

Szakmai és ismeretterjesztő kiadványok

A világ helyzete; Föld Napja Alapítvány, Budapest; évente jelenik meg

Beliczay Erzsébet: A kerékpárrá változott energia; Budapest, Energia Klub, 1995.

Energiatakarékossági és környezetvédelmi tájékoztató az általános iskolák felső tagozatos tanulóinak és családtagjainak

Tevékenység-gyűjtemények, munkafüzetek

Ácsné Ravasz Éva: Iskolakert a gyakorlatban, Általános Iskola, Kapolcs, 1997.

Adorján Rita, , Magonc (természetismereti játékok az erdőben); Mecseki Erdészeti Rt., Pécs; 1998.

Béres Mária: Az erdőből jöttünk. Oktatási ötlettár a fákról és az erdőkről, Független Ökológiai Központ, Budapest, 1994.

Cornell, Joseph: Kézenfogva gyerekekkel a természetben, Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest, 1998.

IV. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

"Egészségünknek három feltétele van. Az első: legyünk elfoglalva napi dolgainkkal. A második: művelődjünk és tanuljunk. A harmadik: legyenek örömeink és mulatságaink."
/Northbrook/

1. Bevezetés:

Az ember számára mindig nagyon fontos volt az egészség, hiszen e nélkül nincs minőségi élet, csak vegetálás. Igen korán fel is ismerték ezt az emberek, nem véletlen, hogy annyi szólás, közmondás őrzi ennek nyomát: az egészség kincs, akkor vesszük észre, ha nincs. Ép testben ép lélek: az egészség izét a betegség adja stb. a jókívánságok közt első helyen áll: " egészségedre!" Igen fontos tehát, hogy gyermekeinket minél kisebb korunkban megtanítsuk arra, hogyan őrizhetik meg ezt a nélkülözhetetlen értéket. Erre nevelni kell. S mivel a nevelés hosszan tartó folyamat, nem válhat egyszer-egyszer megrendezett kampánnyá. Nagyon tudatosan átgondolt, jól felépített programnak kell lennie, s mivel az összes nevelési tartalom, amely a világról, s benne az emberről szól, összefügg egymással, ezért az egészségnevelési programnak is bele kell épülnie az iskolai nevelési rendszer egészébe. Sőt! El kell érni, hogy minden család életében az otthoni nevelési rendszernek is szerves részévé váljon, ami persze már túlmutat az iskola határain.

Az egészség fogalma

Az egészség az élő szervezeteknek olyan harmonikus működési állapota, amely egyrészt biztosítja a szervek kiegyensúlyozott, zavartalan munkáját, másrészt lehetővé teszi az élőlény beilleszkedését a környezetbe.
WHO meghatározása alapján: A teljes testi, lelki, szociális állapot. Akkor vagyunk egészségesek, ha zavartalan az életműködésünk.

Az iskola szerepe és lehetősége az egészségnevelésben

A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészséget bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség és cselekvésorientált tevékenységei az iskolában:

- az iskola az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színtere, mint szocializációs szintér
- a prevenció (egészséges táplálkozás, testmozgás, lelki egyensúly, …stb.)
- hagyományos egészségnevelés, felvilágosítás
- érzelmi intelligenciát, társas kompetenciákat, alkalmazkodást fokozó beavatkozások
- színtér programok (egészséges iskolák)

Az iskola szerepet játszik az életideálok formálásában. A következő témakörökön – spirálisan ismétlődő formában – keresztül gyakorolnak hatást a gyerekekre:

- a biztonság kialakítása
- a test tisztasága
- a mozgás
- tartásjavítás
- növekedés, változás
- családalapítás
- egészséges környezet

2. Az iskola egészségnevelési célja, feladatai

Általános célok

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyerekek, tanulók személyes részvételén keresztül az attitűd és szemléletek formálása, a család és a közösség értékeinek megőrzése az egészséges életmód kialakításának érdekében. Cél, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által

Cél: - az önmagával, társaival az épített és természetes környezetével harmóniában élő, egészséges és felelősen cselekvő személyiség kialakítása.

- pozitív értékek kialakítása (önismeret, önértékelés, önbizalom, önbecsülés)
- hatékony kommunikáció kialakítása (tolerancia, empátia, másság kezelés)
- egészséges életstílusok, egészséges modell kialakítása

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területek az alábbiak:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat
- a tanulás és a tanulás technikái
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a tanulási környezet alakítása
- az egészséges táplálkozás témái
- a szenvedélybetegségekkel való foglalkozás
- a betegség és a gyógyulást segítő magatartás (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat)
- a testi higiénia
- a környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés)

- a személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás)

.Az egészségnevelés feladatai:

- Segítse a tanulókat az egészség helyes értelmezésében, és az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában.
- Ismertesse meg a tanulókkal szervezetük életkori sajátosságait és készítse fel őket a változások helyes kezelésére.
- Ösztönözzön a helyes viselkedésmódok elsajátítására, környezet – egészségvédő szokásrendek kialakítására.
- Fejlessze a már kialakult higiénés ismereteket és készségeket.
- Sajátítsa el azokat a technikákat, amelyek az elsősegélynyújtáshoz szükségesek.
- Adjon javaslatokat az egészséges életmód kialakítására, a természet adta lehetőségek kihasználására.

3. Fejlesztési követelmények:

Az oktatás során felhasználjuk a tanulók már meglévő ismereteit. A szervezettani, élettani ismereteiket fokozatosan bővítjük.

Az egészség megőrzéséhez és a betegségek megelőzéséhez szükséges ismereteiket konkrét példák, események megvitatásával, a tanulói aktivitás kihasználásával, a pozitív minták megerősítésével fejlesszük.

A meglévő életviteli szokások elemzésével, az életkorra jellemző kritikai képességek kihasználásával és fejlesztésével vezessük rá a helyes konklúzió felismerésére.

A beszélgetés, beszélgetés során oldott légkört teremtve fejleszthetjük a tanulók kifejező képességét, önismeretét, készségüket.

Problémák felvetésével, azok alternatív megoldási lehetőségeinek mérlegelésével a döntéshozatalhoz szükséges felelősségérzet kialakulását segíthetjük elő.

A mindennapi élet példáinak felhasználásával alakítsuk ki a kritikus szemléletmódot a tapasztalatok értékelésében.

Az egészségnevelés, fejlesztés egymásra épülő területei:

1. Egészségmegőrzés:
   Egészséges életmódra nevelés preventív jellege
2. Családi életre nevelés:
   Szeretetteljes életmód kialakítása, szexuális kultúra, magatartás fejlesztése
3. Önismereti nevelés:
   Pozitív döntéshozatal elsajátítása, szenvedélybetegségek elleni küzdelem

Célunk:

- hogy a tanulók ismerjék fel, milyen összefüggés van az egészséges életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között. Alakuljon ki az önmagukkal szembeni felelősségérzet.
- Ismerjék az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódok, szokások kialakulását, feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket.
- Tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani az egészségük megőrzése érdekében.

1. évfolyam

A test felépítésére vonatkozó helyes fogalmak kialakítása, testrészeink ismerete. Ismerjék meg a tisztálkodás eszközei, jelentőségét, a tisztálkodás közösségi hatását.

2. évfolyam

Ismerkedjenek meg helyes és helytelen táplálkozási szokásokkal, értsék meg miért van szükség táplálkozásra és mi a kapcsolat a teljesítmény és táplálkozás között.

Ismerjék meg, hogy milyen tápanyagokból épülnek fel élelmiszereink, melyik tápanyagokból szükséges több, melyikből kevesebb a szervezetünk számára. Milyen fontos anyagokra van szüksége a szervezetnek még?

3. évfolyam

Mit jelent az egészség, betegség fogalma? A betegségek fajtái és megelőzésükhöz szükséges tisztasági szokások kialakítása, a szűrővizsgálatok, védőoltások, mozgás, sportolás fontosságának bemutatása. Értsék meg, hogy az egészséges élethez nélkülözhetetlen a helyes napirend, az aktív élet, a mozgás, kirándulás, játék.
Ismerjenek néhány alapvető elsősegélynyújtó tevékenységet, ismerjenek fel alapvető vészhelyzeteket és a segítséghívás módját.

4. évfolyam

Értsék meg az érzelmek, a társas kapcsolatok, a barátság fogalmainak értelmezésénél a jelenségek és személyek valós tulajdonságai megismerésének szükségességét.
A tanulók előtt világossá kell tenni, hogy az alkohol, a kábítószer, illetve bizonyos gyógyszerek fogyasztásától a fiatalok, illetve felnőttek az életükben jelentkező problémák megoldását várják, remélik, és mire rájönnek, hogy az említettek nem hoznak megoldást, addigra már rászoknak, nem tudnak menekülni tőlük. Ismerjék meg a dohány, alkohol, kábítószer káros hatásait.

5. évfolyam

Értsék meg, hogy az ápoltság az ember testének és öltözetének higiéniájára, tisztaságára vonatkozó fogalom, amely kifejezi az ember önmagához, környezetéhez való viszonyát, értékelő magatartását. Az ápoltság szorosan összefügg az egészséggel, míg a divat nem, hatásában mégis lehet egészséges, egészségtelen, vagy közömbös az egészségre.

El kell jutni a tanulókkal oda, hogy felismerjék saját rossz szokásaikat is, pl. a szemetelés, zajártalom, stb. (osztályban, folyosón, utcán).
Fontos, hogy Ők mit tudnak tenni a környezetük védelméért!

7. évfolyam

Tudják, hogy mikor kell orvos fordulni és mi a teendő amíg az orvos megérkezik, hogyan kell ápolni a beteget. Ismerjék meg, hogy hogyan védekezik szervezetük a betegségek ellen, melyek az immunrendszer betegségei.
A helyes nemi szerepek kialakításához kapjanak meg minden segítséget.
Ismerjék meg a szenvedélybetegségek hatásait a családra, az egyénre.
Ismerjék a drogok fajtáit és azok hatását, a függőség kialakulásának következményeit.

8. évfolyam

Önismeret, önértékelés, önkritika. Ki vagyok én? Kire hasonlítok?
Szeretet, őszinteség, barátság, szerelem A szerelem fejlődése. A nemi élet elkezdésével együtt járó veszélyek. A nemi élet higiénéje, egészségtana. A családalapítás feltételei.
A szenvedélybetegségek hatása a családalapításra.

Az egészségnevelés legfontosabb feladatai:

- a felvilágosító munka
- a megelőzés (prevenció)
- egészségünk védelme
- az egészség megóvása

Minden évfolyamon ősszel és a tanítási év végén felmérjük tanulóink fizikai állapotát dr. Mérey Ildikó Hungarofit módszerével, hogy a következő évi célokat meg tudjuk határozni.
(lásd. melléklet)

4. Az iskola elhelyezkedéséből, tárgyi felszereltségéből adódó egészségjavító célok, feladatok

1. Környezetbiztonság
Cél: biztonságos közlekedés, gyermekbalesetek megelőzése
Feladat: A helyes közlekedési szokások kialakítása, a közlekedési szabályok ismerete és gyakoroltatása.

Eszköz, módszer: osztályfőnöki órákon, alsó tagozaton technika órákon, a veszélyes helyek bejárásával, KRESZ-versennyel a gyermeknapon.
Cél: biztonságos közlekedés, balesetek megelőzése
Feladat: A lépcsők, folyosók, termek balesetmentes használatának megismertetése, figyelemfelhívás a vészhelyzetekre és a teendőkre estleges baleset esetén. A lépcsők fokozott tisztántartása.
Eszköz, módszer: osztályfőnöki órákon bejárás, megbeszélés. A házi rendünk tartalmazza a szabályokat.

2.3. Környezet-egészségügy
Cél: egészséges, nyugodt környezet biztosítása. A személyes tisztálkodás készséggé fejlesztéséhez megfelelő környezet kialakítása
Feladat: a termekben és a folyosókon további növények elhelyezése, pihenősarkok kialakítása, még több szemétgyűjtő edény kihelyezése (Pl. az udvaron) A személyi higiénés készségek fejlesztése, a fertőző betegségek elkerülését célzó szokások kialakítása. Eszköz, módszer: napközis foglalkozások, osztályfőnöki órák, tisztasági verseny beindítása az alsó tagozaton.

3. Hulladék elhelyezése

Állapot: a papír és a PET palackok, alumínium italos dobozok szelektív gyűjtése az épületeken kívül, akciókkal megoldott. A kommunális hulladék elszállításához konténerek találhatóak az udvarokon.
Cél: A szelektívgyűjtés, az újrahasznosítás megismertetése, készséggé formálása.
Feladat: Rövidtávú feladat: a szelektívgyűjtéshez a termekben több gyűjtőedény elhelyezése.
Hosszútávú feladat: az udvaron szelektív gyűjtőkonténerek elhelyezése.

5. Az egészséges életmód fejlesztő programjai

Személyi higiénés, testápolási programok
- a személyi tisztálkodást készséggé fejlesztő program
- a fertőző betegségek elkerülését célzó szokásalakítás
- fogápolási és szájhigiénés program

Programfelelős: munkaközösségvezetők
Közreműködők: biológia szakos tanárok, védőnők, tanítók,
Források: a versenyek jutalmazását a diákönkormányzat biztosítja

Egészséges öltözködési program
- megfelelő öltözködés szokássá alakítása
- ruhaviselés, ruhaváltás gyakorlata

Programfelelős: technika szakos tanár
Közreműködők: minden tanár és tanító, védőnők
Források: nincs költsége

Egészséges táplálkozást propagáló program

- a kultúrált étkezést gyakorló program
- egészséges táplálkozási szokások kialakítása
- konyhatechnikai, főzési gyakorlatok

Programfelelős: tecnnika szakos tanár
Közreműködők: tanárok, tanítók, konyhai dolgozók, védőnők
Résztvevők: minden tanuló
Módszerek: iskolaorvos felvilágosító előadása több évfolyamon
Életvitel szakkör a felsősöknek
Osztályfőnöki órák minden évfolyamon: szituációs játékokkal, kérdőívekkel
Gyümölcsnap egész napos témanap keretében novemberben
Források: iskolai költségvetés

Gyermekbaleset megelőzési program

- otthoni balesethelyzetek felderítése
- közlekedési szabályok gyakorlása
- balesetek megelőzésének gyakorlása

Programfelelős: ifjúságvédelmi felelős
Közreműködők: tanítók, osztályfőnökök
Résztvevők: minden tanuló

Mozgási programok

- tartásjavítás
- mozgásos játékok bővítése
- szabadban való tartózkodás mozgásprogramjai

Programfelelős: vezető testnevelő
Közreműködők: testnevelők, alsós testnevelést tanítók, természetjáró szakkör vezetője, napközis nevelők Résztvevők:
minden tanuló Időkeret: mindennapos testnevelés
keretében napi 1 óra
napköziben a szabadidős tevékenység során napi 1 óra
természetjáró szakkör havi egy hétvégén nem kötelező jelleggel
sportnap a gyermeknapon és az előző napon
osztályok közötti bajnokságok igény szerinti sportágakban a második félévben
Módszerek: játék, sport, kirándulás
A részvétel jellege: a mindennapos testnevelésben kötelező, a többi esetén választható
Források: ISK
a sportnap, a bajnokságok a diákönkormányzat támogatásával

Lelki egészség program

A szervezetfejlesztésben prioritást élvez a lelki egészségvédelem, a mentálhigiéné, melynek tartalma az egyéni és a közösségi kapcsolatok erősebbé, fejlettebbé, magasabb szervezettségűvé tétele. Ez a szemléletmód a garanciája annak, hogy minden tanár (szakjától függetlenül) megtalálja a kapcsolódási pontot a saját tantárgya vonatkozásában.

- az értékek ismerete
- barátság, párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- a betegséget és a gyógyulást segítő magatartás megismerése
- szenvedélybetegségek megelőzése
- az idővel való gazdálkodás szerepe

Programfelelős: ifjúságvédelmi felelős

6. Az egészséges életmódra nevelés keretei

Egészségnevelés tanórán

Alsó tagozat
A testnevelés, az olvasás, a környezetismeret, a technika, a rajzórák adnak alkalmat a leginkább az egészséges életszemlélet formálására, példák bemutatására, főleg érzelmi beállítódások segítségével, majd tudatosság kialakításával.

Tudjuk, hogy alsó tagozatban a legfogékonyabbak a gyerekek. Ebben a korban hisznek nekünk a legjobban, és ekkor tudjuk őket a legkönnyebben irányítani és bizonyos dolgokra ráhangolni.

Felső tagozat
A legintenzívebben hasznosítható órák a testi-lelki egészség formálására a következők:

Osztályfőnöki órák /min. évi 10 óra/
Témái: 5. oszt. Életmódok és az egészség
7.oszt. Függetlenségi törekvések és az egészség
8. oszt. Felelőséged a jövődért
Természetismeret és biológia órák
Egészségtan modul 8. évfolyamon
Technika órák
Kémia órák
Testnevelés órák: Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a

Nem hagyományos tanórai keret

- témanap (pl. ősszel „Gyümölcsnap”, tavasszal természettudományi nap, gyermeknap, sportnap)

Szokások, életviteli példák kipróbálására, a szabadidő hasznos eltöltésére, társas kapcsolatok bővítésére, a gyerekekben rejlő értékek felismerésre adnak lehetőséget ezek az órák és mivel nem a megszokott keretekben zajlanak, így még erősebb a hatásuk.

Tanórán kívüli foglakozások

A szabadidős foglalkozások kiemelt szerepet kapnak az egészséges életmódra nevelés területén is.

***Sportrendezvények*:**

Osztályok közötti bajnokságok
Célzott csoport: felső tagozatos tanulóknak
Időtartam: egész évben folyamatosan
Programfelelős: diákönkormányzatot-segítő pedagógus, testnevelők

Gyermeknap
Célzott csoport: minden tanuló
Időtartam: május vége
Programfelelős: diákönkormányzatot-segítő pedagógus, testnevelők

Mindennapos testedzés
Célzott csoport: minden tanuló
Programfelelős: testnevelők, testnevelést tanító tanítók

ISK foglalkozás
Célzott csoport: minden tanuló

Programfelelős: testnevelő testnevelést tanító tanítók

Osztálykirándulások, táborok
Versenyek, vetélkedők:

- tisztasági verseny osztályok között
- a tantermek zöldítése
- helyi versenyeken való részvétel (elsősegélynyújtó verseny)
- ***Akciók:***
- „Zöld udvar" takarítási akció
- helyi, országos akciókban való részvétel

Pályázatokon való részvétel (pl. rajzpályázatok)

Előadások iskolánkkal együttműködő intézmények munkatársai által (az iskolaorvos, a védőnők, a rendőrség)

Kiállítások, felvilágosító anyagok elhelyezése faliújságon

7. Drog prevenció

A drog szónak az európai gyógyszerészeti terminológiában más az eredeti értelme, mint ahogy azt manapság a köznyelv használja. A gyógyszerészetben ma is a gyógyszerként használt szárított növényi részek, a növényi vagy állati termékek (pl. ópium vagy méhviasz) megjelölésére szolgál.

Európában is általánosan elterjedt az angol drog szó - a penicillint és a heroint, az aszpirint és a marihuánát magában foglaló - Amerikában szokásos értelme.

Drognak nevezünk minden olyan szert, amely a szervezetbe kerülve annak működését megváltoztathatja, s ezzel együtt megváltozik az ember közérzete, hangulata és legtöbbször magatartása is. Orvosi felfogás szerint kábítószer az a gyógyszer vagy vegyszer, amely az elő szervezetben, elsősorban a központi idegrendszer működésében olyan változást idéz elő, amely - akárcsak rövid időre is - átalakítja az ember személyiségét.

A tanárok ismereteit mindenképpen bővíteni kell. A pedagógusok egyértelmű és határozott véleménye, hogy az iskolában van helye a kábítószerekkel kapcsolatos tájékoztatónak, mert a tanulóknak reális ismeretekkel kell rendelkezniük a kábítószer fogyasztás valamennyi hatásáról, és következményéről. Hatékonyiskolai felvilágosító munkához a tanároknak szükségük van szakmai segítségre.

Egyértelmű, hogy az iskola elsősorban az elsődleges prevenció színtere. Segíteni kell a gyerekeket az egészségről kialakított, még egészségesnek tekinthető felfogásnak megszilárdításában, és a drogmentes életvitelhez szükséges képességek megbeszélésében. Meg kell tanítani:

- Apróbb sikertelenségek elviselését;
- Konfliktusok megoldását;
- Korlátokat felállítani, és elfogadni;
- Érzelmeket kifejezni;
- Saját erényeit és gyengéit felmérni;
- Az érzéseket kezelni;
- A pozitív értékrend kialakítását;
- A jó közérzet, a boldogság és a sikeresség szükségleteinek kontrollálását.

8. Módszerek az egészségnevelésben

Módszer	Alkalmazásának helye
- egészséges ételek készítése	- szakkör, technika óra, őszi témanap
- mindennapi sportolás	- mindennapos testnevelési program
- gyógynövény termesztése	- alsó tagozaton folyamatosan
- gyógyteák készítése	- őszi témanap, napközis foglalkozás
- vizsgálódások, mérések /súly, magasság, alvásidő stb./	- környezetismeret, természetismeret, matematika, biológia órák, napközis foglalkozás
- kísérletek	- szakórák, környezetvédelmi szakkör
- tanulói kiselőadások	- szakórák, osztályfőnöki órák
- növények ültetése, ápolása	- folyamatosan a termekben, tavaszi témanap
- gombaismeret	- természetjáró szakkör, szakórák
- elsősegélynyújtás	- biológia óra, osztályfőnöki óra, szakkör
- betegápolás	- biológia óra, szakkör
- projekt	- őszi témanap
- drámapedagógia	- mindenhol
- negatív és pozitív tapasztalatok gyűjtése	- osztályfőnöki óra, technika, rajz órák
- rajzpályázatok, makettek készítése	- rajzóra, kézműves foglalkozás

9. Összesített iskolai egészségnevelési program

hónap	program	cél	Program felelős	résztvevők	költségek finanszírozása
Szeptember	fizikai állapot felmérés	általános fizikai teherbíró képesség mérése	testnevelők	minden tanuló	nincs költség
	természetjáró túra	szabadban végzett mozgás, társa kapcsolatok, életmód	természetjáró szakkör vezetője	3. évf-8-évf.	nincs költség
	életvitel szakkör beindítása	szokások, helyes életmód kialakítása	technika szakos tanár	5. évf. - 8.évf.	iskolai költségvetés
	mindenapos testnevelés	játék, tartásjavítás	testnevelők	minden tanuló	nincs költség
Október	„Gyümölcsnap”	helyes táplálkozás és életmód	biológia szakos tanárok	minden tanuló	diákönkormányzat
	Állatok világnapja rádiós műsor	figyelem felkeltés	alsós munkaközösségvezető	4. évf.	nincs költség
	Szelektív hulladékgyűjtés beindítása	helyes szokások, életmód kialakítása	Diákönkormányzatot segítő pedagógus	minden tanuló	A jutalmakat a diákönkormányzat adja
November	Egészséges életmód vetélkedő alsóban	helyes öltözködési, fogápolási, étkezési ism.	alsós munkaközösségvezető	óvoda – 4.évf.	A jutalmakat a diákönkormányzat adja
	Egészséges életmód vetélkedő	helyes öltözködési, fogápolási, étkezési ism	biológia szakos tanárok	5. évf. - 8.évf	A jutalmakat a diákönkormányzat adja

December	Karácsonyi koncert	társas kapcsolatok erősítése, a család	alsós munkaközös-ségvezető	minden tanuló	Diákönkor mányzat
Január	Szenvedélybeteg ségekről vetélkedő	figyelemfelhívás a veszélyekre	ifjúságvédelmi felelős	felső tagozat	Diákönkor mányzat
Február	Önismereti fogl.	Helyes énkép kialakítása, önértékelés	etikát tanító	felső tagozat	nincs költsége
Március	„Zöldudvar" taka-rítási akció	az egészséges környezet jelentősége	napközis nevelők	alsós tanulók	nincs költség
Április	Rajzpályázat „Egészségügyi Vi-lágnap"-hoz	Az egészség élet fontossága	rajz szakos tanár	minden tanuló	A jutalmakat a diákönkor-mányzat adja
Május	Természettudo-mányi vetélkedő	környezet és egészség, helyes életmód	Felsős munka-közösségveze tő	felső tagozat	A jutalmakat a diákönkor-mányzat adja

	Gyermeknapi programok	Aktív mozgás, a szabadidő helyes eltöltése, közlekedési ism.	Diákönkor mányzatot segítő pedagógus	minden tanuló	A jutalmakat a diákönkor-mányzat adja
Június	Akadályverseny	Aktív mozgás,	testnevelők	minden tanuló	A jutalmakat a diákönkor-mányzat adja
	fizikai állapot felmérés	általános fizikai teherbíró képesség mérése	testnevelők	minden tanuló	

10. Kapcsolatépítés, együttműködés az egészségvédő szervekkel

10.1 Helyi belső résztvevők

Az iskolai egészségnevelési csoport tagjai a napi munkában együttműködő iskolai résztvevők: tanárok, tanítók, kiemelten a biológia és testnevelés szakos pedagógusok, gyermekvédelmi felelős, drogkoordinátor, az egészségnevelő-egészségfejlesztő tanár vezetésével, akiknek a munkáját kiegészíti az iskolaorvos, a védőnők, az iskolapszichológus, a logopédus,

Külső kapcsolatok

Intézmény, szervezet	A kapcsolat formája, tartalma	Iskolai kapcsolattartó
ISKOLAORVOS, VÉDŐNŐ	Felvilágosító előadások, egészségügyi vizsgálatok, státusz vizsgálat	
A helyi korház	sűrgős ellátás Megyei Korház	igazgató
Az ÁNTSZ egészségfejlesztési szakemberei	bemutató órák, megbeszélések, továbbképzések	igazgató

Gyermekjóléti Szolgálat	problémás élethelyzetek megoldásához segítség	ifjúságvédelmi felelős
Az iskola egészségügy - fogászati részlege	szűrővizsgálat	igazgató helyettes

A szülőknek az egészségnevelési programról tájékoztatás tartunk. Az iskolaorvosokkal a kapcsolatunk az egészségügyi vizsgálatokra, oltásokra, akut egészségügyi problémák megoldására szorítkozik, de felvilágosító előadásokra is sor került már, amely a jövőben is folytatódik. Az a véleményünk, hogy igazán nem is várható el több segítség az egészségügy részéről.

11. Ellenőrzés, értékelés az egészségnevelés terén

Az ellenőrzés bizalomra épüljön és az elért tudásszint megismerésére irányuljon.

Az értékelés során a nevelő legyen:

- körültekintő
- lényegre irányuló
- tárgyilagos, egyértelmű

A minőségfejlesztési eljárásokból az ún. PDCA ciklust lehet adaptálni az iskolai egészségfejlesztési feladatok értékelésére. Ez egyike azoknak az eljárásoknak, amellyel biztosítható az elvégzett munkafolyamatok értékelése, és ez által a fejlődés, illetve az egyes hiányosságok nyomon követésére is mód nyílik. Cél a jól bevált eszközök, módszerek, programok fenntartása, a kevésbé beváltak javítása, esetleg elhagyása, illetve az igények figyelembevételével újabbak beépítése, indítása.

Tanulók számára: közlekedésbiztonsági ismeretekhez munkafüzetek, egészségtanhoz tankönyv, munkafüzet, könyvtárban több tankönyvkiadótól tankönyv, kiadványok.
Tanárok számára:

- Szakmai-módszertani kiadványok

Eszközök

- Multimédiás segédanyagok, videofilmek, Internet-hozzáférés – ezek használatához szükséges hardverek (tv, videó).

Videofilmek témái: biztonságos közlekedés

Az iskola épületében már több évtizede folyik a gyerekek oktatása, az épületet nemrégen újították fel. Az osztálytermek nagyok, belmagasságuk eléri a 3,5m-t. A folyosók tágasak, megfelelő mozgásteret biztosítanak a gyerekek számára. Célunk a termek és a folyosók még több virággal való díszítése, a folyosókon pihenősarkok kialakítása. Tornatermünk az előírásoknak megfelelő, nemrég történt meg a felújítása. Célunk a világítás korszerűsítése, energiatakarékosabb nátriumlámpákra a jelenlegi gázégős megoldás helyett. A sportöltözők és a zuhanyozók felújítottak, az előírásoknak megfelelnek.

Irodalomjegyzék

Dr. Aszmann Anna: Egészségvédelem az oktatásban (Anonymus Kiadó 1999.
Dr. Aszmann Anna: Iskoláskorú gyerekek egészségmagatartása (Orsz. Gyermekeü. Szolg. 2003.)
Dr. Szabó Zsuzsa: Új kihívások az egészségnevelésben

V. FOGYASZTÓVÉDELEM

Jogi háttér

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1985-ös Fogyasztóvédelmi Irányelveiben leszögezte, hogy minden állampolgár fogyasztóként a következő alapvető jogokkal rendelkezik:

- az alapvető szükségleteik kielégítéséhez való jog
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga
- a különböző termékek és szolgáltatások közötti választás joga
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog
- a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való

Az Országgyűlés 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról.

E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése céljából. A törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

A fogyasztóvédelemről szóló törvénynek, valamint az EU jogharmonizációs követelményeknek is eleget téve a 2003. évi LXI törvénnyel módosított Közoktatási törvényben (1993. évi LXXIX törvény) is megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása.

1. A fogyasztóvédelmi oktatás célja

A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulókban.

A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életben fogyasztóként való képviselete jelenti.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiailag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

A napi gazdasági tapasztalatok, a gazdasági élet mind alaposabb és tudatosabb megismerése és megértése segít a fenntarthatóság eszméjének elfogadtatásában. Az emberek sokszor az olcsó, akciós termékeket részesítik előnyben, általában keveset költenek kultúrára, utazásra, erősen differenciálódnak abból a szempontból is, hogy mennyire akarnak, vagy tudnak megtakarítani. E gyakorlattal szemben a fenntarthatóság irányába ható fogyasztói minták kialakítását segítheti a korrekt sokoldalú tájékoztatás és információáramlás.

Az iskolai programokban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni. A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés,

hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

Az értékek formálásában lényeges:

- a kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése
- az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása,
- a természeti értékek védelme.

A fogyasztás során fontos:

- a tájékozódás képessége,
- a döntési helyzet felismerése és
- Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékosságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében különösen fontos, hogy az általános iskola befejezésekor a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

Ökológiai fogyasztóvédelem: Az elmúlt években sokan felismerték, hogy a környezeti problémáink túlnyomó többségének gyökere a mai fogyasztói társadalmunkban keresendő. Mind a javak pazarló előállítási technológiája, mind pedig fogyasztásunk gyakran ön- vagy csupán vállalati profitcélú volta, mennyisége, valamint annak összetétele hozzájárul erőforrásaink feléléséhez és természeti környezetünk elszennyezéséhez.

Környezettudatos fogyasztás: kiegyensúlyozottan dinamikus középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és a környezeti erőforrásokat nem kizsákmányoló fogyasztás között.

Fenntartható fogyasztás: A szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó termékek olyan módon történő felhasználása, amely a jelenleginél jobb általános társadalmi életminőséget eredményez, de közben minimálisra csökkenti a természeti források és a mérgező anyagok használatát, valamint a hulladék- és szennyező anyagok kibocsátását az adott szolgáltatás, illetve termék teljes életciklusa során, annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek szükségletei – és egészsége – ne kerüljenek veszélybe.

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

2. A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

Az egyes tantárgyak **tanórai foglalkozás**aiba beépülő fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak.
Technika – áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései
Matematika – banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások
Fizika – mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák); ***Földrajz:*** eltérő fogyasztási struktúrák és szokások;
***Magyar*:** reklámnyelv, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái
Biológia – génmódosított élelmiszerek (GMO), amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges táplálkozás
Kémia – élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E-számok), vegyszermaradványok,

háztartási vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk

Informatika – elektronikus kereskedelem (e-kereskedelem), internetes fogyasztói veszélyforrások, telefónia
Történelem – EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb.
***Médiaismeret*:** a reklám képi nyelve és hatásai.
Tantárgyközi projektek (pl. Hogyan készül a reklám? A zsebpénz)

Osztályfőnöki óra:

Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól

Riportkészítés az eladókkal

Egyéni és csoportos döntéshozatal

Helyi, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása

Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel

3. A tanulók fizikai állapotának mérése

A közoktatásról szóló törvény 41.§ (5) kimondja, hogy az általános iskolában és középiskolában évente két alkalommal – ősszel és tavasszal – gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának méréséről.

3.1.A felmérés célja:

1. A fizikai erőnlét nemcsak a testnevelés órákon fontos tényező, hanem az egészséges életmódra nevelés és az általános jólét szempontjából is elengedhetetlen feltétel.
2. A pedagógus és a tanuló is pontos képet kap a felmért eredményéről és annak pozitív és negatív változásairól.
3. Segíti a tanulókat abban, hogy képességeiket, teljesítményüket megismerjék. Önismeretre nevel és motiválja őket a jó kondíció megtartására és továbbfejlesztésére.
4. A felmért eredmények információt nyújtanak a testnevelő tanárnak arról, hogy milyen területeket kell fejleszteni, súlypontozni, milyen hiányosságokat kell leküzdeni a kondícionális és koordinációs képességek területén.
5. A felmérési adatok összehasonlíthatók más iskolák eredményeivel.
A tanulók fizikai állapotának felmérése, fejlesztése nem kizárólag a testnevelő tanár felelőssége, hanem közös érdeke a gyereknek, a szülőnek, az iskolának, a társadalomnak, hiszen csak egészséges ember képes alkotni és dolgozni.

Iskolánkban a NETFIT-teszt felmérést alkalmazzuk. A felméréseket évente két alkalommal az 1-8. osztályos tanulókkal végeztetjük.

NETFIT:

1. Ingafutás – állóképesség mérésére.
2. Helyből távolugrás – az alsó végtag dinamikus erejének mérésére.
3. Kézi szorítóerő mérése – jobb és bal kéz.
4. Ütemezett hasizomteszt – a csípőhajlító és a hasizmok erő-állóképességének mérésére.
5. Ütemezett fekvőtámasz – a vállöv és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérésére.
6. Hajlékonysági teszt – jobb és bal láb.

Testmagasság, testtömeg és BMI és testzsír mérése.

Jegyet nem adunk, nem értékeljük, de a tanulóinkat ösztönözzük a legjobb eredmény elérésére. Az eredményeket május végén lejelentjük a központi rendszerbe.

3.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fejlesztése

A tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kívánjuk a munkát megszervezni:

- A Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján fejlesztő pedagógus, vagy logopédus megsegítő foglalkozása.
- A feladatok megvalósításához hosszabb idősávok, keretek megjelölése ott, ahol erre szükség van;
- Szükség esetén sajátos, a fogyatékosságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése;
- Segítő megkülönböztetés, differenciálás, egyénileg is segítve a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.

VI. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. A pedagógiai program érvényessége

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje: a mindenkori jogszabálynak megfelelően.
Évente szükséges felülvizsgálni és a változtatásokat elvégezni.

2. A pedagógiai program felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja az alábbiak szerint:

A nevelők szakmai munkaközösségei évente értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és a helyi tantervben megfogalmazott tantárgyi célok és követelmények megvalósulását.
Minden tantárgyból vizsgálják a munkaközösségek és a munkaközösségbe nem tartozó pedagógusok is, hogy a helyi tanterv szerinti oktatásban részt vevő tanulók az előírt tantervi követelményeket milyen szinten teljesítik.
Öt tanév után a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes, minden fejezetre kiterjedő felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén módosítania kell azt.

3. A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására az iskola igazgatója, a nevelőtestület bármely tagja, a nevelők szakmai munkaközössége, a szülők közössége, az iskola fenntartója javaslatot tehet.
A szülők és a tanulók a pedagógiai program módosítását közvetlenül a szülői választmányon keresztül, illetve diák-önkormányzati képviselő útján javasolhatják.
A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

4. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

A fenntartónál – Főegyházmegyei Hatóság Eger.
Az iskola irattárában,
Honlapon
Könyvtárában,
Igazgatói irodában